

IDISU

(Da:i Sia: - Numbers; Modu - Numera; Bisini - Namba)

Hidadea Sia:

Isala:ili dunu ilia da Sainai Goumi soge fisili, ode 40 amoga wadela:i hafoga:i soge ganodini lalalu, soge amo Gode da ilima imunusa: ilegei amo ea eso mabadi gusudi alalo amoga doaga:i. Idisu Buga da ilia hou amo ode amoga hamoi olelesa.

Amo buga ea dio da Idisu. Bai amo ganodini, Mousese da Sainai Goumi sogega, Isala:ili dunu huluane idi. Amola ode 40 asili, ilia da Moua:be soge, Yodane Hano gusu la:idi amoga doaga:lalu, idisu eno hamoi. Isala:ili dunu da Sainai Goumi fisili, Ga:idesie Bania (amo da Ga:ina:ne soge ea ga (south) alalo bega: gala) amoga doaga:i. Be amo esoga ilia da Gode Ea ilegei sogega hame golili sa:i. Ilia da ode bagohame amo soge ganodini esalu, asili, Yodane Hano gusudili bega: doaga:i. Ilia fi mogili da amo sogega fi esalu. Eno huluane da Yodane Hano degele, Ga:ina:ne soge ganodini golili sa:imusa: momagei.

Idisu Buga da Isala:ili fi ilia hou olelesa. Eso bagohame ilia da da:i dioi galu amola logo gasa bagade ba:beba:le, beda:iwane esalu. Ilia da Godema amola Mousese (Gode da e Isala:ili dunu bisilua hamoma:ne ilegei dagoi) amoma eso bagohame odoga:su. Be Gode da ilia hame nabasu amola gasa hame hou mae dawa:le, ilima asigiwane hamosu. Eso enoga, E da ilima se iasu,

be ilia da bu sinidigiba:le, E da ilia wadela:i hou goglema:ne olofoi. Amola Idisu Buga ganodini, ninia Mousese da Godema asigisa amola ea fi dunuma asigisa, amo hou ba:sa.

Gobele Salasu afae afae ilia dio da agoane dedei

Gobei Iasu (Burnt Offering) ...Wadela:i Hou
 Dabe Ima:ne Iasu
 Gala:ine Iasu (Grain Offering) ...Hina Godema
 Gala:ine Iasu
 Gilisisu Iasu (Fellowship Offering) ...Hahawane
 Gilisili Olofole Iasu
 Wadela:i Hou Iasu (Sin Offering) ...Wadela:i
 Hou Goglema:ne
 Olofoma:ne Iasu
 Mae Dawa:le Wadela:i Hamoi Iasu...Mae
 Dawa:le Wadela:i Hamoi
 (Guilt Offering - Offering for Unintentional Sin)
 Iasu
 Eno Dunuma Wadela:le Hamoiba:le
 Iasu...Dabe Ima:ne Iasu
 (Repayment Offering)

Sia: Dedei

- 1 Isala:ili fi Dunu da Sainai Goumi fisimusa:
 momagei...Sia:alalo 1:1-9:23
  - (a) Fi Idisu No. 1 hamoi...Sia:alalo 1:1-4:49
  - (b) Malasu amola Hamoma:ne sia:i...Sia:alalo
 5:1-8:26
  - (c) Baligisu Lolo Nasu No. 2...Sia:alalo 9:1-23
- 2 Ilia da Sainai Goumi fisili,
 Moua:be sogega Doaga:i...Sia:alalo 10:1-21:35
- 3 Ilia hou Moua:be sogega ganodini
 Hahamosu...Sia:alalo 22:1-32:42
- 4 Isala:ili Dunu da Idibidi sogega fisili,

Moua:be amoga Doaga:i...Sia:alalo 33:1-49
 5 Isala:ili Dunu da Yodane Hano Degemusa:
 Momagei
 Amaiba:le, Mousese da ilima Fada:i Sia:
 Sia:i...Sia:alalo 33:50-36:13

IDISU

Ilia da Isala:ili Fi Idisu No. 1 Hamoi

¹ *Eso age amola oubi ageyadu amoga Isala:ili dunu ilia da Idibidi yolesi ode ageyadu ganodini, Hina Gode da Ea Abula Diasu, Sainai hafoga:i soge ganodini diala, amo ganodini Mousesema sia:i. ²⁻³ E da amane sia:i, “Di amola Elane amo Isala:ili dunu ilia sosogo fi amola fidafa amoga idisu hamoma. Dunu huluane amo da ode 20 lalelegele esalu, amola ode 20 baligi, amola ilia da dadi gagui hawa: hamomusa: defele esala, amo huluane ilia dio dedema. ⁴ Fi huluane afae afae ilia bisilua ali fidima:ne sia:ma. ⁵⁻¹⁶ Fi amoga bisilua, amo hawa: hamomusa: ilia fi dunu amoga ilegei, ilia dio da haguduga dedei diala;

Fi ...Fi Bisilua

Liubene...Elaise (Siedia egefe)

Simiane... Sieliumiele (Siulisia:dai egefe)

Yuda...Na:iasione (Aminada:be egefe)

Isaga...Nida:niele (Sua egefe)

Sebiulane...Ilaia:be (Hilone egefe)

Ifala:ime...Ilisiama (Amihade egefe)

Ma:na:se...Ga:maliele (Bedase egefe)

Bediamini...Abaida:ne (Gidioni egefe)

Da:ne...Ahaise (Amisia:da:ia; egefe)

---

* **1:1:** Idisu 26:1-51

A:sie...Ba:igiele (Ogela:ne egefe)

Ga:de...Ilaiasa:fe (Diuele egefe)

Na:fadalai...Ahaila (Ina:ne egefe)

¹⁷ Amo dunu fagoyale gala, ilia da Mousesese amola Elane fidi. Iliā, da ¹⁸ eso age age amola oubi ageyadu amoga Isala:ili fi huluane gilisimusa: wele sia:i. Amalalu, ilia da ilia fi amola sosogo fi huluane afafane, ilia dio huluane dedei. Dunu amo da ode 20 lalelegele esalu amola amo baligi ilia da ilia dio dedene idi. ¹⁹ Hina Gode Ea sia:i defele, ilia da hamoi dagoi. Mousesese da amo dunu idisu, Sainai hafoga:i soge ganodini hamoi. ²⁰⁻⁴⁶ Dunu amo da ode 20 lalelegele esalu, amola amo baligi, amo da dadi gagumu defele ba:loba, amo huluane ilia fi amola sosogo fi defele dedei dagoi ba:i. Iliā da Liubene (Ya:igobe ea mano magobo) hidadea dedei.

Idi huluane da agoane:-

Fi ...Idisu

Liubene ...46,500

Simiane ...59,300

Ga:de ...45,650

Yuda ...74,600

Isaga ...54,400

Sebiulane ...57,400

Ifala:ime ...40,500

Ma:na:se ...32,200

Bediamini ...35,400

Da:ne ...62,700

A:sie ...41,500

Na:fadalai ...53,400

Huluane gilisi idi da ...603,550

⁴⁷ Lifai fi da eno dunu fi ilima gilisili hame dedei. ⁴⁸ Bai Hina Gode da Mousesema amane

sia:i dagoi, ⁴⁹ “Di da dunu amo da dadi gagumu defele gala dedesea, Lifai fi dunu mae dedema. ⁵⁰ Be Lifai fi dunu amo ilia Na abula diasu amola hawa: hamosu liligi ganodini sali amo huluane ouligima:ne sia:ma. Ili da Na abula diasu amola liligi huluane gaguli masunu. Ili da amo abula diasu ganodini hawa: hamomu amola ilia fisu diasu amoga sisiga:le gagumu. ⁵¹ Dilia fisisu mugululi masusa: dawa:sea, Lifai dunu da amo mugululi, gaguli ahoasea, gaheabolo sogebi amoga bu gagumu. Be eno dunu da abula diasuga gadenenewane doaga:sea, amo dunu medole legema. ⁵² Be Isala:ili fi dunu huluane da fisisu higagale gaguli gagamu. Ili da fi afae afae amanewane ilia abula diasu ilisu eso gosa:gisu abula haguduga gagumu.

⁵³ Be Lifai fi da Na Abula Diasu noga:le ouligima:ne, amogai sisiga:le fimu. Eno dunu da gadenene masea, Na ougi da Isala:ili fi fasa:besa:le, agoane noga:le ouligima.”

⁵⁴ Amaiba:le, Isala:ili dunu da Hina Gode Ea Mousesema hamoma:ne sia:i huluane defele hamoi.

2

Isala:ili Dunu Fi da agoane Fifi Lasu

¹ Hina Gode da Mousesema amola Elane elama amane hamoma:ne sia:i, ² “Isala:ili dunu da ilia abula diasu gilisisu hamosea, dunu huluane da ea fi gosa:gisu amo haguduga gaguli fima:mu. Ili abula diasu huluane amo Na Abula Diasu sisiga:le gaguma:ne sia:ma. ³⁻⁹ Eso maba gusudili la:idi amoga Yuda fi ilia eso gosa:gisu hagudu, fi

haguduga dedei ilia amola ilia ouligisu dunu da fima:mu.

Fi Ouligisu Dunu Idisu

Yuda Na:iasione (Aminada:be egefe) 74,600

Isaga Nida:niele (Sua egefe) 54,400

Sebiulane Ilaia:be (Hilone egefe) 57,400

Huluane da 186,400

Isala:ili dunu da mogodigili ahoasea, Yuda fi da bisili mogodigima:mu.

¹⁰⁻¹⁶ Ga (south) la:idi amoga Liubene fi dunu da fi afae afae ilia amola ilia ouligisu dunu ilia eso gosa:gisu haguduga fima:mu, agoane,

Fi Ouligisu Dunu Idisu

Liubene Elaise (Siedia egefe) 46,500

Simiane Sieliumiele (Siulisia:dai egefe) 59,300

Ga:de Ilaiasa:fe (Diuele egefe) 45,650

Huluane da 151,450

Liubene ea fi da No 2, Yuda bagia, mogodigili masunu.

¹⁷ Yuda amola Liubene ilima gilisili fi da bisili mogodigili masunu. Fa:nodafa, fi amo da Ifala:ime amola Ga:de gilisi da mogodigimu. Dogoa, Lifai fi dunu da Na Abula Diasu gaguli mogodigimu.

¹⁸⁻²⁴ Eso dabe guma:dini la:idi, Ifala:ime fi dunu amola ilia ouligisu dunu da ilia gilisi mogi amo ganodini agoane fima:mu.

Fi Ouligisu Dunu Idisu

Ifala:ime Ilisiana (Amihade egefe) 40,500

Ma:na:se Ga:maliele (Bedase egefe) 32,200

Bediamini Abaida:ne (Gidioni egefe) 35,400

Huluane da 108,100

Ifala:ime fi da No 3 agoane, Lifai dunu ili baligia mogodigima:mu.

²⁵⁻³¹ Ga (north) la:idi amoga, Da:ne fi dunu amola ilia ouligisu dunu da ilia gilisisu mogi amo ganodini agoane fima:mu.

Fi Ouligisu Dunu Idisu

Da:ne Ahaise (Amisia:da:iai egefe) 62,700

A:sie Ba:igiele (Ogela:ne egefe) 41,500

Na:fadalai Ahaila (Ina:ne egefe) 53,400

Huluane da 157,600

Da:ne ea fi gilisisu da fa:nodafa mogodigima:mu.

³² Isala:ili dunu huluane amo da ilia fi afae afae amo ganodini gilisili dedei, ilia idi da 603,550 ba:i. ³³ Be Hina Gode da Mousesema hamoma:ne sia:i defele, ilia da Isala:ili dunu idisia, Lifai dunu gilisili hame idili dedei.

³⁴ Amaiba:le, Isala:ili dunu da Hina Gode Ea Mousesema hamoma:ne sia:i liligi huluane hamoi. Ili da fisia, ilia eso gosa:gisu hagudu fi. Amola ilia da mogodigisia, dunu huluane da hi fi amo gilisili mogodigisu

3

Elane Egefelali

¹ Hina Gode da Sainai Goumia Elane amola Mousesema sia:i. Amo esoga, ela sosogo fi da agoane galu. ² *Elane egefelali da biyaduyale galu. Ili dio, magobo Na:ida:be. Amo baligia da Abaihiu, Elia:isa amola ufidafa da Idama. ³ Ili huluane da gobelesalasu dunu hamoma:ne

---

* 3:2: Idisu 26:20

susuligi legele, momogili gagai dagoi ba:i. ⁴ †Be Na:ida:be amola Abaihiu da sia: mae nabane, hame hadigi lalu amo Sainai hafoga:i sogega Hina Godema imunusa: dawa:beba:le, Hina Gode da ela medole legei. Ela da mano hame. Amaiba:le, Elane da esalea, Elia:isa amola Idama da eda Elane esalebeba:le, gobebe salasu dunu hawa: hamonanu.

Lifai dunu amo Gobebe Salasu Dunu ilia hawa: hamoma:ne Momogili Gagai

⁵ Hina Gode da Mousesema amane sia:i, ⁶ “Lifai fi dunu oule misini, ilia da gobebe salasu dunu Elane amo ea hawa: hamoma:ne, Lifai dunu momogili gagama. ⁷ Ili da Na Abula Diasu ouligima:ne hawa: hamomu amola gobebe salasu dunu amola fi dunu huluane fidima:ne, ilelegema. ⁸ Ili da liligi huluane Na Abula Diasu ganodini sali amo huluane ouligimu. Amola Isala:ili dunu huluane fidima:ne, hawa: hamomu. ⁹ Ili da eno hawa: hamosu hame hamomu. Ili da Elane amola ea mano fawane fidimu.

¹⁰ Be dia Elane amola ea mano amo elea gobebe salasu hawa: hamosu fawane hamoma:ne ilegema. Be nowa dunu eno da ilia hawa: hamosu amo udigili hamomusa: dawa:sea, amo medole legema!

¹¹ Hina Gode da Mousesema amane sia:i, ¹²⁻¹³ †“Na da wali Lifai fi amo Na dunu fi ilegei dagoi. Na da Idibidi dunu ilia mano magobo huluane medole legeiba:le, Na da Isala:ili mano magobo huluanedafa amola ohe fi mano magobo

---

† **3:4:** Gobebe Salasu 10:1-2; Idisu 26:61 † **3:12-13:** Gadili Asi 13:2

huluane, amo Na hawa: hamomusa:gini ilegele momogili gagai dagoi. Be Isala:ili magobo huluane mae lale, Na da wali Lifai fi dunu huluane lalegagumu. Iliā da Na fi dunu esalumu. Bai Na da Hina Gode.

Iliā da Lifai Dunu Idi

¹⁴⁻¹⁵ Sainai hafoga:i soge ganodini, Hina Gode da Mousesē amola Lifai dunu huluane, dunu mano amo da oubi afae lalelegele esala, amola dunu eno huluane, ilia fi amola sosogo fi defele, idili, dedema:ne sia:i. ¹⁶ Mousesē da Hina Gode Ea hamoma:ne sia:i defele hamoi. ¹⁷⁻²⁰ Lifai da dunu mano udiana galu. Iliā dio da Gesione, Gouha:de amola Milalai. Iliā da amo dio udiana ilia fi udiana ilima asuli. Gesione da dunu mano aduna galu. Elea dio da Libini amola Simiai. Gouha:de da dunu mano biyaduyale galu. Iliā dio da A:mala:me, Isiha, Hibalone amola Asaiele. Milalai da dunu mano aduna galu. Elea dio da Malai amola Musiai. Iligaga fi da amo dunu ilia dio lai dagoi.

²¹ Libini amola Simiai elea sosogo fi da Gesione fi hamoi galu. ²² Amo fi dunu huluane amo da lalelegele, oubi afae baligi, ilia idi da 7,500! ²³ Amo fi ilia fisisu sogebe da Hina Gode Ea Abula Diasu amoga guma:dini ilegei galu. ²⁴ Iliā ouligisudafa da Iliā:fe (La:iele egefe) galu. ²⁵⁻²⁶ Iliā da Hina Gode Ea Abula Diasu liligi huluane ouligima:ne ilegei. Amo da ea ganodini dedebosu, ea gadili dedebosu abula amo ea logo holei dedebosu, gagoi amo Abula Diasu amola oloda sisiga:su amo ea abula liligi, amola gagoi

logo holei amo ea abula dedebosu. Iliā da amo liligi hahamoma:ne, ouligisu.

²⁷ A:mala:me, Isiha, Hibalone amola Asaiele, amo ilia sosogo fi da Gouha:de fi hamoi. ²⁸ Amo fi ilia dunu mano huluane lalelegele, oubi afae baligi, ilia idi da 8,600.

²⁹ Amo fi ilia fisisu sogebi da Hina Gode Ea Abula Diasu gadili (south) ilegei dagoi ba:i. ³⁰ Iliā ouligisudafa da Elisa:ifa:ne (Asaiele egefe) galu. ³¹ Iliā da Gode Ea Gousa:su Sema Gagili, fafai, gamali bai, oloda huluane, hawa: hamosu liligi amo gobele salasu dunu da Hadigi Malei Sesei amoga hamosu amola Hadigidafa Momei Sesei logo holei ea abula, amo huluane noga:le ouligima:ne ilegei.

³² Lifai fi dunu ilia bisilua da Elia:isa (Gobele salasu dunu Elane ea mano). E da dunu huluane amo da Hadigi Malei Sesei hawa: hamosu hamoma:ne ouligisu.

³³ Malai amola Musiai ela sosogo fi da Milalai fi hamoi galu. ³⁴ Amo fi dunu huluane lalelegele, oubi afae baligili, ilia idi da 6,200. ³⁵ Amo fi ilia fisisu sogebi da Hina Gode Ea Abula diasuga ga (north) agoane, ilegei dagoi ba:i. Iliā ouligisudafa da Siuliele (A:biha:ile egefe) galu. ³⁶ Mousese da amo fi dunu ilia Abula Diasu amo gagui liligi, golasu ifa, fa:i liligi amola disisili hahamomusa: liligi huluane amo ouligima:ne ilegei. ³⁷ Amola ilia hawa: hamosu da gadili gagoi ea golasu ifa, amo ea bai, duni bugisu amola efe huluane ouligima:ne sia:i.

³⁸ Mousese, Elane amola egefelali ilia fisisu da Hina Gode Ea Abula Diasu midadi, eso mabe

gusudili ilegei. Ilisu da Isala:ili dunu fidima:ne, Hadigi Malei Sesei amo ganodini hawa: hamonanu. Be dunu eno da amo hawa: hamomusa: dawa:i ganiaba, ilia amo dunu medole legemusa: ilegei. ³⁹ Hina Gode da ema sia:beba:le, Mousesese da dunu huluane amo da lalelegele, oubi afae baligiba:le, ilia dunu momogi defele idili gagale dedei. Ili idi huluane da 22,000.

Lifai Dunu da Isala:ili Mano Magobo Ili Sogebi Lai

⁴⁰⁻⁴¹ Hina Gode da Mousesema amane sia:i, “Isala:ili dunu ilia mano magobo huluanedafa da Na:. Amaiba:le, Isala:ili magobo dunu mano amo da oubi afae baligi, amo dedema. Be amo mae lale, Na da Lifai fi huluane amo lamu. Na da Hina Gode! Amola Isala:ili ohe fi mano magobo huluane mae lale, Na da Lifai fi dunu ilia ohe huluanedafa lamu.” ⁴²⁻⁴³ Mousesese da Hina Gode Ea sia: nababeba:le, Isala:ili dunu ilia mano magobo huluane amo da lalelegele, oubi afae baligi galea, ilia dio huluane dedei. Ili idi huluane da 22,273 agoane ba:i. ⁴⁴ Hina Gode da Mousesema amane sia:i, ⁴⁵ “Wali, Isala:ili magobo dunu mano huluane ilia sogebi lama:ne, Lifai fi dunu huluane ilegele, Nama ima. Amola Isala:ili dunu ilia ohe fofoi mano magobo ilia sogebi lama:ne, Lifai fi dunu ilia ohe fofoi mano magobo huluanedafa ilegele, Nama ima. ⁴⁶ Be Isala:ili dunu ilia dunu mano magobo ilia idi da Lifai fi dunu huluane ilia idi 273 agoane baligisa. Amaiba:le, di amo 273 dunu bu bidi lama. ⁴⁷ Bidi lasu ilegesu amo defele Isala:ili ilia dunu mano

magobo amo silifa biyale gala amoga bu bidi lama.

⁴⁸ Amo muni lale amo Elane amola egefelali ilima ima:mu.” ⁴⁹ Mousesese da Hina Gode Ea hamoma:ne sia:i defele hamoi dagoi. ⁵⁰⁻⁵¹ E da silifa fage 1,365 amo lale, Elane amola egefelali ilima i.

4

Lifai fi Gouha:de, amo ilia Hawa: Hamosu.

¹ Hina Gode da Mousesema amane sia:i, ² “Lifai fi Gouha:de, amo ilia fi huluane amola sosogo fi huluane gilisili, afae afae idima. ³ Dunu huluane da lalelegele, ode30baligi be ode50 hame baligi, amola ilia da Hina Gode Ea Abula Diasu amo ganodini hawa: hamomu defele ba:sea, amo dedema. ⁴ Ilia hawa: hamosu da hadigidafa liligi ouligimusa: gala.”

⁵ Hina Gode da Mousesema amane sia:i, “Fisisu fisili, logoga masunu eso da doaga:sea, Elane amola egefelali da Na Abula Diasu ganodini golili sa:ili, abula amo da Sema Gagili midadi diala amo fadegale, amoga Sema Gagili dedeboma:ne sia:ma.

⁶ Ilia da bulamagau gadofu noga:i amoga dedebole, amola amo da:iya haisewe abula ligisilalu, gaguli ahoasu ifa salima:mu.

⁷ Ilia da Godema agi imunusa: fafai amo da:iya haisewe abula fadegale gale ligisimu. Amo da:iya ilia da ofodo, gabusiga: manoma ofodo, iasu faigelei amola ganagu amo ganodini ilia waini iaha, amo huluane ligisimu. Amo fafai da:iya, eso huluane mae fisili dilia da agi ligisi

dialoma:ma. ⁸ Amo huluane da:iya, ilia da yoi abula fadegale gale ligisilalu, bulamagau gadofu noga:i amoga dedebole, gaguli ahoasu ifa amo ilia salasu ganodini salimu. ⁹ Ili da haisewe abula lale, gamali bugisu bai, gamali, nasu dida, beanoi ofodo amola olife susuligi ofodo huluane amo dedebomu. ¹⁰ Ili da amo liligi huluane bulamagau gadofu abenai noga:i amo ganodini sosone la:la:gili aloi da:iya ligisimu.

¹¹ Amasea, ilia da gouliga hamoi oloda, amo da:iya haisewe abula amoga dedebomu amola bulamagau gadofoga dedebomu. Amola amo gaguli masa:ne, gaguli ahoasu ifa amo salimu.

¹² Ili da Hadigi Malei Sesei hawa: hamosu liligi huluane lale, haisewe abula amoga la:la:gili, bulamagau gadofu abenai noga:i amoga dedebomu. Amasea, ilia da amo liligi gaguli ahoasu fafai amoga ligisimu. ¹³ Ili da sefe amola nasubu oloda da:iya diala amo gasa:le gale amola oloda da:iya ogaiya:i abula fadegale amoga dedebomu.

¹⁴ Ili da amo da:iya, oloda hawa: hamosu liligi huluane ligisimu. Amo da lalu ofodo, ma:go, safala amola faigelei huluane. Amasea, ilia da amo huluane bulamagau gadofu amoga dedebole, gaguli ahoasu ifa salimu. ¹⁵ Fisisu fisili masunu eso da doaga:sea, Elane amola egefelali da hadigi liligi huluane dedebei dagoiba:le fawane, Gouha:de fi dunu da amo liligi gaguli masunusa: misunu da defea. Be Gouha:de fi dunu da amo hadigi liligi digili ba:mu da sema bagade. Agoane hamosea, ilia da bogomu. Isala:ili dunu da Hina Gode Ea Abula Diasu eno sogega gaguli ahoasea, Gouha:de fi dunu ilia

hawa: hamosu da agoaiwane gala.

¹⁶ Elia:isa (Elane, gobele salasu dunu amo ea mano) da Abula Diasu huluane, gamali ea susuligi, gabusiga: manoma, gala:ine iasu, ilegesu susuligi amola liligi huluane Abula Diasu ganodini Hina Godema ilegei amo huluane ouligimu.

¹⁷ Hina Gode da Mousesema amola Elane elama amane sia:i, ¹⁸⁻¹⁹ “Gouha:de fi dunu da bogosa:besa:le, ilia da hadigidafa hamoi liligi amo gadenene mae misa:ne sia:ma. Be amo hou ilima mae doaga:ma:ne, Elane amola egefelali da Abula Diasu ganodini golili sa:ili, dunu afae afae ea hawa: hamosu ilegele sia:mu. ²⁰ Be Gouha:de fi dunu da Abula diasu golili sa:ili, gobele salasu dunu ilia da amo hadigidafa liligi gaguli masa:ne momagelalebe ba:sea, ilia da bogomu.

Lifai fi Gesione amo Ilia Hawa: Hamosu.

²¹ Hina Gode da Mousesema amane sia:i, ²² “Lifai fi Gesione amo ilia fi amola sosogo fi gilisili idima. ²³ Amola dunu huluane da lalelegele, ode 30baligi be ode 50hame baligi, amola ilia da Hina Gode Ea Abula Diasu ganodini hawa: hamomu defele ba:sea, amo dedema. ²⁴ Ilia hawa: hamosu da hagudu dedei liligi amo gaguli masa:ne, sia:ma. ²⁵ Abula Diasu amola ea ganodini dedebosu liligi; ea gadili dedebosu liligi; bulamagau gadofu noga:i gadodili diala amola Abula Diasu logo holei ga:su abula,

²⁶ gagoi amo da Abula Diasu amola oloda sisiga:i amo ea abula amola efe, amola gagoi logo holei ga:su abula amola amo liligi huluane amola

disisu liligi huluane. Iliā amo hawa: huluane hamoma:ne ilegema. ²⁷ Mousesē amola Elane da Gesione fi ilima amo hou ilia noga:le ouligisu hamoma:ne ilegei. ²⁸ Gesione ilia hawa: hamosu Abula Diasu ganodini da agoaiwane galu. Idama (Gobelesalasu dunu Elane egefe) da ilia hawa: hamosu ouligimu.”

Lifai Fi Milalai Iliā Hawa: Hamosu

²⁹ Hina Gode da Mousesē amane sia:i, “Lifai fi Milalai amo ilia fi amola sosogo fi gilisili idima. ³⁰ Amola dunu huluane da lalelegele, ode ³⁰ baligi be ode ⁵⁰hame baligisa, amola ilia da Hina Gode Ea Abula Diasu ganodini hawa: hamomu defele ba:sea, amo dedema. ³¹ Iliā hawa: hamosu da hagudu dedei liligi gaguli masa:ne, ilegema. Abula Diasu gagumusa: ifa, golasu ifa, golasu ifa ilia bai, amola Abula Diasu ea bai. ³² Abula Diasu ea sisiga:su gagoi ifa, ifa bai, duni bugisu huluane, efe amola liligi huluane amoga ilia da Abula Diasu amola gagoi gagusu. Milalai fi dunu afae afae hi liligi gaguli masa:ne ilegema.” ³³ Milalai fi dunu ilia Abula Diasu ouligisu hou da agoaiwane gala. Idama (gobelesalasu dunu, Elane egefe) da ilia hawa: hamosu ouligima:mu.”

Iliā da Lifai fi Dunu Idi

³⁴⁻⁴⁸ Hina Gode da hamoma:ne sia:beba:le, Mousesē, Elane amola Isala:ili ouligisu dunu da Lifai fi udiana (Gouha:de, Gesione amola Milalai) amo ilia dunu idi. Iliā da fi huluane amola sosogo fi huluane gilisili idi. Dunu huluane da lalelegele, ode ³⁰baligi be ode ⁵⁰hame baligi, amo da Hina Gode Ea Abula Diasu ganodini hawa: hamomu

defele ba:loba, ilia da idili dedei. Idi da agoane ba:i.

Fi Idi

Gouha:de 2,750

Gesione 2,630

Milalai 3,200

Idi huluane 8,580

⁴⁹ Hina Gode da Mousesema hamoma:ne sia:i amo defele ilia dunu huluanedafa afae afae idili dedei. Amola Hina Gode da Mousesema hamoma:ne sia:i defele, ilia da dunu huluanedafa afae afae, amoma hi hawa: hamosu amola liligi gaguli masa:ne olelei dagoi.

5

Dunu Ledo Hamoi

¹ Hina Gode da Mousesema amane sia:i,
² “Di Isala:ili dunuma ilia da ilia fisisu amoga dunu huluane da gadofu oloi o ilia da:iga guhi gadili ahoa o bogoi da:i hodo digili ba:beba:le ledo hamoi, amo dunu gadili masa:ne sia:ma.
³ Amo sema hamoi ledo gala dunu da fisisu amo ganodini Na da Na fi dunu gilisili esala, amo wadela:sa:besa:le, gadili asunasima.”
⁴ Isala:ili dunu da Hina Gode Ea hamoma:ne sia:i nababeba:le, ledo hamoi dunu huluane gadili fadegale fasi.

Wadela:i Hou Hamobeba:le, Dabe Iasu

⁵ *- ⁶ Hina Gode da Mousesema, e da Isala:ili dunuma amane alofele sia:ma:ne sia:i, “Nowa dunu da Hina Gode Ea hou fisili, eno dunuma wadela:i hou hamosea, ⁷ e da ea wadela:i hou

---

* 5:5: Gobebe Salasu 6:1-7

fofada:lalu, liligi lai amo dunu amoma e da wadela:le hamoi ema bu imunu amola eno 20% gilisili imunu. ⁸ Be amo dunu da bogoi dagoi ba:sea, amola ea sosogo gadenenedafa dunu hame esalea, ea dabe iasu amo Hina Godema ima. Gobelesalasu dunu da amo dabe lamu. Be dunu da wadela:le hamobeba:le, ledohamoi galea, e bu dodofei dagoi ba:ma:ne, sibi gawali gobelesalasu imunu amola waha dedei eno imunu. ⁹ Amola Isala:ili dunu da eno liligi Godema iasea, ilia da gobelesalasu dunu afae ema iasea, amo gobelesalasu dunu da amo iasulamu. ¹⁰ Gobelesalasu dunu afae afae da iasulama i, amo lamu.

Dunu da Ea Asigi Dawa:su Ganodini Ea Uda da Wadela:le Hamoi Dawa:sea

¹¹⁻¹⁵ Hina Gode da Mousesema e da Isala:ili dunu ilima alofele sia:ma:ne sia:i, “Dunu afae da ea asigi dawa:su ganodini, ea uda da eno dunu gilisili wadela:le hamoi amo hihini dawa:sea be bai noga:le hame dawa: - bai ea uda da amo hou wamolegei amola ba:su dunu hame galu-o uda da wadela:le hame hamoi be egoa da udigili e da wadela:le hamobayale hihini dawa:sea, amo dunu da ea uda gobelesalasu dunuma oule masa:ne sia:ma. Amola e da Godema ima:ne, amo bali falaua gilogala:me afae amo gagulimisa:mu. Be amoga e da olife susuligi o gabusiga:manoma hame sogagala:mu. Bai amo da egoa e da ea uda wadela:le hamoi dawa:beba:le, bu amo hou hadigi ganodini gagulimisa:ne dawa:su, amo ea iasu.

¹⁶ Gobelesalasu dunu da amo uda oule asili, e da oloda midadi amoga leloma:ne sia:ma:mu.

¹⁷ E da hadigi hano lale, osoboga hamoi ofodo amo ganodini sogadigimu. Amasea, e da osobo gulu amo da Hina Gode Ea Abula Diasu ganodini diala amo lale, amo hano gamogama:ne salimu.

¹⁸ Amasea, e da amo uda ea dialumasa fesega:mu amola ea lobo ganodini falaua iasu ligisimu. Gobelesalasu dunu da ofodo amo ganodini da gamoga:i gagabusu ilegesu hano amo ea lobo ganodini gagumu.

¹⁹ Amasea, gobelesalasu dunu da amo udama, e da ema dafawaneyale ilegema:ne dabe sia:musa: sia:mu. E da amane sia:mu, “Di da wadela:le inia dunu adole lasu hame hamoi galea, gagabusu ilegesu amo hano da hamosea da dima se hame imunu. ²⁰ Be di da wadela:le inia dunu adole lasu hamoi galea, ²¹ Hina Gode da di amo dia fi amo ganodini gagabui ilegei dagoi hamomu. E da dia sema liligi amo nonobomu amola dia hagomo didigagima:ne hamomu da defea. ²² Amo hano da dia hagogomoga sa:ili, dia hagomo da didigagimu amola dia sema da nonobomu.”

Amasea, uda da amane sia:mu, “Defea! Hina Gode da amane hamomu da defea.”

²³ Amasea, gobelesalasu dunu da amo gagabui ilegesu dedene, e da amo dedei dodofele, gamoga:i hano faigelei amo ganodini salimu.

²⁴ Gobelesalasu dunu da amo uda da se ima:ne, gamoga:i hano amo moma:ne sia:mu. Be hidadea, ²⁵ e da falaua iasu amo uda ea loboga lale, ea lobo iluale, oloda da:iya Hina Godema imunu.

²⁶ Amasea, e da amo falaua lobo afaega gasa:le, oloda da:iya gobelesalimu. Amasea, e da amo

uda hano moma:ne sia:mu. ²⁷ E da wadela:le hamoi galea, amo hano da ema se bagade imunu. Ea hagomo da didigagimu amola ea sema da nonobomu. Ea dio da ea fi ganodini gagabui ilegei dagoi ba:mu. ²⁸ Be e da wadela:le hame hamoi galea, e da se hame nabimu, amola e da fa:no mano lalelegemu defele ba:mu.

²⁹⁻³⁰ Dunu da mudale, ea uda da eno dunu amola wadela:le hamoi giadofale dawa:sea, amo sema da gala. Iliia da uda amo oloda midadi leloma:ne sia:ne, gobeles salasu dunu da amo hou huluane hamomu. ³¹ Egoa da fofada:su se iasu hame ba:mu, be uda da dafawane wadela:le hamoi dagoi ba:sea, fofada:ne, se lamu.

6

Na:salaide Dunu Iliia Sema

¹⁻³ *Hina Gode da Mousesema e da Isala:ili dunu ilima amane alofele sia:ma:ne sia:i, “Nowa dunu o uda da Na:salaide hamoma:ne amola Hina Godema fawane fa:no bobogema:ne dafawaneyale ilegesea, e da waini hano amola adini hamedafa manu. E da hano amo da waini fagega hamoi, waini fage amola hafoga:i waini fage huluane hamedafa manu. ⁴ E da Na:salaide ilegei hou amo ganodini esalea, e da waini fage liligi, oso amola gadofu huluanedafa hame manu. Amo da ema sema gala.

⁵ E da Na:salaide ilegei hou amo ganodini esalea, e da ea dialuma hinabo luga hamedafa damumu amola ea maya:bo hame waga:mu. E da eso huluane Hina Godema ilegei esoga

---

* **6:1-3:** Luge 1:15

ea ilegesu amoga la:la:gi dagoi agoane ba:mu. Amola ea dialuma amola ea maya:bo da udigili agoane alemu. ⁶⁻⁷ Na:salaide dunu ea dialuma hinabo, e da Godema ilegei amo ilegesu olelesu agoane gala. Amaiba:le, e da ledo hamosa:besa:le, bogoi da:i hodo gadenene masunu da ema sema bagade. Dafawane! Amola ea ada o ame, yolalia o dalusilali bogosea, e da amo da:i hodo gadenene hamedafa masunu. ⁸ E da Na:salaide dunu esalea, e da Hina Godema ilegele mogiligai dagoi ba:mu.

⁹ Be Na:salaide dunu da dunu amo da hedolo bogosea, amo gadenene lelebeba:le, e da eso fesuale ouesalu, amasea dialuma hinabo amola ea maya:bo waga:ma:mu. Amasea, ea ledo hamoi da fadegai dagoi ba:mu. ¹⁰ Eso godo amoga, e da 'dafe' sio aduna o musuni aduna amo Hina Gode Ea Abula Diasu logo holeiga gaguli misini, gobelesalasu dunu ema imunu. ¹¹ Gobelesalasu dunu da sio afadafa amo Wadela:i Hou Gogolema:ne Olofoma:ne Iasu hamomu amola sio eno amo Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu agoane hamomu. Amo dunu da bogoi da:i hodo gadenene ahoabeba:le, ledo hamoi, amo dodofema:ne agoane hamosa. Amo esoga, amo dunu da ea dialuma hinabo bu Godema Na:salaide hou defele mogiligale ilegemu. ¹² E da Hina Godema ea Na:salaide eso hamosu bu mogiligale ilegemu. E da musa: eso hamoi amo da bu hame dawa:mu. Bai ea dialuma hinabo mogili gagale ilegei da ledo hamoi dagoi. E da Dabe Iasu hamoma:ne, sibi mano ode afae lalelegei, amo gaguli misunu.

¹³ †Na:salaide dunu da ea ilegei eso huluane hamoi dagosea, e da agoane hamomu. E da Hina Gode Ea Abula Diasu logo holeiga asili, ¹⁴ ohe udiana noga:i (ledo hamedei) amo Hina Godema imunu. Amo da ode afae lalelegele esala gawali sibi mano Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu hamoma:ne; amola ode afae lalelegei aseme sibi mano Wadela:i Hou Goglema:ne Olofoma:ne Iasu hamoma:ne amola sibi gawali amo Hahawane Gilisili Olofole Iasu hamoma:ne. ¹⁵ Amola e da daba amo ganodini da agi ga:gini gagai (yisidi hame gala) imunu. Amo agi da gadugagi ba:mu amola falaua amola olife susuligi gilisili bibiagoi amoga hamoi. Amola ga:gi abenai amoga olife susuligi da unasi amola e da gala:ine amola waini hano ilegei iasu gaguli misa:mu. ¹⁶ Gobelesalasu dunu da amo liligi huluane Hina Godema imunu. Amola e da Wadela:i Hou Goglema:ne Olofoma:ne Iasu amola Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu amo gobele salimu. ¹⁷ E da Hahawane Gilisili Olofole Iasu hamoma:ne, sibi gawali amola agi sali daba amo gilisili imunu. Amola, e da gala:ine amola waini hano imunu. ¹⁸ Na:salaide dunu da Abula Diasu logo holeiga asili, ea dialuma hinabo waga:ne, lalu amoga Hahawane Gilisili Olofole Iasu da hamonanebe, amoga ligisima:mu. ¹⁹ Amasea, sibi gawali ea bea dagai da gobei dagosea, gobelesalasu dunu da amo amola gadugagi agi ga:gi afae amola belowagi dabaga lale, Na:salaide dunu amo ea lobo ganodini ligisimu. ²⁰ Amasea, gobelesalasu dunu da amo liligi,

---

† **6:13:** Asunasi Dunu Ilia Hou 21:23-24

Hina Godema imunu. Ilia da gobele salasu dunuma ima:ne, hadigi iasu agoane hamoi. E da amo liligi amola sibi gawali ea bidegi amola emo (Isala:ili sema ganodini, amo da gobele salasu dunu ea:) amo lamu. Amo fa:no, Na:salaide dunu da waini manu defea.

²¹ Amo dedei liligi da Na:salaide dunu ilia sema. Be Na:salaide dunu da Na:salaide sema amo baligimusa: ilegele sia:sea, amola baligili iasu imunusa:ilegesea, e da amo baligi ilegei defele noga:le hamoma:mu.

Gobele Salasu Dunu Ilia Hahawane Dogolegele Sia:

²²⁻²³ Hina Gode da Mousesema e da Elane amola egefelali ilima alofele sia:ma:ne sia:i, “Dilia da Isala:ili dunuma, ili hahawane esa-loma:ne hahawane dogolegele sia:sea, amane sia:ma, ²⁴ ‘Hina Gode da dilima hahawane dogolegele hamomu amola dili noga:le ouligimu da defea. ²⁵ Hina Gode da dilima asigimu amola dilima goglema:ne olofosu hou olelemu da defea. ²⁶ Hina Gode da dili hahawane ba:mu amola dilima olofosu imunu da defea.’ ”

²⁷ Amola, Hina Gode da amane sia:i, “Elane amola ea mano da Na Dioba:le, Isala:ili dunuma hahawane dogolegele hamoma:ne sia: iasea, Na amola da ilima hahawane dogolegele hamomu.”

7

Isala:ili Ouligisu Dunu Ilia Iabe

¹ Eso amoga Mousesese da Hina Gode Ea Abula Diasu amo gaguli dagoloba, e da Abula Diasu amola ea hawa: hamosu liligi amola oloda

amola ea hawa: hamosu liligi amoga susuligi so-gadigili, Hina Godema momodale ligiagale ilegei. ² Amalalu, fi ouligisu dunu (amo da Isala:ili fi amo ganodini ouligisu dunu esalu amola ilia da idili dedesu hou ouligisu), ³⁻⁴ ilia da Hina Godema ima:ne, liligi gaguli misi. Ilia da gaguli fula ahoasu gafeyale amola bulamagau fagoyale gaguli misi (amo da ouligisu dunu aduna da gaguli fula ahoasu afae amola ouligisu dunu afae afae da bulamagau afae afae gaguli misi). Ilia da amo liligi ianu, amola Hina Gode da Mousesema amane sia:i,

⁵ “Amo liligi lale, bu Lifai dunuma ima. Ilia Abula Diasu ganodini hawa: hamoi bidi lama:ne defele, ilima ima.” ⁶ Amaiba:le, Mousesese da gaguli fula ahoasu amola bulamagau amo Lifai dunuma i. ⁷ E da gaguli fula ahoasu aduna amola bulamagau biyaduyale amo Gesione fi ilima i. ⁸ E da gaguli fula ahoasu biyaduyale amola bulamagau godoane amo Milalai fi ilima i. E da Idama (Elane ea mano) amo hawa: hamosu huluane ouligima:ne sia:i. ⁹ Be Mousesese da Gouha:de fi ilima gaguli fula ahoasu amola bulamagau hame i. Bai sema liligi amo ilia da ouligisu, amo ilia da gisawane fawane gaguli ahoasu.

¹⁰ Amola Isala:ili ouligisu dunu da hahawane oloda modale ligiagama:ne, iasu liligi gaguli misi. Ilia da amo liligi oloda amoga ima:ne momagei dagoi ba:loba,

¹¹ Hina Gode da Mousesema amane sia:i, “Ili-ima amane olelema, ‘Eso fagoyale gala amoga, eso afae afae, ouligisu dunu afae afae da ea

iasu oloda modale ligiagale ilegema:ne' sia:ma.”

12-83 Ilia da ilia iasu afae afae agoane i;

Eso Fi Ouligisu

1 Yuda Na:iasione (Aminida:be egefe)

2 Isaga Nida:niele (Sua egefe)

3 Sebiulane Ilaia:be (Hilone egefe)

4 Liubene Elaise (Siendiua egefe)

5 Simiane Sieliumiele (Siulisia:dai egefe)

6 Ga:de Ilaiasa:fe (Diuele egefe)

7 Ifala:ime Ilisiamama (Aminihade egefe)

8 Ma:na:se Gama:iliele (Bedase egefe)

9 Bediamini Abaida:ne (Gidiouni egefe)

10 Da:ne Ahaisa (Amisia:dai egefe)

11 A:sie Ba:idiele (Ogela:ne egefe)

12 Na:fadalai Ahaila (Ina:ne egefe)

Ilia huluane da iasu afae afae defele gaguli misi. Amo da,

Silifa ofodo fonobahadi afae - ea dioi defei da 1.5 gilogala:me amola silifa ofodo bagade afae - ea dioi defei da 800 gala:me - ela afae afae da falaua amola susuligi (Gala:ine Iasu) amoga nabai galu.

Gouliga hamoi ofodo afae - ea dioi defei da 110 gala:me. Amo da gabusiga: manoma amoga nabai galu.

Bulamagau gawali waha debe agoai afae amola ode afae lai sibi mano afae, amo da Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu hamoma:ne. Goudi afae amo da Wadela:i Hou Gogolema:ne Olofoma:ne Iasu hamoma:ne. Amola bulamagau gawali aduna, sibi gawali biyale, goudi biyale amola ode afae lai sibi mano biyale gala

amo da Hahawane Gilisili Olofele Gobele Salasu hamoma:ne gaguli misi.

⁸⁴⁻⁸⁸ Ouligisu dunu fagoyale gala da amo liligi oloda ilegema:ne gaguli misi. Liligi huluane gilisili da agoane ba:i. Silifa ofodo fonobahadi fagoyale amola silifa ofodo bagade fagoyale gala. Gilisili, ilia dioi defei ba:su da 27.6 gilogala:me; Gouliga hamoi ofodo fagoyale gala gabusiga: manoma amoga nabai. Iliā dioi defei huluane da 1.32 gilogala:me; Bulamagau gawali fagoyale gala, amola gala:ine amoga ilia da gilisili Wadela:i Hou Dabe Ima:ne gobele salasu hamosu; Goudi fagoyale gala, amo Wadela:i Hou Gogolema:ne Olofoma:ne gobele salasu hamoma:ne. Bulamagau gawali 24 agoane, sibi gawali 60 agoane, goudi 60 agoane amola ode afae lalelegei sibi mano 60 agoane (amo da Hahawane Gilisili Olofele Gobele salasu hamoma:ne gaguli misi.)

⁸⁹ Mousesē da Hina Godema sia:musa:, Abula Diasu golili daloba, e da Hina Gode amo Ea Gousa:su Sema Gagili ea ga:lu gadodili liligi aduna ougia hamoi gala, amo elea dibidi amodili, ema dabe sia:neyabe nabi.

8

Gamali Iliā Sogebiga Ligisi

¹ *Hina Gode da Mousesema amane sia:i,
² “Elanema amane olelema. ‘E da gamali fesuale amo ilia baiga ligisia, amo gamali ilia hadigi da midadi hadigima:ne, agoane bugima:ne

---

* **8:1:** Gadili Asi 25:31-40, 37:17-224

sia:ma.’ ” ³ Elane da amo sia: nababeba:le, gamali ea ba:le gaidi amodili gamali ea baiga amo ilia midadi amoga bugi. ⁴ Gadodili asili ea baiga, gamali bai da gouli amo ha:maga dabagala:i agoane ba:i. Bai Hina Gode da amo hamosu ilegei Mousesema olelei.

Ilia da Lifai dunu Ilia Wadela:i Hou Hahamomanu, Momogili Gagale Ilegei

⁵ Hina Gode da Mousesema amane sia:i, ⁶ “Dia Lifai dunu amo Isala:ili dunu eno amoga afafama. Amola ilia ledoga:ma:ne agoane hamoma. ⁷ Ilia da:i hodo hinabo huluane waga:ma:ne amola abula huluane dodofema:ne sia:ma. Amasea, ilia da sema defele, ledoga hamedei hamoi dagoi ba:mu. ⁸ Amasea, ilia da bulamagau gawali waha debe amola Gala:ine Iasu (falaua amola olife susuligi gilisi) amo lama:ne sia:ma. Amola di bulamagau gawali eno Wadela:i Hou Goglema:ne Olofoma:ne Iasu hamoma:ne lama. ⁹ Amasea, Isala:ili dunu huluane gilisima:ne sia:ma. Amola Lifai dunu amo Na Abula Diasu midadi leloma:ne sia:ma. ¹⁰ Isala:ili dunu huluane da ilia lobo Lifai dunu ilia dialuma da:iya ligisima:mu. ¹¹ Amasea, Lifai dunu da Nama hahawane iasu, Na hawa: hamosu hamoma:ne, Elane da ili momogili gagale ilegema:mu. ¹² Amasea, Lifai dunu da ilia lobo bulamagau aduna ela dialuma da:iya ligisimu. Ilia da bulamagau afae amo Wadela:i Hou Goglema:ne Olofoma:ne Iasu hamoma:ne imunu amola eno da Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu hamoma:mu.

¹³ Dia Lifai dunu amo Nama noga:idafa fi hamoma:ne momogili gagale ilegema. Amola Elane amola ea mano ilima ouligima:ne ilegema. ¹⁴ Lifai dunu ilia da Na fidafa esaloma:ne, Isala:ili fi ilima mogima. ¹⁵ Di da Lifai dunu ledo hamedei esaloma:ne ilegei dagosea, ilia da Na Abula diasu amo ganodini hawa: hamomu defele ba:mu.

¹⁶ Na da Lifai dunu amo Isala:ili mano magobo huluane ilia sogebi lama:ne ilegei dagoi. Ili da Na: fawane. ¹⁷ †Na da Idibidi fi ilia mano magobo huluane fane legeloba, Na da Isala:ili dunu fi amola ohe fi mano magobo huluane Na: fawane esaloma:ne ilegei dagoi. ¹⁸ Be wali Na da Isala:ili mano magobo mae lale, Lifai fi dunu huluane Na: fawane esaloma:ne ilegele laha. ¹⁹ Amola Isala:ili dunu ilia da Lifai dunu huluane amo Elane amola ea mano ilima ima:ne, Na da ilegesa. Ili da Isala:ili dunu ilia hawa: hamosu Abula Diasu amo ganodini hamomu. Bai Isala:ili dunu eno da Hadigi Malei Sesei gadenene masea, ilia da gugunufinisi dagoi ba:sa:besa:le, agoane hamosa.”

²⁰ Amaiba:le, Mousesese, Elane amola Isala:ili dunu huluane da Hina Gode Ea hamoma:ne sia:i defele, Lifai dunu momogili gagale ilegei. ²¹ Lifai dunu da ilia da:i hano ulalu, ilia abula dodofei. Amasea, Elane da ili Hina Godema iasu noga:i ima:ne, momogili gagale ilegei. E amola ledo hamedei hamoma:ne hou ilima hamoi.

²² Isala:ili dunu da hou huluane Hina Gode da Mousesema hamoma:ne sia:i, amo huluane Lifai dunuma hamoi. Amaiba:le, Lifai dunu da Elane

---

† **8:17:** Gadili Asi 13:2

amola ea mano ilia ouligisu hagudu amo Abula Diasu hawa: hamosu hamoma:ne defele ba:i.

²³ Hina Gode da Mousesema amane sia:i,
²⁴ “Lifai dunu da ode ²⁵ baligisia, Na Abula Diasu ganodini hawa: hamoma:mu. ²⁵ E da ode 50 gidigisia, ea hawa: hamosu fisima:mu. ²⁶ Amo ode fa:no, e da ea Lifai sama amo Abula Diasu ganodini fidimu da defea, be hisu da hame hamomu. Di da Lifai dunu ilia hawa: hamosu amo defele ouligima.”

9

Baligisu Lolo Nasu Ageyadu Gala

¹* Oubi age amoga Isala:ili dunu da Idibidi soge fisili, gadili asili ode ageyadu amoga, Hina Gode da Sainai Hafoga:i Soge ganodini Mousesema amane sia:i,

²⁻³ “Wali oubi, eso 14amoga eso dabe galu, Isala:ili dunu da Baligisu Lolo Nasu amo sema huluane defele hamoma:ma.” ⁴ Amaiba:le, Mousese da Isala:ili dunu huluane Baligisu Lolo Nasu hamoma:ne sia:i. ⁵ Ilia da eso dabe amoga eso 14amola oubi age ganodini, Sainai Hafoga:i Soge ganodini, Baligisu Lolo Nasu hamoi. Ilia da Hina Gode Ea Mousesema hamoma:ne sia:i huluane defele hamoi.

⁶ Be dunu mogili da bogoi da:i hodo digili ba:i dagobeba:le, amo esoha Baligisu Lolo manu hamedei ba:i. Ilia da Mousese amola Elanema asili amane sia:i, ⁷ “Ninia da bogoi da:i hodo digili ba:iba:le, ledο hamoi dagoi. Be abuliba:le, ninia

---

* **9:1:** Gadili Asi 12:1-13

Isala:ili dunu eno defele, Hina Godema gobele salasu hamomu defele hame ba:sala:?”

⁸ Mousese da bu adole i, “Waha aligima! Na da Hina Gode Ea sia: nabimu!”

⁹ Hina Gode da Mousesema, e da Isala:ili dunuma alofele sia:ma:ne sia:i, ¹⁰ “Dilia amola diligaga fi da bogoi digili ba:beba:le ledο hamoi ganiaba o ga sedaga sogega lala, be Baligisu Lolo manu hanai galea, ¹¹ dilia da ilegei oubi fisili, oubi eno ageyadu amoga eso 14amoga daeya manu da defea. Amo nasea, agi yisidi hame sali fawane amola gamoga:i hedama:ne fodole nasu fawane gilisili moma. ¹² †Ha:i manu aya manusa: mae yolesima. Amola ohe ea gasa afae maedafa fima. Baligisu Lolo Nasu ea sema huluane defele moma. ¹³ Be nowa dunu da ledο hamedei amola soge sedade amoga hame asi, be Baligisu Lolo Nasu hame hamobe ba:sea, di amo dunu Na fi ilima fadegale fasima. Bai e da Lolo Nasu esoha, Nama gobele salasu hame hamoi. E da hisu wadela:le hamoiba:le, se nabimu.

¹⁴ Ga fi dunu Isala:ili fi amo ganodini esalea da Baligisu Lolo Nasu hamomu hanai galea, e da amo Baligisu ea sema huluane hamoma:ne sia:ma. Dunu huluanedafa, Isala:ili dunu amola ga fi dunu, da amo sema huluane defele hamosea, Baligisu Lolo manu.

*Lalu Mu Mobi Ganumu
(Gadili Asi 40:34-38)*

¹⁵⁻¹⁶ Esoha amoga ilia da Hina Gode Ea Abula Diasu hiougi, mu mobi ganumu da misini, Abula Diasu dedeboi dagoi. Gasi ganodini, amo mu

† **9:12:** Gadili Asi 12:46; Yone 19:36

mobi ganumu da lalu agoane ba:i. ¹⁷ Mu mobi ganumu da gado heda:loba, Isala:ili dunu da ilia fisisu mugululi asili, amola mu mobi ganumu da bisili asili bu sa:i dagoi ba:loba, amo sogebiga ilia da fisisu bu gagusu. ¹⁸ Hina Gode Ea sia:beba:le, ilia da fisisu mugululi ahoasu, amola E da bu sia:beba:le, ilia da fisisu bu hiougisu. Mu mobi ganumu da ilia fisisu da:iya gadodili dialebeba:le, ilia da fisisu ganodini ouesalu. ¹⁹ Mu mobi ganumu da eso bagohame ilia fisisu da:iya gadodili dialebeba:le, ilia da Hina Gode Ea hamoma:ne sia:i defele, ouesalu. ²⁰ Eso enoga, mumobi ganumu da eso bagahame ilia fisisu da:iya gadodili dialebe ba:i. Be ilia da fisisu ganodini ouesaloba o fisisu mugululi ahoanoba, ilia da Hina Gode Ea olelei defele fawane hamoi. ²¹ Eso enoga, mumobi ganumu da daeya ilia fisisu da:iya gadodili dialu hahabe bu bisili asi ba:su. Be mumobi ganumu da gadodili heda:le, ahoanoba, ilia amola da ahoasu. ²² Mumobi ganumu da eso aduna o oubi afae o ode afae baligili, amo ea aligisu eso defele ilia da ouesalusu. Be mumobi ganumu da gadodili heda:be ba:loba, ilia da ahoasu. ²³ Ila da fisisu hiougisu amola fisisu mugulusu, amo Hina Gode da Mousesese ea lafidili ilima hamoma:ne sia:i defele hamoi.

10

Silifaga Hamoi Dalabede

- ¹ Hina Gode da Mousesema amane sia:i,
² “Silifa dabagala:le dalabede aduna hahamoma.

Amoga, Isala:ili dunu gilisima:ne amola fisisu muguluma:ne eso olelema.

³ Dalabede aduna dusia, ela ga: da badilia lalaba ahoasea, amo da Isala:ili dunu huluanedafa da dima, Na Abula Diasu logo holeiga gilisima:ne, dawa:digima:ne dusa.

⁴ Be dalabede afae fawane dusia, fi ouligisu dunu fawane da gilisima:ne galebeya dawa:ma.

⁵ Dalabede aduna da dunumugini dusia, fi amo da fisisu eso mabe la:ididili esala da gadili masa:ne sia:ma. ⁶ Be dalabede da dunumugini aduna agoane dusia, fi amo da ga (south) la:idili esala da gadili masa:ne sia:ma. Amaiba:le, dilia da dalabede da dunumuni agoane dusu nabasea, fisisu mugulumusa: momagemama.

⁷ Be dilia Isala:ili dunu huluane gilisimusa: dawa:sea, sedagiliwane dalabede fulaboma:ma.

⁸ Gobele salasu dunu (Elane ea mano) da dalabede fulaboma:ne sia:ma. Eso huluane, mae fisili, amo hamoma:ne sia:i noga:le ouligima.

⁹ Dilia soqe ganodini, gegesu ba:beba:le, ha lai dunu da dilima doagala:sea, dilia gegemusa:gini, dalabede duma. Na, dilia Hina Gode, da dili fidimu amola dilia ha lai dunu dili mae hasalima:ne gaga:mu.

¹⁰ Amola dilia hahawane eso amoga dilia Oubi Gaheabolo Lolo Nasu amola Hina Godema dawa:ma:ne Lolo Nasu eno amoga, dilia Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu amola Hahawane Gilisili Olofole Iasu hahamosea, dalabede fulaboma. Amasea, Na da dili fidimu. Bai Na da dilia Hina Gode.”

Isala:ili Dunu da Mugululi, Mogodigili Asi

11 Eso 20 amola oubi ageyadu amola ode ageyadu ganodini, Hina Gode da mumobi ganumu Ea Abula Diasu gadodili dialu amo gaguia gadole asi. 12 Isala:ili fi dunu da Sainai hafoga:i soge amo fisili asi. Mumobi ganumu da ahoanu, Ba:ila:ne hafoga:i sogega oulelu.

13 Amaiba:le, ilia da Hina Gode Ea Mous-eseama hamoma:ne sia:i defele, degabo agoane asi. 14 Amola eso huluane ahoabeba:le, ilia da hou ilegei defele ahoasu. Dunu fi amo da Yuda fi ilima gilisi da eso gosagisu fa:no, fi eno fi eno ahoasu. Na:iasione (Aminida:be ea egefe) da amo gilisisu ouligisu. 15 Nida:niele (Sua ea egefe) da Isaga fi amo ouligisu. 16 Ilia:be (Hilone ea mano) da Sebiulane fi amo ouligisu.

17 Amalalu, ilia da Gode Ea Abula Diasu mugu-luli, Gesione amola Milalai fi dunu da amo gaguli ahoasu.

18 Amalalu, fi amo da Liubene fi ilima fa:no bobogesu, ilia da gilisisu eno eno agoane ahoasu. Elaise (Siediu egefe) da ili ouligisu. 19 Sieliumiele (Siulisia:dai egefe) da Simione fi amo ouligisu. 20 Ilaia:fe (Dieuele egefe) da Ga:de fi ouligisu.

21 Amalalu, Lifai fi amo Gouha:de da sema liligi gaguli ahoasu. Ilia da asili, fisisu sogebi eno amoga doaga:loba, Gode Ea Abula Diasu bu hiougili dagoi ba:su.

22 Lifai fi da asi dagoi ba:loba, fi gilisisu amo da Ifala:ime fi da ouligisu da logoga ahoanebe ba:su. Ilia ouligisu dunu da Ilisiam (Amihade egefe) ba:i.

²³ Amo gilisisu ganodini, Gama:iliele (Bedase egefe) da Ma:na:se fi amo ouligisu.

²⁴ Amola Abaida:ne (Gidioni egefe) da Bediamini fi amo ouligisu.

²⁵ Fa:nodafa, fi amo da Da:ne fi gilisili fi da ilia eso gosa:gisu fa:no bobogele ahoasu. Iliã da fi huluane ilia fa:no sosodo ouligisu dunu agoane ba:i. Amo gilisisu ilia ouligisu dunu da Ahaisa (Amisia:dai egefe). ²⁶ Ba:idiãle (Ogela:ne egefe) da A:sie fi amo ouligisu. ²⁷ Amola Ahaila (Ina:ne egefe) da Na:fadalai fi amo ouligisu. ²⁸ Isala:ili dunu da ilia fisisu yolesili, logoga ahoanoba, agoane fi eno fi eno agoane mogodigili ahoasu.

²⁹ Mousesẽ da ea bae amo Houba:be (Midiane dunu Yedelou egefe) ema amane sia:i, “Ninia da sogẽ amo Hina Gode da ninima imunusa: ilegei, amoga doaga:musa: masunu. E da Isala:ili dunu hahawane bagade gaguiwane esalumusa: ilegele sia:i. Amaiba:le, di ani masunu. Ninia da di amola gilisili hahawane bagade gaguiwane hou ba:mu.”

³⁰ Be Houba:be da bu adole i, “Hame mabu! Na da ni sogega buhagimu.”

³¹ Be Mousesẽ da ema ha:giwane edegei, “Dia nini mae yolesima! Di da hafoga:i sogẽ ganodini nini hahawane fima:ne, sogebi huluane dawa:. Dia ninima logo olelema:ne misa. Hina Gode da ninima hahawane bagade imunusa: sia:i. ³² Di amola ninia gilisili ahoasea, ninia da gilisili Gode Ea hahawane dogolegele iabe hou amo ba:mu.”

Isala:ili Dunu da Mogodigili Ahoasu

³³ Isala:ili dunu da hadigi goumi Sainai amo fisili asili, eso udiana agoane logoga asi. Hina Gode Ea Gousa:su Sema Gagili ilima fisisu sogebi hogomusa:, bisili ahoanebe ba:su. ³⁴ Hou da eso huluane agoane ba:i. Ilia da fisisu fisili ahoabeba:le, Hina Gode Ea mu mobi ganumu da esoga ili gadodili lelebe ba:i.

³⁵ *Eso huluane ilia da Sema Gagili amo gaguli ahoabeba:le, Mousesese da amane sia:su, ‘Hina Gode! Di wa:legadoma! Dia ha lai dunu amo afagogolisima! Dima higa:i dunu hobeamane, sefasima!’ ³⁶ Amola Sema Gagili da oulelea, e da amane sia:su, “Hina Gode! Dia Isala:ili dunu sosogo fi osea:i, ilima buhagima!”

11

Dabila Sogebi

¹ Isala:ili dunu da se nababeba:le, Hina Godema sia:ga gegei. Hina Gode da ilia egasu sia: nababeba:le, ougi ba:i. E da ilima lalu i. Amo lalu da ilia gilisisu ganodini nenanu, ilia fisisu la:idi afae gugunufinisi dagoi. ² Isala:ili dunu da Mousesema, ili fidima:ne dini wele sia:i. Amalalu, Mousesese da Hina Godema sia:ne gadoi. Amalalu, lalu da haba:doi. ³ Amaiba:le, ilia da amo sogebi amoga Dabila dio asuli. Bai amogawi Hina Gode Ea lalu da ilia gilisisu ganodini nenemegiwane nenanu.

Mousesese da Ouligisu Dunu 70agoane Ilegei

⁴ Isala:ili dunu da logoga ahoanoba, ga fi dunu mogili amola da ili gilisili lalu. Ilia da hu manusa:

---

* **10:35:** Gesami Hea:su 68:1

bagade hanai galu. Amola Isala:ili dunu ilia amola da egai. Iliya amane egane sia:i, “Ninia da hu manu da defea. ⁵ Idibidi soge ganodini ninia da menabo ninia hanai defele bidi mae iawane mai dagoi. Ha:i manu, doagi, agilima, ‘ligi’, ania:ni amola galu ninia mai, amo bu dawa:ma. ⁶ Be wali ninia gasa da hamedei. Wali ninia da ha:i manu hame gala. Eso huluane ninia da ‘ma:na’ fawane naha!”

⁷ * (‘Ma:na’ da oso fonobahadi agoane ba:i. E da ahea:iai amola bua: gilisi agoane ba:i. ⁸⁻⁹ † ‘Ma:na’ da oubi baeya amola gilisili fisisu amogai gasia sa:i. Golale hahabe, Isala:ili dunu da asili, ‘ma:na’ goudane o fa:ne ‘falaua’ hamosu. Amalalu, ilia da amo liligi egegele, ga:gisu. Ea heda da agi amo olife susuligiga gilisili gobei agoane ba:i.)

¹⁰ Isala:ili dunu huluane da ilia abula diasu logo holei gadenene gilisili egane sia: dasu. Amola Mousese da amo sia: nabi. Hina Gode da ilima ougi bagadeba:le, Mousese amola da se nabi. ¹¹ E da Hina Godema amane sia:i, “Di da abuliba:le nama se ibala:? Abuliba:le, Di da nama hahawane hame gala. Dia da abuliba:le amo dunu ouligima:ne na ilegebela:? ¹² Na da amo dunu hame hahamoi. Ili da na hame hahamone lalelegei. Na da amo dunu ouga:ne, mano dudubu agoane ouga:ne asili, soge amo Di da ilia aowalali ilima ima:ne ilegele sia:i, amoga masunu da defea hame. Di abuliba:le, na agoane hamoma:ne sia:sala:? ¹³ Na da habodili hu amo dunu huluane defele moma:ne lama:bela:? Iliya

* **11:7:** Gadili Asi 16:31 † **11:8-9:** Gadili Asi 16:13-15

da mae fisili egane hu manusa: edegelala. ¹⁴ Na nisu amo dunu ouligimu da hamedei. Hawa: hamosu bagadeba:le, amo da hamedei. ¹⁵ Di da nama agoane hamomu na higa:i. Nama asigima! Dia na fane legema! Amasea, na da Dia nama dodona:gi hou bu hame ba:mu.”

¹⁶ Hina Gode da Mousesema amane sia:i “Dunu noga:idafa (dunu eno da amo dunu da ouligisu dunu noga:iwane dawa:sa) agoai dunu 70 agoane gagadole, Nama Na abula diasuga oule misini, dima dafulili leloma:ne sia:ma. ¹⁷ Na da gudu sa:ili amogawi dima sia:mu. Amola Na da A:silibu Na dima i amoga lale, ilima imunu. Amasea, di fawane da Isala:ili dunu hame ouligimu. Be ilia amola di gilisili dilia Isala:ili dunu ouligima:mu. ¹⁸ Amola wali, Isala:ili dunuma amane olelema, ‘Aya misunu hou momagema:ne, dilia hou dodofema. Dilia da hu manu ba:mu. Hina Gode da dilia egane hu manusa: hanai sia: amola dilia da Idibidi soge ganodini baligili hahawane ba:i, amo egasu sia: E da nabi dagoi. Wali, Hina Gode, da dilima hu moma:ne imunu, amola dilia da amo moma! ¹⁹ Dilia da amo esohaga afae o aduna o biyale o nabuane o²⁰ amogamusu fawane hame manu. ²⁰ Be oubi afae amoga, dilia da eso huluane sadini manu. Amasea, dilia da hu mai amoga sadiba:le, hu da fedege agoane dilia ge gelabadili hulu aduga:le sa:imu, amola dilia da oloiba:le isomu. Bai dilia da Hina Gode (E da dilia gilisisu ganodini esala) amo higasu, amola dilia da egane Ema dilia da Idibidi soge fisimu da defea hame galu amane sia:dasu.”

²¹ Mousesese da Hina Godema amane sia:i, “Na da dunu 600,000 agoane ouligilala. Amola Di da ilima oubi afae amoga manu defele hu imunu sia:sa. ²² Bulamagau amola sibi amo ilia sadini moma:ne defele medole legemu ba:ma:bela:? Menabo huluane wayabo bagade ganodini diala da ili sadini moma:ne defelela:?” ²³ Hina Gode da ema bu adole i, “Di adi dawa:bela:? Na gasa da baligili bagade hamela:? Na sia:i liligi da ba:ma:bela:? O hame ba:ma:bela:? Di da hedolowane ba:mu!”

²⁴ Amalalu, Mousesese da gadili asili, Isala:ili dunu ilima Hina Gode Ea hamoma:ne sia:i alofele i. E da ouligisu dunu 70 gagadole, Abula Diasu sisga:le leloma:ne sia:i.

²⁵ Amalalu, Hina Gode da mu mobi ganodini gudu sa:ili, ema sia:i. E da A:silibu amo E da musa: Mousesema i, amo Ea gasa lale, ouligisu dunu 70 ilima i. A:silibu da amo ouligisu dunuma aligila sa:ili, ilia da Gode Sia: Alofesu dunu (balofede) agoane afadafa fawane wele, bu hame wei.

²⁶ Be ouligisu dunu 70 gilisisu amo ganodini, dunu aduna amo Eleda:de amola Mida:de, ela da fisisu mae yolele, Abula Diasu amoga hame asi ba:i. Be fisisu amo ganodini, A:silibu da elama aligila sa:ili, ela amola balofede dunu agoane wele ba:la:lusu.

²⁷ Isala:ili ayeligi afae da hehenane, Eleda:de amola Mida:de elea hou amo Mousesema olelei.

²⁸ Amalalu, Yosiua (Nane egefe. E da ea ayeligi eso amogainini muni, amo esoga doaga:le, Mousesese ea fidisu dunu esalusu) e da Mousesema

amane sia:i, “Hina! Amo dunu ilia logo hedo-fama!”

²⁹ Be Mousese da bu adole i, “Di da na hou dawa:beba:le mudasala:? Mae dawa:ma! Na da agoane hanai! Hina Gode da Ea A:silibu amo Ea fi dunu huluane ilima ianu, ilia huluane balofede dunu agoane wele ba:la:lumu da defea.”

³⁰ Amalalu, Mousese amola ouligisu dunu 70 da fisisu amoga buhagi.

Hina Gode da ‘gawa:ile’ Sio Asunasi

³¹ Amalalu, hedolowane, Hina Gode da fo asunasi. Amo fo da ‘gawa:ile’ sio hano wayabo bagade amogainini oule misi. Ili da osobo gadenene (mida afae fisia guduli) hagili misi. Ili da fisisu amo sisiga:le, bulagila sa:i. Ili bulagila asi da gusudili, guma:dini amola la:idi amola la:idi huluane da gilomida bagohame baligi.

³² Amaiba:le, amo eso amola amo gasia, amola golale eso enoga, Isala:ili dunu da hawa: hamonanu amola ‘gawa:ile’ sio gaguiagagai. Ili huluane afae afae da 1,000 gilogala:me defei baligi gagadoi. Ili da ilia fisisu sisiga:le, amo sio ilia hodo gufunanesili eso hougi.

³³ Be sio ea hu da ilia lafia hame mai dialobawane, Hina Gode Ea ougi heda:le, E da olo bagade se dabe ilima i. ³⁴ Ili da amo sogebi amoma dio asuli amo ‘Gibalode Ha:da:ifa’ (dawa:loma:ne da ‘Hanaiba:le Bogoi Uli Dogosu’). Bai amogawi ilia da dunu amo da hu baligili hanai, amo ilia bogoi da:i hodo uli dogoi.

³⁵ Isala:ili dunu da amo sogebi fisili, asili, Hasilode sogega doaga:le, fisisu hamoi.

12

Milia:me da Se Iasu Ba:i

¹ Mousese da Giusiai soqe uda lale esalu. Amaiba:le, Milia:me amola Elane da amoga hahawane hameba:le, egane sia:i. ² Ela da amane sia:i, “Hina Gode da Mousese ea lafidili fawane sia:bela:? Hame mabu! E da ania lafidili amola sia:dasu:.” Hina Gode da elea egasu sia: nabi. ³ (Mousese da bodogi dunu esalu, gasa fi hame dawa:i. Ea bodogi hou da osobo bagade dunu eno huluane ilia asaboi hou baligi dagoi.)

⁴ Hedolowane, Hina Gode da Mousese, Elane amola Milia:me ilima amane sia:i “Dilia udiana! Gadili misa! Na Abula Diasuga misa!” Ili da asi. ⁵ Hina Gode da mu mobi ganumu ganodini gudu sa:ili, Abula Diasu ea logo holeiga lelu, amane wei, “Elane! Milia:me!” Ela da elea midadi aliaguda:i. ⁶ Hina Gode da amane sia:i, “Na alima sia:be goe nabima! Balofede dunu ilia da dilia gilisisu ganodini esalea, ili da Na ba:ma:ne, Na da ilia esala ba:su ganodini maha amola ilia simasia ganodini ilima sia:sa.

⁷ *Be Na da Na hawa: hamosu dunu Mousese sia:sea, hou hisu da ba:sa. Na da e amo Na Isala:ili fi dunu huluane ouligima:ne ilegei. ⁸ Amaiba:le, Na da ea odagia moloiwane idinamasu agoane mae dawa:le sia:sa. E da Na da:i defele ba:i dagoi. Alia da Na hawa: hamosu dunu ema ha laiwane sia:mu da defea hame!”

⁹ Hina Gode da elama ougi galu. Amaiba:le, E da ahoanoba, ¹⁰ amola mu ganumu da Abula Diasu fisili, Milia:me ea gadofu da lebolosi oloi

---

* **12:7:** Hibulu 3:2

madelale, ahea:iai agoane ba:i. Elane da ea dalusi amo lebolosiga dedeboi ba:beba:le, ¹¹ e da Mousesema amane sia:i, “Hina! Fidima! Ania da gagaoui agoane wadela:le hamoi. Be ania se bagade nabima:ne, logo mae doasima. ¹² E da liligi bogoiwane lalelegei amo ea hu la:idi dasaidafa ba:sa, agoane ba:mu da defea hame. Dia amo logo hedofama!”

¹³ Amaiba:le, Mouses da Hina Godema amane wei, “Gode! E uhinisima!”

¹⁴ †Hina Gode da bu adole i, “Ea ada da ea odagia defo adugagala:i ganiaba, e da ea gogosiasu dawa:ma:ne eso fesuale agoane di-alumu. Amaiba:le, e da fisisu gadili eso fesuale esaloma:ne, sefasima. Amalalu, e ganodini oule misunu da defea.” ¹⁵ Ilia da Milia:me fisisu gadili oule asili, fisisu logo ga:le fisiagai. E da eso fesuale gadili ouesalu, amalalu ilia da e bu ganodini oule misi. Amalalu, ilia da bu logoga ahoasu.

¹⁶ Ilia da Hasilode soge fisili asili, wadela:i hafoga:i soge ea dio Ba:ila:ne amo ganodini ilia abula fisisu bu hiougi.

13

Desega Ahoasu Dunu

(Mouses Ea Malasu 1:19-33)

¹ Hina Gode da Mousesema amane sia:i,
² “Isala:ili fi fagoyale gala afae afae amoga ouligisu dunu afae ilegema. Amalalu, amo dunu fagoyale ilia da Ga:ina:ne soge (amo Na da Isala:ili dunuma imunu gala) amo ea

---

† 12:14: Idisu 5:2-3

hou hogoma:ne, desega masa:ne asunasima.”
 3-15 Mousesese da Gode Ea hamoma:ne sia:i nabi
 dagoi. Iliia da Ba:ila:ne wadela:i sogega esalu
 amola amogawi e da amo ouligisu dunu asunasi.

Fi Ouligisu Dunu (Desega Masa:ne Asunasi)

Liubene Sia:miua (Sa:ge ea mano)

Simione Sia:ifa:de (Houlai ea mano)

Yuda Ga:ilebe (Yifane ea mano)

Isaga Aiga:le (Yousefe ea mano)

Ifala:ime Housia (Nane ea mano)

Bediamini Ba:ladai (La:ifiu ea mano)

Sebiulane Ga:diele (Soudai ea mano)

Ma:na:se Ga:dai (Susai ea mano)

Da:ne A:miele (Gima:li ea mano)

A:sie Sidie (Maigele ea mano)

Na:fadalai Nabi (Fofosai ea mano)

Ga:de Giuele (Ma:igai ea mano)

16 Amo dunu dedei da desega ahoasu dunu
 amo Mousesese da Ga:ina:ne soge ba:la masa:ne
 asunasi. Mousesese da Housia (Nane ea mano) ea
 dio afadenene, Yosiua dio asuli.

17 Mousesese da desega ahoasu dunu asunasi-
 laloba, e da ilima amane sia:i, “Guiguda:nini
 asili, ga (north) amoga masa. Asili, Ga:ina:ne
 ga (south) sogega doaga:le, amalu agolo sogega
 ba:la masa. 18 Soge ea hou ba:ma. Dunu amo
 ganodini esalebe ilia idi hogoma. Amola ilia da
 gasa bagade o gasa hame amo hou hogole ba:ma.

19 Osobo da ha:i manu heda:mu noga:i o
 wadela:i hogole ba:ma. Amola dunu da udigili
 moilai ganodini esala o gasawane gagili sali
 esala, amo hogoma.

20 Osobo da nasegagila:? Soge amoga da ifa
 ganabela:? Amo huluane hogole ba:ma. Amola

fage amo sogega galebe, amo bu gaguli misa. (amo oubi ganodini, waini fage da muni yoi agoane hamosu.)

²¹ Amaiba:le, ilegei dunu ilia da ga (north) amoga asili, sogega amo da ga (south) diala sogega amo wadela:i sogega Sini amoga muni asili, Li-hoube moilai (Ha:ima:de adobo gigadofa ahoasu gadenene) amoga doaga:i. ²² Ilia da hidadea sogega ea ga (south) la:idi asili, Hibalone moilai bai bagade amoga doaga:i. Amogawi, dunu bagadedafa fi dunu ilia dio amo da A:ina:ge, amo iligaga fi (Ahaima:ne, Siesai amola Da:lamai) esalebe ba:i. (Ilia da hemonega Hibalone moilai bai bagade hiouginanawane ode fesuale agoane gidigili, Soua:ne moilai bai bagade Idibidi sogega ganodini gagui). ²³ Desega ahoasu dunu da Esiegole Fago amoga doaga:le, ilia da waini efe amoda damuni fasili gaguli asi. Amo amodaga legei da waini fage gagabu bagade galu. Amo da dioi bagadeba:le, dunu aduna da amo ifaga la:gili, gisawene ahoasu. Ilia eno ifa fage amo 'bomegala:nade' amola 'figi' gaguli misi. ²⁴ (Amo sogega ea dio da Esiegole Fago - dawa:loma:ne da 'waini fage gagabu' - Bai amogawi Isala:ili dunu da waini fage damuni fasi).

²⁵⁻²⁶ Desega ahoasu dunu da eso 40 amoga sogega hogolalu, bu Mousesese, Elane amola Isala:ili dunu Ga:idesie sogega, wadela:i hafoga:i sogega Ba:ila:ne amo ganodini esala, amoga buhagi. Ilia ba:i liligi huluane olelei amola waini fage gagabu ilia gaguli misi, amo olei. ²⁷ Ilia da Mousesema amane sia:i, "Ninia da sogega huluane noga:le ba:i.

Osobo da noga:i amola nasegagi. Amo soge ea ha:i manu fage afae da goea. ²⁸ Be dunu fi amogawi esalebe da gasa bagade ba:i. Amola ilia moilai da gasa bagade gagui amola gagili sali agoane hamoi dagoi. Amola ninia da bagadedafa dunu fi, amo A:ina:ge egaga fi, amogawi esalebe ba:beba:le bagade hihini ba:i. ²⁹ A:malege fi da amo soge ea ga (south) la:idi esala. Amola agolo soge ganodini, Hidaide dunu fi, Yebiusaide amola A:moulaide dunu esalebe ba:sa. Amola Medidela:inia Hano Wayabo Bagade bega: amola Yodane Hano bega:, amogawi Ga:ina:ne dunu da fi esala.

³⁰ Isala:ili dunu da Mousesema egane sia:beba:le, Ga:ilebe da ilima ouiya:ma:ne sia:i. E amane sia:i, “Ninia wahadafa ilima doagala:mu da defea. Ninia gasa da amo soge hasalimu defele gala.” ³¹ Be desega ahoasu dunu amo da Ga:ilebe ili gilisili asi, ilia amane sia:i, “Hame mabu! Ninia da gasa hame. Amo dunu doagala:mu da hamedei. Amo dunu ilia gasa da ninia gasa baligi dagoi.” ³² Amaiba:le ilia da eno Isala:ili dunuma ilia soge ba:i amoga ogogole ba:i sia:ne olelei. Ili amane sia:i, “Amo soge da ha:i bagade. Ha:i manu heda:i da esalebe dunu amo sadimu hamedei. Dunu huluane ninia ba:i da sedadedafa.

³³ *Ninia da A:ina:ge egaga fi dunu bagadedafa ba:i. Ninia da ilia da:i ba:beba:le, ninia da:i da danuba: agoane defele dawa:i. Amola ilia da nini ba:beba:le, danuba: defele agoane dawa:i.

---

* 13:33: Mui 6:4

14

Isala:ili Dunu da Egasu

¹ Amo gasia, daeya asili hahabe, Isala:ili dunu da se nabawane dinanu. ² Ili da Mousese amola Elane elama eganewane agoane sia:dasu. Ili da amane sia:i, “Ninia da Idibidi sogega o guiguda: hafoga:i soge amo ganodini bogomu da defea galu. ³ Hina Gode da abuliba:le nini Ga:ina:ne sogega oule ahoabela:? Ninia da gegesu ganodini medole legei dagoi ba:mu amola ninia uda amola mano huluane gagulaligi dagoi ba:mu. Ninia da Idibidi sogega buhagimu da defea. ⁴ Amaiba:le, ilia da gilisili amane sia:dasu, “Defea! Ninia da gaheabolo ouligisu dunu eno ilegele, Idibidi sogega buhagimu.”

⁵ Amalalu, Mousese amola Elane ela da dunu gilisisu ilia midadi osoboga begudui.

⁶ Amola Yosiua (Nane egefe) amola Ga:ilebe (Yifane egefe), desega ahoasu dunu aduna, ela da se nababeba:le, abula gadelale, ⁷ Isala:ili dunuma amane sia:i, “Soge ninia ba:i amo da soge noga:iwanedafa. ⁸ Hina Gode da ninia hou hahawane ba:sea, E da nini amoga oule asili, amola amo soge ida:iwane amola nasegagi ninima imunu.

⁹ *Dilia! Hina Godema mae odoga:ma! Amola dunu fi amogawi esala ilima mae beda:ma! Ninia da ilima hedolowane hasalimu. Hina Gode da nini esala. Amola e da ogogosu ‘gode’ liligi amo da ili gagui, E da amo hasali dagoi. Amaiba:le, mae beda:ma!” ¹⁰ Isala:ili dunu huluane da Mousese, Elane, Ga:ilebe amola Yosiua amo ili

---

* 14:9: Hibulu 3:16

igiga medole legemusa:, magagisu. Be hedolodafa, Hina Gode Ea sinenemegi hadigi da Abula Diasu gadodili doaga:i. Amola Isala:ili da Gode Ea sinenemegi hadigi ba:i.

Mousese da Isala:ili Dunu Gaga:ma:ne Sia:ne Gadoi

¹¹ Hina Gode da Mousesema amane sia:i, “Amo dunu da bu habowali seda Nama higa:ma:bela:? Na da ilia gilisisu ganodini, gasa bagade degabo ba:i hou bagohame hamosu. Be ilia da Na hou dafawaneyale hame dawa:sa. ¹² Na da ili wadela:lesima:ne, olo bagade ilima iasimu. Be Na da di amo dunu fi da Isala:ili fi ilia idi amola ilia gasa amo bagade baligisa, amo hamomu. Amola di da amo gaheabolo fi ilima ada esalumu.” ¹³ †Be Mousese da Hina Godema bu adole i, “Di da Dia gasaga amo dunu Idibidi fisili masa:ne, goeguda: oule misi. Idibidi dunu da Dia hou waha sia:i amo Dia dunu fi ilima hamoi amo nabasea, ¹⁴ ilia da dunu amo da Ga:ina:ne soge ganodini esala, ilima olelemu. Ga:ina:ne dunu da Dia hou nabi dagoi. Di, Hina Gode, da nini esala. Dia mobi ganumu da ninima gadodili aligisia, Di, Hina Gode da esalebe amo ba:beba:le, dunu huluane dawa:.. Ili da ba:i dagoi. Di da esoga mu mobi ganumu ganodini bisili ahoa amola gasia, lalu ganumu ganodini bisili ahoa. ¹⁵ Be Di da wali Dia fi dunu huluane medole legesea, dunu fi amo da Dia gasa bagade hou nabi dagoi, amo ilia da amane sia:mu, ¹⁶ †Di da hafoga:i soge ganodini Dia fi dunu medole

---

† 14:13: Gadili Asi 32:11-14

legei. Bai Di da soġe amo Di ilima ima:ne ilegei, amoga oule masunu hamedei ba:i.

¹⁷ Amaiba:le, wali Hina Gode, na da Dima edegesa. Dia gasa bagade hou ninima olelema. Dia musa: ilegele sia:i defele hamoma. ¹⁸ †Bai Di amane sia:i, ‘Na, Hina Gode, da hedolo hame ougisa. Na da asigi hou bagade olelesa. Amola wadela:i hou amola lelesu hou amo goglema:ne olofosa. Be ada amola ame da wadela:le hamosea, Na da mano amola elagaga fifi ahoabe osoda amola amo baligi biyadu fifi ahoabe ilima se dabe imunuu.’ ¹⁹ Wali, Hina Gode, Dia noga:iwane gasa bagade hou amola Dia afadenemusa: hame dawa: asigi hou defele, amo dunu ilia wadela:i hou goglema:ne olofoma. Ilia da Idibidi fisili, asili, goeguda: doaga:le, Di da ilia hou goglema:ne olofoi. Amo defele, ilia wali hou hamoi amo goglema:ne olofoma.”

²⁰ Hina Gode da bu adole i, “Dia adole ba:su defele, Na da ilia hou goglema:ne olofomu.

²¹ §Be Na da dafawane ilegele sia:sa. Na da esala amola Na da osobo bagade nabasa, amo da dafawane. Amo defele, ²² Isala:ili dunu huluanedafa da Ga:ina:ne soġe ganodini mae golili sa:ili, bogomu. Ilia da Na sinenemegi hadigi ba:i dagoi. Ilia da Na degabo ba:i gasa bagade hou Na da Idibidi amola hafoga:i soġe ganodini hamoi, amo huluane ba:i dagoi. Be ilia da Na ilima ougima:ne, hame nabasu hou bagade hamonanu. ²³ Ilia da soġe amo Na da ilia aowalali ilima imunuu ilegele sia:i, amo ganodini

---

† **14:18:** Gadili Asi 20:5-6, 34:6-7; Mousese ea Malasu 5:9-10, 7:9-10 § **14:21:** Hibulu 3:18

hamedafa golili sa:imu. Dunu huluane Nama higas, ilia da ganodini hamedafa masunu. ²⁴ ** -
²⁵ Be Na hawa: hamosu dunu Ga:ilebe, amo ea hou da hisu. E da Nama fuligala:su hou hame yolesi. Na da soge amo e da hogola asi, amo ganodini oule masunu. Egaga fi da Ga:ina:ne soge (amo ganodini wali A:malege dunu amola Ga:ina:ne dunu esala) amo noga:le gagumu. Be dilia huluane, sinidigili, hafoga:i soge Agaba Gogomai la:idiga gala, amoga masa.”

Isala:ili Dunu da Egabebe:le, Hina Gode da ilima Se Dabe Iasu

²⁶ Hina Gode da Mousesese amola Elane elama amane sia:i, ²⁷ “Amo wadela:i dunu da habowali seda Nama egane sia: sia:nanoma:bela:? Na da ilia egane sia: bagade nabala helebe. ²⁸ Wali, ilima agoane adole ima, ‘Na da esalebe amo defele, dima dafawane agoane sia:sa. Na da dilia adole ba:su defele dilima hamomu. Na, Hina Gode da sia:i dagoi. ²⁹ ††Dilia da bogomu amola dilia da:i hodo da amo hafoga:i sogega afagogoi dagoi ba:mu. Dunu huluane amo da lalelegele, ode²⁰ baligi da Ga:ina:ne soge ganodini hame golili sai:mu. Bai dilia da Nama egane sia: dalu. ³⁰ Na da dili amo soge ganodini hahawane esaloma:ne sia:i. Be dilia afaega da hamedafa agoai hamomu. Ga:ilebe amola Yosiua, ela fawane da ganodini masunu. ³¹ Dilia da dilia mano da ha lai dunuga gagulaligi dagoi ba:mu, amane sia:i. Be Na da dilia mano amo soge dilia higas amo ganodini oule masunu. Amola

---

** 14:24: Yosiua 14:9-12 †† 14:29: Hibulu 3:17

ilia da amo ganodini hahawane fimu. ³² Be dilia da guiguda: amo hafoga:i soge ganodini bogomu. ³³ ††Dilia mano da wadela:i hafoga:i soge ganodini ode 40 amoga udigili lalumu. Ili da dilia dafawaneyale hame dawa:su houba:le, se nabimu. Dilia huluane da bogoi dagoiba:le fawane, amo hou fisi dagoi ba:mu. ³⁴ Dilia da ode 40 amoga, dilia wadela:i hou dabe se nabasu ba:mu. Dilia da eso40 amoga, Ga:ina:ne soge ea hou ba:i. Amo eso idi defele, dilia da ode 40 se nabimu. Na da dilima ha lai hamoi dagoi, amola dilia da amo hou dawa:mu. ³⁵ Na da dafawane sia:sa! Dilia da wadela:i hamosu dunu amola Nama ha lamusa: gilisi. Amaiba:le, Na da amo hou dilima hamomu. Goeguda: hafoga:i soge ganodini, dilia huluane da bogogia:mu. Na, Hina Gode, da sia:i dagoi!”

³⁶⁻³⁷ Desega ahoasu dunu amo Mousese da Ga:ina:ne soge ea hou ba:lamasa:ne asunasi, ilia da bu misini ogogole ba:i amane sia:ne i dagoiba:le, Isala:ili dunu da Hina Godema egane sia:i. Amaiba:le, Hina Gode da ilima olo bagade iabeba:le, ilia da bogogia:i. ³⁸ Desega ahoasu dunu fagoyale gala da musa: asi. Be Yosiua amola Ga:ilebe ela fawane hame bogoi.

Isala:ili Dunu da Ilila: Gasaga Ga:ina:ne Fi Hasalimu Dawa:i

(Mousese Ea Malasu 1:41-46)

³⁹ Mousese da Hina Gode Ea sia:i amo Isala:ili dunuma olelebeba:le, ilia da ha:giwane didigia:i.
⁴⁰ Golale hahabedafa, ilia da Ga:ina:ne agolo soge

---

†† 14:33: Asunasi Dunu Ili Hou 7:36

amoga doagala:le golili sa:imusa: asi. Ilia da amane sia:i, “Dafawane! Ninia da wali soge amo Hina Gode da ninima olelei, amoga masunu. Ninia da wadela:le hamoi dagoi.”

⁴¹ Be Mousesese da amane sia:i, “Amaiba:le, dilia da abuliba:le wali bu Hina Godema hame nabasu hou hamosala:? Dilia da hame didili hamoi ba:mu. ⁴² Mae masa! Hina Gode da dilia gilisili hame esala. Dilia ha lai da dili hasalimu. ⁴³ Dilia da A:malege amola Ga:ina:ne dunu gegesu ganodini ba:le ganosea, dilia amo gegesu ganodini bogogia:mu. Hina Gode da dili hame fidimu. Bai dilia Ema fa:no bobogemu higasuu.”

⁴⁴ Be ilia da Mousesese ea sia: mae nabawane, gasa fili, Ga:ina:ne agolo sogega asi. Be Hina Gode Ea Gousa:su Sema Gagili amola Mousesese da mae asili, fisisu ganodini dialebe ba:i.

⁴⁵ Amalalu, A:malege dunu amola Ga:ina:ne dunu amogawi esalu da ilima doagala:le, ili hasali dagoi. Ilia da Isala:ili dunu sefasili, fa:no bobogele, Homa moilai bai bagade amoga doaga:beba:le fawane fisiagai.

15

Gobebe Salasu Hamoma:ne Sia:

¹⁻² Hina Gode da Mousesese hamoma:ne sia:i. E da amo sema Isala:ili dunu da soge E da ilima imunuu amo ganodini noga:le fa:no bobogema:ne sia:i. Hamoma:ne sia:i da agoane, ³ “Bulamagau gawali, sibi gawali sibi o goudi da Hina Godema Gobei Iasu (Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu) o dafawane ilegele sia:i hahamoma:ne gobebe

salasu o udigili iasu o Godema nodoma:ne lolo Nasu iasu amo Hina Godema imunu da defea. Hina Gode da amo ha:i manu iasu gabusiga: agoane hahawane naba. ⁴⁻⁵ Nowa da sibi o goudi Hina Godema Gobei Iasu hamoma:ne gaguli masea, e da ohe afae gaguli masea, gilisili gilogala:me afae falaua amola olife susuligi lida afae amola waini hano lida afae gaguli misa:ne sia:ma. ⁶⁻⁷ Sibi gawali iasea, falaua gilogala:me aduna amola olife susuligi 1 1/2 lida (gala:ine iasu) amola waini hano 1 1/2 lida gaguli misa:ne sia:ma. Hina Gode da amo iasu ea gabusiga: hahawane naba. ⁸ Dilia bulamagau gawali gobei iasu o dafawane ilegei sia: hahamoma:ne o Hahawane Gilisili Olofole Iasu Hina Godema iasea, ⁹⁻¹⁰ gala:ine iasu amo falaua3 gilogala:me amola olife susuligi 2 lida amola waini hano 2 lida gilisili ima. Amo gobele salasu ea gabusiga: amo Hina Gode da hahawane naba.

¹¹ Amola bulamagau gawali o sibi gawali o sibi o goudi iasea, amo liligi gilisili ima.

¹² Ohe afae iasu baligisia, gilisili iasu amola amo defele baligili ima. ¹³ Isala:ili dunudafa da ha:i manu iasu Hina Gode ea gabusiga: hahawane nabima:ne amo iasea, agoane ima:ne sia:ma. ¹⁴ Amola ga fi dunu dilia fi amo ganodini esala (eso huluane esaloma:ne o sofe misi fawane), e da Hina Godema gabusiga: hahawane nabima:ne ha:i manu iasu iasea, e amola da amo hamoma:ne sia:i defele hamomu. ¹⁵ Isala:ili dunu amola ga fi dilia fi amo ganodini esala dilia amo hamoma:ne sia:i mae fisili, eso huluane hamonanoma:mu. Dilia Isala:ili dunu amola ga fi

dunu da hisu hame - Hina Gode da dilia huluane defele ba:sa. ¹⁶ *Hamoma:ne sia:i amola malasu da dili huluane defele agoane dialumu.

¹⁷⁻¹⁸ Hina Gode da Mousesema eno hamoma:ne sia:i. E da amo hamoma:ne sia:i Isala:ili dunu da soge E da ilima imunu amo ganodini noga:le fa:no bobogema:ne sia:i. Hamoma:ne sia:i da agoane. ¹⁹ Ha:i manu Ga:ina:ne sogega hedai amo nasea, mogili amo Hina Godema imunusa: la:ididili ligisima. ²⁰ Dilia agi gobesea, bisili ga:gi gagoma gaheabolo amoga hamoi, amo Hina Godema iasudafa hamoma:ne ima. Amo Ema iasea, gagoma dilia faili daba sali, amo iasu defele Ema ima. ²¹ Dilia amo agi gobei iasu amo eso huluane mae fisili sema agoane hamonanoma:mu.

²² Be dunu da mae hanane amola mae dawa:le, sema amo Hina Gode da Mousesema i, amo mogili hame hamosea, ²³ amola eso enoga hobeia, Isala:ili dunu fi da Hina Gode Ea Mousesema sia:i liligi amo hame hamosea, ²⁴ ilia hame dawa:beba:le, giadofale hamoi galea, agoane hamoma. Ili da bulamagau gawali gobei iasu (Hina Gode da gabusiga: agoane hahawane nabima:ne) gobele salima:ne sia:ma. Amoga ilia da gala:ine iasu amola waini iasu sema defele imunu. Amola amoga ilia da goudi gawali Wadela:i Hou Goglema:ne Olofoma:ne Iasu gilisimu. ²⁵ Gobele salasu dunu da Isala:ili fi dodofema:ne hou hamonanu, ilia wadela:i hou da goglema:ne olofoi dagoi ba:mu. Bai ilia da mae dawa:le giadofai amola ilia Wadela:i Hou Goglema:ne Olofoma:ne Iasu ilia da Ha:i

---

* **15:16:** Gobele Salasu 24:22

Manu iasu agoane Hina Godema i. ²⁶ Isala:ili fi dunu huluane amola ga fi ilia gilisisu ganodini esala da goglema:ne olofosu ba:mu. Bai dunu huluanedafa da amo giadofasu hamoi dagoi.

²⁷ †Dunu afae fawane da mae dawa:le giadofasea, e da ode afae lalelegei goudi aseme amo Wadela:i Hou Goglema:ne Olofoma:ne Iasu amo ima:mu. ²⁸ Gobelesalasu dunu da oloda amoga asili, amo dunu ea wadela:i hou fadegama:ne, wadela:i hou dodofesu hou hamomu. Amasea, amo dunu da goglema:ne olofoi dagoi ba:mu.

²⁹ Dunu huluanedafa, Isala:ili dunudafa o ga fi Isala:ili ganodini misi esala, e da mae dawa:le giadofasea, da amo sema hamomu. ³⁰ Be nowa dunu, Isala:ili dunudafa o ga fi Isala:ili fi ganodini misi esala, da hi dawa:i amoane wadela:i hou hamosea, e da Hina Gode Ea hou higabeba:le, medole legei dagoi ba:ma:mu. ³¹ Bai e da Hina Gode Ea sia:i liligi higale, Ea sema afae hame hamoi. E da hi giadofale hamobeba:le, bogosu ba:mu.

Dunu Afae da Sa:bade Eso Sema Wadela:lesi

³² Eso afaega, Isala:ili dunu fi da wadela:i hafoga:i sogega esaloba, dunu afae da Sa:bade esoga lalu habelalebe ba:i. ³³ Iliada amo dunu Mousesese, Elane amola Isala:ili fi gilisisu amoga oule misi. ³⁴ Iliada amo dunu mae hobeamane, sosodo ouligisu dunuga ouligima:ne sia:i. Bai ilia da amo dunuma adi hou hamoma:bela:le gogolei.

³⁵ Amalalu, Hina Gode da Mousesema amane sia:i, “Amo dunu medole legema! Isala:ili fi

---

† 15:27: Gobelesalasu 4:27-31

dunu huluanedafa da amo dunu fisisu gadili oule asili igiga gala:le, medole legema:ne sia:ma.”
³⁶ Amaiba:le, Hina Gode Ea hamoma:ne sia:i defele, Isala:ili fi dunu huluane da amo dunu fisisu gadili oule asili, igiga gala:le, medole legei.

Sosofe Malasu

³⁷ Hina Gode da Mousesema amane sia:i,
³⁸ †“Isala:ili dunuma amane sia:ma, ‘Dilia abula hegomai fe amoga sosofe nodomema. Sosofe huluane amoga haisewe efe la:gima. Eso huluane mae fisili, amo hou hamonanoma:ma. ³⁹ Amo sosofe ilia bai da Na sema bu dawa:ma:ne dialumu. Amo ba:sea, dilia da Na sema bu dawa:le, nabawane hamomu. Amasea, dilia da Nama fa:no bobogesu fisili, dilia hanai amoga fa:no bobogesu amo hamedafa hamomu. ⁴⁰ Sosofe ba:sea, dilia da Na sia:i liligi huluane noga:le hamoma:ne bu dawa:mu. Amola, dilia da dafawane Na: fi dunu fawane esalumu. ⁴¹ Na da dilia Hina Gode! Na da dilia Gode esaloma:ne, dili Idibidi sogega fisili masa:ne, ga oule asi. Na da Hina Gode!”

16

Goula, Da:idia:ne amola Abaila:me

¹⁻² *Goula (e da Aisiha ea mano amola ea fi da Lifai amola ea sosogo fi da Gouha:de), e da gasa fili, Mousesema odoga:i. Liubene fi dunu udiana (Ilaia:be ea mano aduna amo Da:idia:ne, Abaila:me amola Biledede ea mano amo One) amola Isala:ili fi ouligisu dunu 250 (Isala:ili

---

† 15:38: Mousesese ea Malasu 22:12 * 16:1-2: Yude 1:11

fi dunuga ilegei ouligisu dunu) ilia da Goula gilisili Mousesema odoga:i. ³ Ili da Mousesese amola Elane ela midadi gilisili, amane sia:i, “Alia hou da gasa fili, baligi dagoi! Ninia fi dunu huluane da Hina Gode Ea:! Amola Hina Gode da nini huluane gilisili esala! Amaiba:le, Mousesese, di abuliba:le ninima hina agoane hamosala:?”

⁴ Mousesese da amo sia: nababeba:le, hi osoboga gala:lasa:ili, Godema sia:ne gadoi.

⁵ Amasea, e da Goula amola ema fa:no bobogesu dunu ilima amane sia:i, “Aya hahabe, Hina Gode da nowa da Ea: fidafa, amo olelemu. E da Ea ilegei dunu, Ema oloda gadenene doaga:ma:ne logo doasimu. ⁶⁻⁷ Aya hahabe, dilia amola dilia fa:no bobogesu dunu, amo lalu gasa:le legesu ofodo lale, amo ganodini laluso amola gabusiga: manoma salawane, oloda amoma gaguli misa. Amasea, ninia da Hina Gode Ea ilegei dunu dawa:mu. Dilia Lifai dunu, dilia fawane da gasa fili baligi dagoi!”

⁸ Mousesese da bu Goula ema amane sia:i, “Dilia Lifai dunu! Nabima! ⁹ Isala:ili Gode da dili eno Isala:ili fi amoga afafai dagoi. Bai dilia da Ema misini, Hina Gode Ea Abula Diasu ganodini hawa: hamoma:ne amola Isala:ili fi ilima fidisu hou hamoma:ne E da dilima ilegei. Dilia adi dawa:bela:? Amo da hamedei hou, dilia dawa:bela:?”

¹⁰ Hina Gode da amo gadodafa nodoma:ne hou dilima i dagoi. Be amo mae dawa:le, dilia da gobelesalasu hou amola lamusa: dawa:lala.

¹¹ Dilia da Elanema egane sia:sea, dilia da ema

hame egasa. Be dilia dafawane Hina Gode Ema egane odoga:sa.”

¹² Amalalu, Mousese da Da:ida:ne amola Abaila:me ela ema misa:ne sia:si. Be ela da amane sia:i, “Ania da hame misunu! ¹³ Di da nini Idibidi nasegagi soqe amoga fisili masa:ne, goeguda: wadela:i soqe ganodini medole legema:ne oule misi. Amo da defeala:? Be amo baligili, di abuliba:le ninima hina agoane hamosala:? ¹⁴ Di da ninima nasegagi soqe amola soqe amola waini sagai ninia gaguma:ne hamedafa i. Amola wali di da ninima ogogomusa: dawa:lala. Ania da hamedafa misunu.”

¹⁵ Mousese da ougi bagade ba:i. E da Hina Godema amane sia:i “Amo dunu da Dima iasu gaguli masea, mae lama! Na da ilia dunu afae amoma wadela:le hamedafa hamoi. Na da ilia dougi afae hamedafa lai.”

¹⁶ Mousese da Goula ema amane sia:i, “Aya, di amola dia 250 fa:no bobogesu dunu amo Hina Gode Ea Abula Diasuga misa. Elane amola da amogawi esalebe ba:mu.

¹⁷ Dilia afae afae laluso gasa:le legesu lale, gabusiga: manoma amoga ligisili, oloda amoga gaguli misini, olelema.” ¹⁸ Amaiba:le, ilia da dunu afae afae da ilia laluso gasa:le legesu lale, amo ganodini laluso amola gabusiga: manoma salawane, ilia amola Mousese amola Elane da Abula Diasu holeiga lelu. ¹⁹ Amalalu, Goula da Isala:ili fi huluane gilisili, ilia da Mousese amola Elane ela midadi Abula Diasu ea logo holeiga lelu. Amalalu, hedolowane, Hina Gode E esalagalebeia dawa:loma:ne sinenemegi hadigi da dunu huluane ba:ma:ne misi. ²⁰ Hina Gode da

Mousese amola Elanema amane sia:i, ²¹ “Masa! Amo dunuma mae gilisima! Na da wahadafa ili dafawanedafa wadela:lesimu!”

²² Be Mousese amola Elane da osoboga mi bugila sa:ili, beguduli, amane sia:i, “Gode! Di da esalusu huluane ea bai gala. Dunu afae fawane da wadela:le hamoiba:le, Di da fi dunu huluane ilima ougima:bela:?”

²³ Hina Gode da Mousesema amane sia:i, ²⁴ “Dunu huluane ilia da Goula, Da:ida:ne amola Abaila:me ilia abula diasu yolesili, sogebi enoga masa:ne sia:ma!”

²⁵ Amalalu, Mousese, amola Isala:ili ouligisu dunu, ilia da Da:ida:ne amola Abaila:me elama asi. ²⁶ Mousese da Isala:ili dunu ilima amane sia:i, “Amo wadela:i hamosu dunu ilia abula diasu yolesili, gadenene mae leloma! Ili lilihi huluanedafa mae digili ba:ma! Dilia agoane hame hamosea, dilia da ilia wadela:i hamoiba:le bogobe defele, dilia amola da bogomu.” ²⁷ Amaiba:le, Isala:ili dunu da Goula, Da:ida:ne amola Abaila:me ilia abula diasu yolesili asi.

Da:ida:ne amola Abaila:me da ilia abula diasuga gadili asili, ela, elea uda amola mano da abula diasu logo holeiga lelebe ba:i. ²⁸ Mousese da Isala:ili dunu ilima amane sia:i, “Dilia waha ba:mu liligi amoga, Hina Gode da na amo hou hamoma:ne asunasi amo dawa:mu. Amola na da na hanaiga hame hamoi amo dawa:mu. ²⁹ Amo dunu da osobo bagade dunu ilia esalusu hou defele, Gode Ea se dabe mae lale, udigili bogosea, defea, Hina Gode da na hame asunasi dawa:ma. ³⁰ Be Hina Gode da hou musa: hame

ba:i hamosea, amola osobo ea lafi da dagale, dunu amola ilia liligi huluane amo mogo salasea, amola ilia esaleawane udigili bogoi sogega gudu dasea, amo dunu da Hina Gode da ilima higale yolesi dagoi dilia da dawa:mu.” ³¹ Mousesese da sia:i dagoloba, hedolowane Da:ida:ne amola Abaila:me ela lelebe hagudu dialu osobo da lafi agoane dagale gai. ³² Osobo da ela amola elea sosogo fi amola Goula ea fa:no bobogesu dunu amola ilia liligi huluane amo mogosali dagoi. ³³ Amaiba:le, ilia amola ilia liligi huluane da mae bogole, bogoi sogega gudu sa:i. Iliu gudu sa:i dagoloba, osobo ea lafi da bu ga:si. Iliu da bu hamedafa ba:i. ³⁴ Isala:ili dunu huluane da disa wesu nababeba:le, hobeai. Iliu da amane wei, “Hobeama! Osobo da nini amola mogosalasa:besa:le, hehenama!” ³⁵ Amalalu, Hina Gode da lalu iasi. Amo da nene gadole, dunu250 amo da gabusiga: manoma i, amo huluane nei dagoi.

Laluoso Gasale Legesu

³⁶ Amalalu, Hina Gode da Mousesema amane sia:i, ³⁷ “Elia:isa (gobelesalasu dunu Elane egefe) ema, e da balase laluso gasale legesu amo dunu laluga nei ilia da:i hodo amo lale, laluso amo da ilia laluso gasale legesu ganodini diala amo soge enoga afagogoma:ne sia:ma! Bai amo laluso gasale legesu da hadigi ilegei gala.

³⁸ Iliu da Hina Gode Ea oloda amoga i dagoiba:le, hadigi hamoi dagoi. Amaiba:le, amo dunu (ilia da wadela:le hamoiba:le medole legei dagoi ba:i) amo ilia laluso gasale legesu lale, dadabili, abenale da:fe hamone, amoga oloda dedebosu hamoma. Amo da Isala:ili

dunuma sisasu dawa:loma:ne agoane ba:mu.”
³⁹ Amaiba:le, gobele salasu dunu Elia:isa da laluso gasa:le legesu lale, da:fe abenai hamoma:ne sia:i. Amalalu, ilia da amoga oloda dedeboi dagoi. ⁴⁰ Amo da Isala:ili dunu ilima sisasu agoane ba:i. Sisasu da Elane egaga fi, ilia fawane da Hina Godema gabusiga: manoma ulagima:ne, oloda amoga doaga:mu da defea. Be eno dunu da amai hamonanu, e da Goula amola ea fa:no bobogesu dunu amo wadela:lesi dagoi ba:mu. Amo hou, Hina Gode da Mousesema, e da Elia:isama alofele sia:ma:ne sia:i.

Elane da Isala:ili Dunu Gaga:i

⁴¹ Eso eno aya amoga, Isala:ili fi dunu huluane da Mousesema amola Elane elama egane sia:i, “Alia da Hina Gode Ea fi dunu mogili medole legei.” ⁴² Ilia da Mousesema amola Elane elama egane sia:musa: gilisi dagoloba, ilia da Abula Diasu ba:musa: sinidigisia, Mu Mobi Ganumu da Abula Diasu dedeboi amola Hina Gode Esalebe dawa:digima:ne sinenemegi hadigi misi dialebe ba:i. ⁴³ Mousesema amola Elane da asili, Abula Diasu ea midadi lelu. ⁴⁴ Amola Hina Gode da Mousesema amane sia:i,

⁴⁵ “Masa! Amo dunu yolesima! Na da amogawi wahadafa ili wadela:lesimu!” Mousesema amola Elane ela da odagi osoboa beguduli, ⁴⁶ Mousesema da Elanema amane sia:i, “Dia laluso gasa:le legesu lale, oloda amoga laluso lale, laluso gasa:le legesu ganodini ligisili, gabusiga: manoma amo laluso da:iya salima. Amasea hedolowane Isala:ili dunuma gaguli asili, dodofesu hou ilima hamomu. Hedolo! Hina Gode Ea ougi da heda:le,

asi dagoi. Olo bagade da dunu fi ganodini mui dagoi.”⁴⁷ Elane da Mousesese ea sia: nababeba:le, ea laluso gasa:le legesu lale, Isala:ili dunu gilisisu dogoa amo gusu hehenaiya heda:i. E da olo bagade da mui dagoi ba:beba:le, gabusiga: manoma amo laluso ligisili, dodofesu hou dunu ili dodofema:ne hamoi dagoi.⁴⁸ Amo hou da olo bagade madelai amo ea logo hedofai. Amalu, Elane da esala dunu la:idi amola bogoi dunu la:idi amoga dogoa lelebe ba:i.⁴⁹ Dunu da olo bagadeba:le bogogia:i ilia idi da 14,700. Eno da Goula ea lelesuba:le bogoi ili da gilisili hame idi.⁵⁰ Olo bagade da hedofai dagoi ba:loba, Elane da Mousesese Abula Diasu logo holeiga esaloba amogai buhagi.

17

Elane ea Galiamo

¹ Hina Gode da Mousesema amane sia:i,
² “Isala:ili dunuma ilia da dima galiamo fagoyale gala ima:ne sia:ma. Amo galiamo da afae afae Isala:ili fi ouligisu dunu fagoyale gala ilia galiamo agoane. Amo dunu ilia dio afae afae amo galiamo damana dedema.³ Amola galiamo amo da Lifai fi ilia galiamo amoga Elane ea dio dedema. Fi ouligisu dunu afae afae da galiamo afae dialebe ba:mu.⁴ Amo galiamo Na Abula Diasuga gaguli misini, Gode Ea Gousa:su Sema Gagili (amoga Na da di gousa:sa) amo midadi ligisima.⁵ Amasea Na ilegei dunu ea galiamo da fadagala:mu. Amo hamobeba:le, Na

da Isala:ili dunu ilia mae fisili dima egane sia:su amo hedofamu.”

⁶ Amaiba:le, Mousesese da Isala:ili dunuma sia:beba:le, ilia ouligisu dunu afae afae da ema galiamo i. Amo galiamo da fi fagoyale afae afae gala, ilia:. Amola ilia da Elane ea galiamo amo galiamo enoma gilisi. ⁷ Amalalu, Mousesese da galiamo huluane Abula Diasu amo Hina Gode Ea Sema Gousa:su Gagili midadi amoga ligisi.

⁸ *Aya eso amoga, Mousesese da Abula Diasu ganodini golili sa:ili, Elane ea galiamo (amo da Lifai fi ilia galiamo) amo da fadagala:i dagoi ba:i. Amo da yebese hamone, sogea hamone, ‘alamode’ fage legei dagoi ba:i. ⁹ Mousesese da galiamo huluane gaguli asili, Isala:ili dunuma olei. Ili da hou doaga:i amo ba:lalu, ilia ouligisu dunu afae afae da ilia galiamo bu ili ladi.

¹⁰ Hina Gode da Mousesema amane sia:i, “Elane ea galiamo amo Gode Ea Gousa:su Sema Gagili ganodini bu salima. Amo da Isala:ili odoga:su dunuma sisasu agoane dialoma:mu. Sisasu da ilia da egasu sia: hame hedofasea, bogomu.”

¹¹ Mousesese da Hina Gode Ea hamoma:ne sia:i defele hamoi dagoi.

¹² Isala:ili dunu da Mousesema amane sia:i, “Ninia da gugunufinisi dagoi. ¹³ Nowa da Abula Diasu gadenene fawane masea, e da bogomu. Amaiba:le ninia huluane da bogogia:mu agoai galebe.”

---

* **17:8:** Hibulu 9:4

18

Gobele Salasu Dunu amola Lifai Dunu Ilia Hawa: Hamosu

¹ Hina Gode da Elanema amane sia:i, “Dunu da Na Abula Diasu ganodini giadofale hawa: hamosea, di amola dia mano amola Lifai dunu da se dabe nabimu. Be dilia gobele salasu hawa: hamosu ganodini giadofale hamosea, di amola dia mano fawane da se dabe iasu ba:mu. ² Dia fi dunu, Lifai dunu, amo di amola dia mano, Abula Diasu hawa: hamosu fidima:ne oule misa. ³ Ilia da dia hawa: hamosu noga:le hamoma:ne sia:ma, amola Abula Diasu hawa: hamosu noga:le hamoma:ne sia:ma. Be Hadigi liligi Hadigi Malei Sesei ganodini diala amola Oloda, ilia da hame digili ba:mu. Ilia da amo liligi digili ba:sea, ili amola di, gilisili medole legei dagoi ba:mu. ⁴ Ilia da di amola gilisili hawa: hamomu, amola Abula Diasu hawa: hamosu huluane amo noga:le hamoma:ne sia:ma. Be hame dawa:su dunu da di gilisili mae hamoma:ne sia:ma. Amo da hamedei. ⁵ Di amola diagefelali fawane da Hadigi Malei Sesei amola Oloda amo hawa: hamosu hamomu. Bai Na ougi da Isala:ili dunuma bu heda:sa:besa:le, dilisu fawane hamoma. ⁶ Na da Isala:ili fi amo ganodini, dia fi Lifai dunu amo ilegele, dima hahawane iasu agoane, dima iaha. Ilia da Abula Diasu ganodini hawa: hamoma:ne, Nama momogili gagai dagoi. ⁷ Be Na da di amola dia mano, dilisu da Oloda amola Hadigidafa Momei Sesei amoga gobele salasu hawa: hamosu hamoma:ne ilegei dagoi. Amo hawa: hamosu da dilia hawa: hamosu fawane. Bai gobele salasu

hou Na da hahawane iasu fedege agoane dilima fawane i dagoi. Hame dawa:su amola hame ilegei dunu da hadigi liligi gadenene masea, amo dunu medole legema.”

Gobeles Salasu Dunu ilia Ha:i Manu Iasu

⁸ Hina Gode da Elanema amane sia:i, “Dawa:ma! Na da ha:i manu liligi Nama i amo da gobeles salimusa: hame gobeles sali, amo huluane Na da dima iaha. Amo da di amola digaga fi mae fisili, eso huluane lamu. ⁹ Hadigidafa iasu amo da oloda da:iya hame gobeles sali, amo liligi haguduga dedei da dia: :- Gala:ine Iasu; Wadela:i Hou Goglema:ne Olofoma:ne Iasu; Dabe Imunu Iasu. Liligi huluane Nama hadigi iasu hamoma:ne i, da di amola dia gofelali, dilia:.
¹⁰ Dilia amo liligi hadigi sogebi ganodini moma. Amo dunuga fawane manu. Amo liligi da hadigi gala dawa:ma.

¹¹ Amola eno hahawane iasu liligi amo Isala:ili dunu da Nama iaha, amo di da lamu. Na da eso huluane, mae fisili di amola dia gofelali amola didiwilali ilima iaha. Dia sosogo fi huluane ledododofei dagoiba:le fawane amo manu da defea.

¹² Na da baligili noga:i degabo fai ha:i manu amo Isala:ili dunu da Nama ode huluane amoga iaha, amo Na da dilima iaha. Amo da olife susuligi, waini hano amola gagoma.

¹³ Amo huluane da dia liligi ba:mu. Dia sosogo fi huluane ledohamedei, da amo manu defea.

¹⁴ *Liligi huluane Isala:ili soge ganodini amo ilia

---

* **18:14:** Gobeles Salasu 27:28

da Nama udigili momodale ligiagale ilegei, amo da dia:.

¹⁵ Magobo dunu mano o magobo ohe mano amo Isala:ili dunu da Nama iaha, amo da dia:. Be dunu ilia da mano magobo bu bidi lamusa: dawa:sea, amo di bidiga lama:ne ilegema. Amola magobo ohe amo da sema ganodini ledo hamoi, amo amolawane bidiga lama:ne ilegema. ¹⁶ Mano lalelegele, ubi afae doaga:sea, Isala:ili ilia malasus defele, silifa fage biyale gala amoga bu bidiga lama:ne ilegema:ma! ¹⁷ Be magobo bulamagau, sibi amola goudi amo dunu ilia da bu bidi lamu da hamedei. Ili da dafawane Na: liligi fawane amola amo dilia gobelesalima. Ili maga:me amo oloda la:idi amoga galagama amola ilia sefe amo gobesima. Na da amo gobei gabusiga: hahawane nabimu.

¹⁸ Ili hu da dia:. Amola sogogea amola baligili noga:i iasu ea lobodafadi emo amola da dia:.

¹⁹ Na da di, dia gofelali amola didiwilali ilima baligili noga:i iasu Isala:ili dunu da Nama iaha, amo imunu. Amo da gousa:su (fimu da hamedei) Na da di amola digaga fi ilima hamoi dagoi.”

²⁰ Hina Gode da Elanema amane sia:i, “Di da soge o diasu amo digaga fi ilima imunusa: hame lamu. Amola, soge afae Isala:ili soge ganodini da dima ilegei hame ba:mu. Bai Na, Hina Gode, da dia esaloma:ne liligi huluane defele esala.”

Lifai Dunu ilia Gagumu Liligi

²¹ †Hina Gode da amane sia:i “Na da Lifai fi dunu ilima ‘daide’ (lai liligi huluane nabuane

---

† 18:21: Gobeles Salasu 27:30-33; Mouseses ea Malasu 14:22-29

mogili, afae) amo huluane Isala:ili dunu da Nama iaha, amo Lifai dunu ilima i dagoi. Ili da Na Abula Diasu ouligima:ne hawa: hamobeba:le, Na da amo bidi ilima iaha. ²² Isala:ili dunu eno da Na Abula Diasu gadenene hamedafa misunu. Bai ilia da bogosu se dabe iasu lasa:besa:le. ²³ Waha winini, Lifai dunu ilia fawane da Na Abula Diasu ouligimu. Amola, noga:le hame ouligisia, Na da ilima fawane sia:mu. Amo da eso huluane dialumu sema amola amo sema da digaga fi ilima dialumu. Lifai dunu da soge o diasu Isala:ili soge ganodini hame gagui dialumu. ²⁴ Bai Na da ilima 'daide' amo Isala:ili dunu da Nama iaha, amo ilima i dagoi. Amaiba:le Na da ili da Isala:ili soge ganodini liligi hame gagui dialumu, ilima sia:i dagoi.

Lifai Dunu Ili Daide

²⁵ Hina Gode da Mousesema amane hamoma:ne sia:i, ²⁶ "Lifai dunu ilima amane sia:ma, 'Dilia da Isala:ili dunu ilima 'daide' amo Hina Gode da dili lama:ne sia:i, amo lasea, dilia amoga 'daide' amo bu Hina Godema ima. ²⁷ Na da dilia iasu amo ifabi ouligisu dunu ea iasu (gagoma gaheabolo amola waini hano gaheabolo) amo defele ba:mu. ²⁸ Amo iasu (Isala:ili dunu ilia 'daide' dilima i) da Hina Gode Ea:. Amola amoga dilia 'daide' lale, gobele salasu dunu Elanema ima:ma. ²⁹ Amo liligi noga:idafa fawane, amoga amo 'daide' lama. ³⁰ Ifabi ouligisu dunu da 'daide' ia dagosea, eno la:idi hi gagusa. Amo defele dilia 'daide' noga:idafa la:idi amo Hina Godema (amola Elanema) ia dagosea, eno la:idi dilisu lama.

³¹ Dilia amola dilia sosogo fi da nasu sogebi mae dawa:le, udigili manu da defea. Bai amo da dilia hawa: hamosu Abula Diasu ganodini, amo ea bidi lasu gala. ³² Dilia da amo huluane nasea, wadela:i hame hou hamosa. Be hidadea baligili noga:idafa ‘daide’ Hina Godema ima. Be Isala:ili dunu ilia hadigi sema iasu noga:le dawa:ma. Dilia da Hina Godema Ea baligili noga:idafa ‘daide’ hidadea mae iawane, amo liligi manu da sema bagade. Agoane hamosea, dilia da medole legei dagoi ba:mu.”

19

Yoi Bulamagau Aseme ea Nasubu

¹ Hina Gode da Mousese amola Elane elama amane sia:i, ² “Isala:ili dunu ilima hamoma:ne sia: amane olelema, ‘Yoi bulamagau aseme amo da afae hame lologoi amola hawa: hamosu hame hamoi, amo oule misini, ³ gobe le salasu dunu Elia:isa ema ima. Amasea, amo bulamagau fisisu gadili oule asili, Elia:isa ba:ma:ne, medole legema. ⁴ Amasea, Elia:isa da bulamagau ea maga:me mogili lale, amola ea lobo sogo amoga Abula Diasu midadi amodili fogaga:la:ma:ne sia:ma. ⁵ Amo ohe ea da:i hodo huluane (amola gadofu, hu, maga:me amola gaisa) amo gobe le salasu dunu ba:ma:ne, gobesima. ⁶ Amasea, gobe le salasu dunu da ‘dolo’ ifa, ‘hisobe’ amoda fili lai amola yoi efe amo lale, bulamagau yoi lalu ganodini amo da:iya galagamu. ⁷ Amolalu, e da ea abula dodofele, hano hi da:i damana sogagala:le amalulu e da bu fisisu amo ganodini golili sa:imu da defea. Be e da ledi hamoi dagoi

ba:mu. Daeya doaga:beba:le fawane, bu dodofei dagoi ba:mu.

⁸ Dunu amo da bulamagau aseme gobelesali, e amola da ea abula dodofele, hano hi da:i amoga sogagala:mu. Be e da ledododofele hanoi dagoi ba:mu. Daeya doaga:beba:le fawane, bu dodofei dagoi ba:mu. ⁹ *Amasea, dunu eno (amo da sema ganodini dodofei dagoi dunu), e da bulamagau ea nasubugagadole, ledohamedei sogebi amoga gagulimasa:mu. Ilia da nasubumogawiwiligi, amasea Isala:ili dunu da amolale, hano amo da sema ledododofema:ne hamosa, amoga gilisimu. Amo hou da wadela:i hou fadegama:ne hamosa. ¹⁰ Dunu amo da nasubugagadoi, amo dunu da ea abuladodofemu. Be e da ledohamoiba:le, daeya doaga:sea bu ledohamedei ba:mu. Amo sema da esohuluane dilalum. Isala:ili dunu amola ga fi dunu iligilisilesalebe, da amo sema defele dawa:laloma:mu.

Bogoi Da:i Hodo Digili Ba:sea

¹¹ Nowa da bogoi da:i hodo digilibasea da esofesuale agoane ledohanoi gala esalumu. ¹² E da eso osodagadodofesu hano amogadodofemu, amola eso fesu amoga bu amogadodofelalu, ledohamedei agoane ba:mu. Be e da eso osoda amola eso fesu amoga hamedodofesea, e da ledohanoi gala agoane esalumu. ¹³ Nowa da bogoi da:i hodo digiliba:sea amola sema dodofesu hou hamedhamosea, e da ledohanoi dagoi ba:mu. Bai sema dodofesu hano da emahamede sogagala:i. E da Hina Gode Ea Abula Diasu amo wadela:lesisa.

---

* **19:9:** Hibulu 9:13

Amola amo dunu ilia da Gode Ea fi dunu hame sia:mu.

¹⁴ Dunu afae da abula diasu ganodini bogosea, nowa dunu da e bogoloba amo abula diasu ganodini esalea, o nowa da amo abula diasu ganodini golili dasea, da eso fesuale amoga, ledo hamoi dagoi ba:mu. ¹⁵ Amola ofodo amola ganagu amo abula diasu ganodini gala, amo da ga:lu hame galea, amo da ledo hamoi dagoi ba:mu. ¹⁶ Nowa dunu amo da medole legei o hisu fawane da diasu gadili bogoi amo digili ba:sea, amola nowa da dunu ea gasa o bogoi uli dogosu amo digili ba:sea, amo dunu da ledo hamone, eso fesuale agoane esalumu.

¹⁷ Amo ledo hamoi hou fadegama:ne, yoi bulamagau (amo da wadela:i hou fadegama:ne medole legei) amo ea nasubu mogili lale, ofodo ganodini salawane, hano gaheabolo noga:i amoga gilisima. ¹⁸ Dunu amo da sema ganodini ledo hamedei, e da hidadea hisobe amoda fili lale, hano ganodini gele, amola amo hano ea abula diasu, amola amo ganodini liligi amola dunu huluane, amoga ilima fogaga:ga:la:mu. Amalalu, dunu amo da ledo hamedei, da amo hano, dunu afae amo da dunu gasa o dunu bogoi da:i hodo o bogoi uli dogosu amo digili ba:i, ema foga:ga:la:mu. ¹⁹ Eso osodoga amola eso fesu amoga, ledo hame hamoi dunu da hano amo ledo hamoi dunu amoga fogaga:ga:la:mu. Eso fesu amoga, ledo hame hamoi dunu da amo dunu dafawane dodofemu. E da ea abula dodofelalu, ea da:iga hano sogagala:le, eso dasea e da sema ganodini dafawane dodofei dagoi ba:mu.

²⁰ Nowa dunu da sema ganodini ledo hamoi dagosea, be sema dodofesu hou hame hamosea, e da ledo hamoi dagoiba:le, amaiwane dialumu. Bai sema dodofesu hano da ea da:iga hame gufagagala:i. E da Hina Gode Ea Abula Diasu ledo hamoiba:le, wadela:sa. Amola amo dunu da Gode Ea fi dunu, maedafa sia:ma. ²¹ Amo sema dilia eso huluane mae fisili hamonanoma. Dunu amo da dodofesu hano eno ledo hamoi dunuma foga:ga:la:sa, amo amola da ea abula dodofema:ne sia:ma. Nowa da amo dodofesu hano digili ba:sea, da ledo hamoi dagoiba:le, daeya doaga:sea fawane bu dodofei dagoi ba:mu. ²² Adi liligi amo ledo hamoi dunu da digili ba:sea da ledo hamoi dialumu. Amola nowa da amo liligi digili ba:sea, e amola da ledo hamoi dagoi ba:mu, amola daeya doaga:sea fawane bu dodofei dagoi ba:mu.

20

Hou da Ga:idesie Soge amoga Doaga:i (Gadili Asi 17:1-7)

¹ Oubi age ganodini, Isala:ili fi dunu huluane da wadela:i hafoga:i soge amo Sini amoga doaga:le, Ga:idesie sogebi amoga fi dialu. Amogawi, Milia:me da bogole, ilia da ea da:i uli dogone sali.

² *Ilia fisisu sogebi amoga hano hame dialebe ba:i. Amaiba:le, Isala:ili dunu da Mousesese amola Elane elama gegevole, ³ egane sia:i “Ninia da ninia fi Isala:ili dunu eno defele, Hina Gode Ea Abula Diasu midadi bogomu da defea galu. ⁴ Di

---

* **20:2:** Gadili Asi 17:1-7

da abuliba:le nini amo wadela:i hafoga:i sogega oule misibala:? Dia da nini amola ninia ohe fi guiguda: bogoma:ne, goeguda: oule misibala:?

⁵ Amo soge da wadela:idafa. Ha:i manu heda:mu da hamedei. Gagoma da hame - figi fage da hame - waini fage da hame - 'bomegala:nede' fage da hame. Hano amola da hame gala. Di abuliba:le nini Idibidi sogega fisili masa:ne, guiguda: oule misibala:?" ⁶ Mousesese amola Elane da Isala:ili dunu ilia gilisisu fisili, Abula Diasu ea holeiga lelu. Ela da beguduli osoboga mi bugila sa:i. Amalalu, Hina Gode Ea esalebe dawa:loma:ne sinenemegi hadigi da misini, ela da amo ba:i.

⁷ Hina Gode da Mousesema amane sia:i,

⁸ "Galiamo amo da Gode Ea Gousa:su Sema Gagili midadi diala, amo lale, di, Elane amo Isala:ili dunu gilisima:ne sia:ma. Amasea, ilia huluane ba:ma:ne, amo igi amoma sia:ma. Amasea, hano da amodili musa: gala:mu. Di da agoane hamosea, hano amo da gele musa: gala:le, dunu huluane amola ilia ohe da amo moma:ma."

⁹ Mousesese da Hina Gode Ea sia:i defele, asili, galiamo lai. ¹⁰ E amola Elane da Isala:ili fi dunu huluane amo gele midadi gilisi. Amola, Mousesese da amane sia:i, "Dilia odoga:su dunu! Nabima! Ania da dili hano moma:ne amo gele fana:dula:?"

¹¹ Amalalu, Mousesese da galiamo gaguia gadole, gele adunawane fai dagoi. Hano musa:su bagade musa:gala:le amola dunu huluane amola ohe da hano amo maiba:le sadi.

¹² Be Hina Gode da Mousesese amola Elane elama amane gagabuli sia:i, "Alia da Isala:ili dunu amo soge Na da ilima ima:ne ilegele sia:i amoga hame oule masunu. Bai alia

dafawaneyale dawa:su hou da gasa hame amola alia da Na hadigi gasa hou amo Isala:ili dunu ba:ma:ne, hame olelei.”

¹³ Amo hou da Meliba sogebi (dawa:loma:ne da ‘egasu’) amoga ba:i. Amogawi Isala:ili dunu da Hina Godema egai amola E da ilima Ea hadigi hou olelei.

Idome hina bagade da Isala:ili Dunu ilia ea Soge Baligimu Logo Hedofai

¹⁴ Mousesese da Ga:idesie sogega sia:ne iasu dunu Idome hina bagade ema asunasi. Ili da amane sia:i, “Amo sia:ne iasu da dia ‘fi dunu’, Isala:ili fi dunu amoga misi. Ninia se nabasu di dawa:. ¹⁵ Ninia aowalali dunu da Idibidi sogega asili, amogawi ode bagohame esalu. Idibidi dunu da ninia aowalali amola nini se nabima:ne ninima hamosu. ¹⁶ Amola ninia da Hina Godema Ea nini fidima:ne dini wesu. E da ninia wei amo nabi. E da a:igele dunu asunasili, amo da nini Idibidi sogega fisili masa:ne gadili oule asi. Wali ninia da Ga:idesie sogebi dia soge alalo amoga esala. ¹⁷ Ninia da dia sogedili baligili masunu hanai galebe. Dia ninima logo doasima. Ninia amola ninia ohe da logoba:le fawane masunu. Ninia da dia ifabi amola waini sagai amo ganodini hame masunu amola dia hano nasu amoga hame manu. Ninia da logoba:le fawane, dia sogedili baligimu.” ¹⁸ Be Idome dunu da bu adole i, “Dilia da hamedafa ninia sogedili masunu. Dilia da amane hamosea, ninia da gadili mogodigili, dilima doagala:mu.”

¹⁹ Isala:ili dunu da amane sia:i, “Ninia da logo bagade amoga fawane masunu. Amola ninia o

ninia ohe da dilia hano nasea, ninia da amo dabe dilima imunu. Ninia da logodili fodoma:ne fasimusa: fawane sia:sa.” ²⁰ Be Idome dunu da bu adole i, “Hame mabu!” Amalalu, ilia da dadi gagui dunu bagohame gilisili, gadili mogodigili asili, Isala:ili dunu doagala:musa: asi. ²¹ Idome dunu da Isala:ili dunu ilia sogega fadoma:ne masunu logo ga:iba:le, ilia da sinidigili, logo enoga asi.

Elane da Bogoi

²² Isala:ili fi dunu huluane da Ga:idesie fisili, Ho Goumiga doaga:i. ²³ Ho Goumi da Idome soge alalo gadenene gala. Amogawi, Hina Gode da Mousese amola Elane elama amane sia:i, ²⁴ “Elane da soge amo Na da Isala:ili fi ilima imunu ilegei, amoga e da amo soge ganodini hame masunu. E da bogomu. Bai alia da Meliba sogega Na sia:i amo lelei. ²⁵ Elane amola egefefe Elia:isa amo Ho Goumiba:le heda:ma:ne oule masa.

²⁶ Amogawi, Elane ea gobelesalasu abula gisa:le, Elia:isa ema gasisalasima.”

²⁷ Mousese da Hina Gode Ea hamoma:ne sia:i defele hamoi dagoi. Ili da Isala:ili dunu huluane ba:ma:ne, Ho Goumiba:le heda:i. ²⁸ †Amogawi, Mousese da Elane ea gobelesalasu abula gisa:le, bu Elia:isa ema gasisali. Amogawi, Ho Goumi da:iya dabuagado, Elane da bogoi dagoi. Amalalu, Mousese amola Elia:isa da bu gudu sa:i.

---

† **20:28:** Gadili Asi 29:29; Idisu 33:38; Mousese ea Malasu 10:6

29 Isala:ili dunu huluane da Elane ea bogoi nababeba:le, eso30amoga, e dawa:ha heawini didigia:lalu.

21

Isala:ili Dunu da Ga:ina:ne Dunu Hasali

1 *A:ila:de moilai bai bagade (ga (south) Ga:ina:ne sogē ganodini gala) amo ea hina bagade da Isala:ili dunu da A:dalime logoga manebe nababeba:le, e da ili doagala:le, mogili suguli lai. 2 Amalalu, Isala:ili dunu da Hina Godema amane dafawaneyale ilegele sia:i, “Di da amo dunu hasalima:ne, nini logo doasisia, ninia da dafawanedafa amo dunu amola ilia moilai huluane Dima momodale ligiagale ilegele, huluane gugunufinisimu.” 3 Hina Gode da ilia sia: nababeba:le, E da ili fidi amola ilia da Ga:ina:ne dunu hasali dagoi. Amaiba:le, Isala:ili dunu da amo dunu amola ilia moilai huluane dafawane wadela:lesi. Ili da amo sogē ‘Homa’ (dawa:loma:ne da wadela:lesisu) dio asuli.

Sania Balasega Hamoi

4 †Isala:ili dunu da Idome sogega sisiga:ma:ne, Ho Goumi fisili, logo amo da Agaba Gogomai doaga:musa: asi. Be logoga ahoanoba, ilia da bu da:i dione, egasu. 5 ‡Ili da Godema amola Mousesema amane egai, “Dia abuliba:le nini Idibidi sogega fisili masa:ne, amo wadela:i ha:i manu amola hano hame hafoga:i sogega nini bogoma:ne, nini oule misibala:?”

* 21:1: Idisu 33:40 † 21:4: Mousesē ea Malasu 2:1 ‡ 21:5: 1 Golidia 10:9

⁶ Amalalu, Hina Gode da wadela:i medosu sania Isala:ili dunuma asunasi. Isala:ili dunu bagohame da amoga gasomaiba:le, bogogia:i.

⁷ Isala:ili dunu da Mousesema misini, amane sia:i, “Dafawane! Ninia da di amola Hina Gode alima ougili egane sia:beba:le, wadela:i bagade hamoi. Wali, Hina Gode da amo sania fadegama:ne, Ema sia:ne gadoma!” Amaiba:le, Isala:ili dunu fidima:ne, Mousesema da sia:ne gadoi.

⁸ Amalalu, Hina Gode da Mousesema e da balasega sania hamoma:ne sia:i. E da amo sania, ifa amoga gosagisima:ne sia:i. Amalalu, nowa dunu da saniaga gasomai galea, e da amo sania ifaga gosagisi ba:beba:le, e da uhi dagoi ba:mu.

⁹ §Amaiba:le, Mousesema da balasega sania hamone, ifaga gosa:gisi. Nowa da sania amoga gasomai galea, e da amo sania balasega hamoi ba:loba, uhinisi dagoi ba:i.

Isala:ili Dunu da Moua:be Dunu Ilia Fago Sogega Asi

¹⁰ Isala:ili dunu da bu asili, Oubode sogebi fonobahadi ouesalu, ¹¹ asili, ilia da wadela:i hafoga:i soge Moua:be soge ea gusu la:idi diala, A:balime sogebi amoga fi esalu. ¹² Amalalu, bu asili, ilia da Siledede Fago amoga fi galu. ¹³ Amo yolesili, asili, ilia da Anone Hano ea ga (north) bega: fisisu hamoi. Amo sogebi da wadela:i hafoga:i soge A:moulaide soge ganodini diala. (Anone Hano da alalo amo da Moua:be soge amola A:moulaide soge afafasa.) ¹⁴ Amaiba:le, ‘Hina Gode Ea Gegesu Buga’ amo ganodini da

---

§ 21:9: 2 Hina Bagade 18:4; Yone 3:14

agoane dedei gala, “moilai Wahebe amo da Soufa soge ganodini amola fago soge ganodini amola Anone Hano, ¹⁵ amola fago ilia bega: asili A moilai amola Moua:be alalo defei gadenene diala.”

¹⁶ Amo yolesili, ilia da sogebi ea dio amo Si Hano amoga asi. Amogawi, Hina Gode da Mousesema amane sia:i, “Dunu huluane gilisima! Amasea, Na da ilima hano imunuu!”

¹⁷ Amo esoga, Isala:ili dunu da amane gesami hea:i,

“Si hano! Dilia hano hamoma!
Amasea, ninia da amo hano gesami hea:suga
yosia:mu!

¹⁸ Amo si hano uli dogoi
da hina bagade ilia mano amola ouligisu
dunu ilia dogoi.

Ilia da hina bagade ea galiamo amoga,
amola ilia dagulu amoga dogoi.”

Isala:ili dunu da wadela:i hafoga:i soge yolesili, Ma:dana sogega asi. ¹⁹ Amo yolesili, ilia da Naha:iliele sogebiga asili esalu, asili Ba:imode sogega asi. ²⁰ Amalalu, ilia da Ba:imode fisili, asili, Moua:be dunu ilia sogega asi. Amo soge da Bisiga Goumi ea gouha dialu. Midadi da wadela:i hafoga:i soge ba:i.

Isala:ili da hina bagade Saihone amola hina bagade Oge Hasali

(Mousesese Ea Malasu 2:26—3:11)

²¹ Amalalu, Isala:ili dunu da A:moulaide hina bagade Saihone ema sia:ne iasu dunu asunasi.

²² Ilia da amane sia:i, “Ninia da dia sopedili baligili masa:ne, ninima logo doasima! Ninia

amola ninia ohe da logo bagade hame yolesimu. Ninia da dia ifabi amola waini sagai amoga hame heda:mu. Ninia da dia hano uli dogoi amoga, hano hame manu. Ninia da dia soge ganodini, logodili fodoma:ne fasimusa: fawane ahoanumu.”

²³ Be Saihone da Isala:ili dunu ilia logo hedofai dagoi. E da ea dadi gagui dunu gagadole, gadili asili, Ya:iha:se sogebi wadela:i hafoga:i sogega amogawi Isala:ili dunu doagala:i. ²⁴ Be Isala:ili dunu da amo gegesu ganodini, ilia ha lai dunu bagohame medole legei. Ili da A:moulaide soge amo Anone Hano asili Ya:boge Hano amo soge dogoa dialu huluane fedelale, fi dialu. Ya:boge Hano da A:monaide dunu fi ilia soge alalo defei gala. Ili da amo hame giadofai, bai A:monaide dunu da amo alalo defei gasawane gaga:su. ²⁵ Isala:ili dunu da A:moulaide dunu ilia moilai huluane amo doagala:le, fedelai dagole, amo ganodini fi. Ili da Hesiabone amola moilai huluane amo sisiga:le dialu, fedelai dagoi. ²⁶ Hesiabone da A:moulaide hina bagade Saihone, amo ea bisili moilai bai bagade. Saihone da musa: Moua:be hina bagade ema gegei galu. E da ea soge huluane asili Anone hano, amo huluane fedelai dagoi.

²⁷ Amaiba:le, gesami hea:su dunu da amane gesami hea:sa,

‘Hesiabone moilai bai bagade, hina bagade
Saihone ea moilai,
amoga misa.

Ninia da amo moilai bu hiougi

amola bu hahamoi dagoi ba:mu, amo hanai
gala.

28 **Hemonega, Saihone ea dadi gagui dunu
da lalu ea ahoabe defele, Hesiabone moilai
bai bagadega asi.

Ea dadi gagui dunu da lalu agoane,
A moilai bai bagade Moua:be soge ganodini
wadela:lesi,
amola Anone Hano ea banuguma agolo soge
da lalu nebe agoane nei dagoi.

29 Moua:be fi dunu! Dilia da se bagade naba!
Dilia ogogosu 'gode' Gimosie amoma nodone
sia:ne gadosu dunu!

Dilia da wadela:lesi dagoi.
Dilia 'gode' da dilia dunu amo mugululi asi
dunu hamoma:ne,
logo doasi dagoi.

Amola dilia uda ilia da A:moulaide hina
bagade
ea udigili hawa: hamosu uda hamoi.

30 Be wali iligaga fi da wadela:lesi dagoi.
Soge amo da Hesiaboneganini muni asili
Daibone

amola Noufa (Mediba gadenene),
amo soge huluane ganodini fi,
iligaga fi da wadela:lesi dagoi ba:sa.”

31 Amaiba:le, Isala:ili fi dunu da A:moulaide fi
dunu ilia soge ganodini fi.

32 Amola Mousese da Ya:isa moilai bai bagade
doagala:ma:ne, logo noga:i amo hogomusa:, de-
sega ahoasu dunu asunasi. Isala:ili dunu da
Ya:isa moilai bai bagade amola e sisiga:le dialu

** 21:28: Yelemaia48:45-46

moilai huluane amo moilai doagala:le fedelai dagoi. Ilia da A:moulaide dunu amogawi esalu amo sefasi dagoi. ³³ Amalalu, Isala:ili dunu da sinidigili, Ba:isia:ne sogega doaga:musa: logoga asi. Oge (Ba:isia:ne hina bagade) da ea dadi gagui dunu gagadole, Edeliai moilai bai bagadega Isala:ili dunu ilima doagala:musa:, mogodigili asi. ³⁴ Hina Gode da Mousesema amane sia:i, “Ema mae beda:ma! Na da di amo Oge amola ea dunu huluane amola ea soge amo hasalima:ne, Na da amo hou dima imunu. Dia da Saihone, A:moulaide hina bagade amo da Hesiabone amoga ouligisu hou hamosu, dia da ema hamoi defele, Oge ema hamoma.”

³⁵ Amaiba:le, Isala:ili dunu da Oge amola egefelali amola ea fi dunu huluanedafa medole lelegei dagoi. Dunu afae esalebe hame ba:i. Amalalu, ilia da ea soge gesowale fi dialu.

22

Moua:be hina bagade da Ba:ila:me ema Misa:ne Sia:si

¹ Isala:ili dunu da bu asili, Moua:be umi soge amo Yodane Hano ea eso mabe la:idi, Yeligou moilai bai bagade la:idila la:idilale diala, amogawi ilia fisisu hamoi.

² Moua:be hina bagade Ba:ila:ge (Sibo egefe), e da Isala:ili ilia hou amo A:moulaide dunuma hamoi amola ilia idi bagade nababeba:le, ³ e amola ea fi dunu huluane da bagadewane beda:i galu. ⁴ Moua:be dunu da Midia:ne fi dunu ilima amane sia:i, “Bulamagau gawali da gisi bugi ganodini gisi na ebelesa, amo defele Isala:ili fi

bagade da ninia liligi huluane wadela:lesimu.”

⁵*Amaiba:le, hina bagade Ba:ila:ge da sia:ne iasu dunu ilia Ba:ila:me (Bio egefe, e da Bidio moilai Amoue soge Iufala:idisi Hano gadenene esalu), amo dunu ema misa:ne sia:si. Sia:ne iasu dunu da Ba:ila:ge ea sia: amane sia:si, “Di da amo liligi dawa:ma:ne na da sia:sis. Dunu fi bagade da Idibidi sogega goeguda: misi dagoi. Amo dunu da soge huluane amoga a:i ahoa, amola ilia da ninia soge huluane lamusa: magagisa. ⁶ Iliia idi da ninia idi baligi dagoi. Amaiba:le, di goeguda: misini, na fidima:ne ilima gagabusu aligima:ne ilegema. Amasea, amabela? ninia da ilima hasalimu amola ninia soge fisimusa: ili sefasimu. Na dawa:! Di da dunu hahawane esaloma:ne sia:sea, ilia da hahawane esalumu, amola di da ilima gagabusu aligima:ne ilegesea, amo gagabusu da ilima aligi dialumu.”

⁷ Amaiba:le, Moua:be amola Midia:ne ouligisu dunu da amo gagabusu ilegesu dabe sia: amo gaguli asili, Ba:ila:mema doaga:le, Ba:ila:ge ea sia: ema sia:ne i. ⁸ Ba:ila:me da ilima amane sia:i, “Wali guiguda: golale, aya na da Hina Gode Ea nama sia:mu, amo dilima olelemu.” Amaiba:le, Moua:be ouligisu dunu da Ba:ila:me ili esalu.

⁹ Gode da Ba:ila:mema misini, amane sia:i, “Amo dunu dili esalebe da nowa dunula:?”

¹⁰ Ba:ila:me da bu adole i, “Moua:be hina bagade Ba:ila:ge da ili nama amane olelema:ne asunasi,

¹¹ ‘Dunu fi amo da Idibidi sogega misi da soge huluane amoga a:i ahoa. E da agoane hanai gala, amo na da gagabusu ilima aligima:ne ilegemu.

* **22:5:** Idisu 31:8; 2 Bida 2:15-16; Yude 1:11

Amasea, e da ilima doagala:le, gadili sefasimusa: dawa:mu.”

¹² Gode da Ba:ila:mema amane sia:i, “Amo dunu mae sigi masa! Amola Isala:ili fi dunu ilima gagabui aligima:ne mae ilegema! Bai Na da ilima hahawane dogolegele hou ilegele i dagoi.”

¹³ Golale, hahabe, Ba:ila:me da Ba:ila:ge ea sia:ne iasu dunuma asili, amane sia:i, “Dilia diasuga buhagima! Hina Gode da, na dili mae sigi masa:ne sia:i dagoi.”

¹⁴ Amaiba:le, ilia da Ba:ila:ge ema buhagili, Ba:ila:me da ili mae sigi misa:ne sia:i amo ema olelei.

¹⁵ Amalalu, Ba:ila:ge da sia:ne iasu dunu ilia idi da musa: asi dagoi, amo ilia hou da musa: asi hou ilia baligi, amo asunasi. ¹⁶ Ili da Ba:ila:mema asili, Ba:ila:ge ea sia: ema amane alofele i, “Na dima ha:giwane edegesa. Misa! Logo ga:su liligi mae dawa:ma! ¹⁷ Na da bidi bagadewane dima imunu, amola dia hanai adole ba:su huluane hamomu. Na dima ha:giwane edegesa. Misa! Amola na fidima:ne amo Isala:ili dunu fi ilima gagabui aligima:ne ilegema.”

¹⁸ Be Ba:ila:me da bu adole i, “Ba:ila:ge da silifa amola gouli ea hina bagade diasu ganodini amo huluanedafa nama ianoba, na da Hina Gode Ea sia: fonobahadi afae fawane giadofamu da nama hamedei gala:loba.

¹⁹ Be dilia musa: misi dunu defele, wali gasia goeguda: esaloma. Bai na da Hina Godema bu adole ba:mu. Amabela:? E da nama sia: eno ganabela:?”

²⁰ Amo gasia, Gode da Ba:ila:mema misini, amane sia:i, “Amo dunu da dia ili sigi masa:ne sia:musa: misi galea, defea, dia liligi momagele, ili sigi masa. Be Na hamoma:ne sia:i defele amo fawane hamoma.”

²¹ Amaiba:le, hahabe, Ba:ila:me da ea dougi amo da:iya fa:le fisu amo lala:gilalu, fila heda:le, Moua:be ouligisu dunu amola sigi asi.

Ba:ila:me amola ea Dougi

²² Ba:ila:me da ahoabeba:le, Gode da ougi ba:i. Amaiba:le, Ba:ila:me da ea dougi da:iya fila heda:le, ea hawa: hamosu dunu aduna amola gilisili: logoga ahoanoba, Hina Gode Ea a:igele dunu da ea logo hedofamusa:, logo dogoa lelu.

²³ Dougi da a:igele dunu gegesu gobihei bagade gaguliwane lelebe ba:beba:le, e da logo fisili, bu la:ididili sega sa:i. Ba:ila:me da ea dougi fananu, bu logoga logei.

²⁴ Amalalu, a:igele dunu da logo donoboi amo da waini efe sagai amo da igiga gagoi, amo dibiga asili, lelu. ²⁵ Dougi da a:igele ba:beba:le, logo la:idi amoga bobogala:le, Ba:ila:me ea emo da igiga gagoi amo damana fanasili gigidinai. Ba:ila:me da bu enowane dougi fai. ²⁶ A:igele da eno ba:le gaidi asili, donoboidafa logo sogebi, la:ididili amola la:ididili baligimu hamedei sogebi, amoga lelu. ²⁷ Dougi da bu a:igele dunu ba:beba:le, osoboga diagudui. Ba:ila:me ea ougi bagade heda:le, e da dougi amo ea galiamoga fananu.

²⁸ Amalalu, Hina Gode da dougi amoma, dunuga sia:be agoane sia:ma:ne, gasa i. Dougi

da Ba:ila:mema amane sia:i, “Na da dima adi hamobela:? Di da abuliba:le, na udiana agoane udigili fabela:?”

²⁹ Ba:ila:me da bu adole i, “Bai di da na gagaoui dunu agoane ba:ma:ne, hamoi dagoi! Na da gegesu gobihei bagade gagui ganiaba, na da di medole legela:loba.”

³⁰ Dougi da bu adole i, “Na da dia dougi amola dia esalusu ganodini di da eso huluane nama fila heda:le ahoanusu. Na da amo hou musa: dima hamobela:?” Ba:ila:me da bu adole i, “Hame mabu!”

³¹ Amalalu, Hina Gode da Ba:ila:mema amo a:igele dunu gegesu gobihei bagade gaguiwane lelebe amo ba:ma:ne, e si doasi. Amalalu, Ba:ila:me da hina: odagi osoba guduli gala:lasa:i.

³² A:igele da ema amane sia:i, “Dia abuliba:le udiana agoane dia dougi fabela:? Na da dia logo hedofamusa: misi dagoi! Bai di da amodili masunu da defea hame galebe.

³³ Be dia dougi da na ba:lalu udiana agoane sinidigi. E da agoai hame hamosa ganiaba, na da di fane legela:loba, amola dougi hame fane legela:loba.”

³⁴ Ba:ila:me da bu adole i, “Na da wadela:le hamoi dagoi. Di da na logo hedofamusa: logoga lelu, na da hame dawa:i galu. Be di da na bu masunu da defea hame dawa:sea, na da na diasuga buhagimu.” ³⁵ Be a:igele da ema amane sia:i, “Di mae buhagili, amo dunu sigi masa. Be na dima adomu liligi fawane sia:ma!” Amaiba:le, Ba:ila:me da Moua:be ouligisu dunu amola bu sigi asi.

Ba:ila:ge da Ba:ila:me Hahawane Yosia:i

³⁶ Ba:ila:ge da Ba:ila:me ea manebe sia: nababeba:le, e da A moilai bai bagade (Anone Hano bega: amola Moua:be soqe alalo amoga di-
alu) amoga Ba:ila:me yosia:musa: asi. ³⁷ Ba:ila:ge da Ba:ila:mema amane sia:i, “Dia abuliba:le na da musa: misa:ne sia:i amoga hame misibala:? Dia adi dawa:bela:? Na da dima bidi defele imunu hamedebela:?” ³⁸ Ba:ila:me da bu adole i, “Na da wali misi dagoi! Dafawanela:? Be na da gasa hamedei. Na da Gode Ea nama sia:i liligi fawane sia:mu, amo fawane gasa gala.” ³⁹ Amalalu, Ba:ila:me amola Ba:ila:ge da Gilia:de Husode moilai amoga asili, ⁴⁰ Ba:ila:ge da bulamagau amola sibi medole legele, amo ea hu mogili Ba:ila:me amola ouligisu dunu amo ili gilisili moma:ne ema i.

Ba:ila:me ea Ba:la:lusu Age Gala

⁴¹ Golale, hahabe, Ba:ila:ge da Ba:ila:me amo Ba:imode Ba:ile (gado soqebi) amoga oule asi. Amoga, Ba:ila:me da Isala:ili fi dunu mogili ba:musa: dawa:i.

23

¹ Ba:ila:me da Ba:ila:gema amane sia:i, “Na hou fidima:ne, goeguda: oloda agoane gaguma. Amola bulamagau gawali fesuale amola sibi gawali fesuale agoane, goeguda: gaguli misa!”

² Ba:ila:ge da ea sia:i defele hamoi. Ba:ila:ge amola Ba:ila:me ela da bulamagau gawali amola sibi gawali amo oloda afae afae amoga gobele sali. ³ Amalalu, Ba:ila:me da Ba:ila:gema amane sia:i, “Goeguda: dia gobei iasu gadenene leloma.

Na da asili, Hina Gode da nama gousa:ma:bela:le, amo na da hogomu. Ea nama sia:mu liligi huluane na da dima olelemu.” Amaiba:le, e da hisu agoloba:le heda:le, agolo da:iya gado lelu, ⁴ Gode da ema misi. Ba:ila:me da Godema amane sia:i, “Na da oloda fesuale gaguli, amo afae afae da:iya bulamagau gawali amola sibi gawali amo gobebe sali.” ⁵ Hina Gode da Ba:ila:mema ea sia:mu liligi olelelalu, Ba:ila:gema bu sia:musa: asunasi. ⁶ Amaiba:le, e da buhagili, Ba:ila:ge amola Moua:be ouligisu dunu huluane ea gobei iasu gadenene lelebe ba:i.

⁷ Ba:ila:me da ea ba:la:lushu amoga amane sia:i, “Ba:ila:ge, Moua:be hina da na goeguda: oule misi.

Na da eso mabe goumi soge, Silia soge amoga misi.

‘Na fidima:ne sia:musa: misa’ e sia:i.

‘Isala:ili fi dunu ilima gagabusu aligima:ne ilegema!’

⁸ Be na da habodane Gode Ea gagabui hame ilegei dunu ilima gagabusu aligima:ne ilegema:bela:?

Na da habodane amo dunu fi wadela:lesima:ne sia:ma:bela:?

Bai Gode da amo dunu fi wadela:lesima:ne hame sia:i.

⁹ Na da gado heda:le, gele da:iya amogai aligili, amo fi ba:sa.

Na da agolo da:iya gadonini ili ba:lala. Ilia da fi amo da hisu esala.

Ilia dawa:! Hina Gode da ilima hahawane dogolegelema:ne hou, eno fifi asi

gala ilima hahawanedogolegele hou baligisa,

amo ilima i dagoi.

¹⁰ Isala:ili fi iligaga fi da osobo su agoane, bagohameba:le,

ilia dunu idimu da hamedei.

Na da bogosea, na da Gode Ea fi dunu afae defele bogomu da defea.

Na da bogosea, na da olofole, dunu moloidafa bogomu da defea gala.”

¹¹ Amalalu, Ba:ila:ge da Ba:ila:mema amane sia:i, “Di da nama adi hamobela:? Na da di na ha lai dunu ilima gagabui aligima:ne ilegemusa: goeguda: oule misi. Be di da amo mae hamone, ilima hahawane dogolegele hou fawane aligima:ne ilegei dagoi.”

¹² Ba:ila:me da bu adole i, “Na da Hina Gode Ea nama sia:i liligi amo fawane adomusa: dawa:!”

Ba:ila:me ea Ba:la:lusu Ageyadu Gala

¹³ Amalalu, Ba:ila:ge da Ba:ila:mema amane sia:i, “Eno sogebi amoga nama sigi misa. Amogawi, di da Isala:ili dunu ba:lalu, na fidima:ne, ilima gagabusu aligima:ne ilegema.” ¹⁴ E da Ba:ila:me amo Soufime sogebi Bisiga Goumi gadodili diala amoga oule asi. Amola amogawi e da oloda fesuale gaguli amola amo afae afae amoga bulamagau gawali amola sibi gawali gobebe sali. ¹⁵ Ba:ila:me da Ba:ila:gema amane sia:i, “Goeguda: dia gobei iasu gadenene leloma. Amola na da ga (south) asili, Gode gousa:mu.” ¹⁶ Hina Gode da Ba:ila:mema misini, ea sia:mu liligi ema olelei. E da amo Ba:ila:gema olelema:ne, bu asunasi. ¹⁷ Amaiba:le, Ba:ila:me da buhagili, Ba:ila:ge amola Moua:be ouligisu

dunu, ea gobei iasu gadenene lelebe ba:i. Ba:ila:ge da Hina Gode Ea sia:ne iasu amo ema adole ba:i. ¹⁸ Amalalu, Ba:ila:me da ea ba:la:lusu amane sia:i, “Ba:ila:ge, Sibon ea mano! Misa!

Na sia: nabima!

¹⁹ Osobo bagade dunu da ogogosu dawa:.

Be Gode da ogogosu hamedafa dawa.

Osobo bagade dunu da ilia asigi dawa:su hedolo afadenesa.

Be Gode da agoai hame dawa:.

Gode da Ea ilegei sia: amo huluane hamosa.

E da sia:sea, Ea sia:i liligi da hamoi dagoi ba:sa.

²⁰ E da nama hahawane dogolegele sia: fawane sia:ma:ne sia:i.

Amo Gode da hahawane dogolegele aligima:ne sia:sea, na da amo sia:

bu afadenemu hame dawa:.

²¹ Na da agoane ba:sa.

Isala:ili fi ilia hobea misunu hou amo ganodini da se nabasu

amola bidi hamosu hame ba:mu.

Bai Hina Gode, ilia Gode, da ili esala.

E da ilia Hina Bagadedafa, ilia da amane wele sisia:sa.

²² Gode da ili Idibidi sogega fisili masa:ne, goeguda: oule misi.

E da sigua bulamagau defele, ili fidima:ne gegenana.

²³ Isala:ili dunu hasalimusa: da wamuni dawa:su

o yagono hou hamomu da hamedei.

Wali dunu huluane da Isala:ili ea hou ba:sea amane sia:mu, ‘Ba:ma!

Gode Ea hamoi ba:ma!’

²⁴ Isala:ili fi da gasa bagade laione wa:me agoane.

E da mae helefilu, hu dodosa:sa amola naha amola medole legei liligi ea maga:me naha. Mai dagoiba:le fawane helefisa.”

²⁵ Amalalu, Ba:ila:ge da Ba:ila:mema amane sia:i, “Di da Isala:ili dunu ilima gagabusu aligima:ne ilegemusa: higasa. Defea! Be ilima hahawane dogolegele hou maedafa aligima:ne ilegema!” ²⁶ Be Ba:ila:me da amane bu adole i, “Na da dima sia:i dagoi! Na da Hina Gode nama sia:i liligi fawane hamomusa: defele gala!”

Ba:ila:me ea Ba:la:lusu Osoda Gala

²⁷ Ba:ila:ge da amane sia:i, “Ania da eno sogebi amoga ahoa:di! Amabela:? Gode da di amoga Isala:ili dunu gagabusu aligima:ne ilegemusa:, amogawi dia logo doasima:bela:?” ²⁸ Amaiba:le, e da Ba:ila:me amo oule asili, Bio Goumi amoba:le heda:i. Amogawi, wadela:i hafoga:i soge da elea midadi gududi ba:i. ²⁹ Ba:ila:me da ema amane sia:i, “Goeguda: oloda fesuale agoane gaguli, nama bulamagau gawali fesuale gala amola sibi gawali fesuale gala amo gaguli misa.” ³⁰ Ba:ila:ge da ea sia:i defele hamoi. E da oloda afae afae amoga bulamagau gawali afae amola sibi gawali afae gobele sali.

24

¹ Be wali, Ba:ila:me da Hina Gode da Ea Isala:ili dunu ilima hahawane dogolegele aligima:ne ilegemu fawane hanai, amo e dawa:i galu. Amaiba:le, ea musa: hou defele hame hamoi. E da dawa:digima:ne olelesu liligi amo hogomusa:

hame asi. E da hafoga:i sogē ba:musa: sinidigili,
² Isala:ili dunu ilia fisisu ba:i. E da ilia sosogo fi
 afae afae dafulili esalebe ba:i. Gode Ea A:silibu
 Hadigidafa da ema aligila sa:ili, ³ e da amo
 ba:la:lusu sia:i,

“Ba:ila:me, Bio ea mano, da moloiwane
 ba:sa.

Ea sia: da agoane gala.

⁴ Nowa da Gode Ea sia:dalebe nababela:?

Na da si godonasini agoane sosodosa.

Na da esala ba:lala, Gode Bagadedafa da
 nama olelesa.

⁵ Isala:ili ilia abula diasu da isisima:goi ba:sa.

⁶ Iliā da gumudi yobo dadalei sedade defele.

O ifabi hano bega: bugi agoane ba:sa.

Iliā da gabusiga: ifa Hina Gode Ea bugi
 defele,

o dolo ifa, hano bega: lelebe agoane ba:sa.

⁷ Iliā da gibu dabe bagade ba:mu.

Iliā da hawa: amo nasegagi hano bagade
 sogē ganodini bugimu.

Iliā hina bagade da A:iga:ge ea hou bagade-
 wane baligimu.

Ea ouligisu hou da sogē bagohame amoga
 heda:mu.

⁸ Gode da ili Idibidi sogēga fisili masa:ne, oule
 misi.

E da sigua bulamagau defele, ili fidima:ne
 gegenana.

Iliā da ilia ha lai dunu amo na dagosa.

Iliā da ilia gasa goudasa amola ilia dadi
 wadela:lesisa.

9 *Isala:ili fi da gasa bagade laione wa:me agoane.

E da golai dialea, dunu eno da beda:iba:le, hamedafa didilisisa.

Nowa da Isala:ili hahawane dogolegelewane aligima:ne ilegesea,

da Gode Ea hahawane dogolegesu ba:mu.

Amola nowa da Isala:ili ilima gagabusu aligima:ne ilegesea,

da amo gagabusu sinidigili hihima aligima:ne ilegei dagoi ba:mu.”

10 Ba:ila:ge da ougili ea lobo usuna gaguli, Ba:ila:mema amane sia:i, “Na da di na ha lai dunu amo gagabusu aligima:ne ilegema sia:i. Be uadiana agoane di da amo mae hamone, ilima Gode Ea hahawane dogolegesu hou aligima:ne sia:i dagoi. 11 Dia diasuga masa! Na da dima bidi bagade imunu sia:i. Be Hina Gode da dia amo bidi lama:ne logo hedofai dagoi.”

12 Ba:ila:me da bu adole i, “Na da sia:ne iasu dunu di nama asunasi ilima olelei, amane,

13 ‘Ba:ila:ge da silifa amola gouli ea hina bagade diasu ganodini gala amo huluanedafa nama ia:noba, na da ni hanaiga Hina Gode Ea hamoma:ne sia:i fonobahadi nama sia:i amo giadofamu da hamedela:loba. Na da Hina Gode Ea nama sia:i liligi fawane bu sia:mu.”

Ba:ila:me da Ba:la:lusu Dagomusa: Eno Sia:i

14 Ba:ila:me da Ba:ila:gema amane sia:i, “Na da wali na fidafa amoga buhagimu. Be hidadea, na da dima sisasu sia:mu. Amalu da fa:no Isala:ili dunu ilia hou dia fi dunuma hamomu, amo na

---

* 24:9: Mui 49:9, 12:3

da dima sia:mu.” ¹⁵ Amalalu, e da amo ba:la:lushu amane sia:i,

“Ba:ila:me, Bio ea mano, da moloiwane ba:sa.

Ea sia: da agoane gala.

¹⁶ Na da Gode Ea sia: dalebe naba.

Na da si godonasini agoane sosodosa.

Na da esalebe ba:lala, Gode Bagadedafa da nama olelesa.

¹⁷ Na da hobeas misunu hou ba:la:lala. Na da Isala:ili fi ba:sa.

Hina Bagade dunu, hadigi bagade gasumuni agoai, amo fi ganodini

heda:lebe ba:mu.

E da ofa:su gasumuni defele Isala:ili sogega misunu.

E da Moua:be ouligisu dunu famu

amola Sede soge dunu amo banenesimu.

¹⁸ E da ea ha lai dunu Idome sogega esala amo hasalili,

ilia soge huluane suguli lamu.

Amola Isala:ili dunu da hasaliliwane masunu.

¹⁹ Isala:ili fi dunu da ilia ha lai amo osa:le heda:le,

dunu hame bogoi esalebe, amo huluane fane legemu.”

²⁰ Amalalu, Ba:ila:ge da ea esala ba:su amo ganodini A:malege fi ba:lalu,

amane ba:la:lushu sia:i,

“A:malege ea gasa bagade hou da eno fi huluane baligi dagoi.

Be fa:no e da gugunufinisi dagoi ba:mu.”

²¹ Amalalu, Ba:ila:ge da ea esalebe ba:su amo ganodini, Ginaide dunu fi ba:i.

E da amo ba:la:lusu sia:i,
 “Dia esalebe sogebi da gaga:i dagoi.
 Sio ea bibi da gafulu bagade amoga bibiba:le,
 eno liligiga wadela:lesimu hamedei.

²² Be dilia Ginaide dunu da gugunufinisi dagoi
 ba:mu.

Bai Asilia dunu da dili doagala:le, suguli
 lamu.”

²³ Ba:ila:me da eno ba:la:lusu amane sia:i,
 “Dunu da gadili (north) amogawi gilisilalebe
 da nowa dunula:?”

²⁴ Doagala:su golili dasu dunu da Saibalase
 sogega,

dusagai ganodini manebe ba:mu.

Ilia da Asilia amola Ibe amo hasalimu.

Be Saibalase dunu amola da fa:no gu-
 gunufinisi dagoi ba:mu.”

²⁵ Amalalu, Ba:ila:me da momagele, hi diasuga
 buhagi. Amola Ba:ila:ge da hi logoga asi.

25

Isala:ili Dunu da Bio Sogega Esalu

¹ Isala:ili dunu da Sidimi Fago amoga esaloba,
 Isala:ili dunu ilia da Moua:be uda hiougili, gilisili
 golai. ² Amo uda ilia da Isala:ili dunu ilia
 gobebe salasulu lolo nasu (amogawi ilia da Moua:be
 ogogosu ‘gode’ amoga nodone sia:ne gadosu)
 amoga hiougi. Isala:ili dunu da ha:i manu mai
 amola ogogosu Bio ‘gode’ Ba:ile, amoma nodone
 sia:ne gadoi. ³ Amaiba:le, Hina Gode da ougi
 bagade ba:i. ⁴ E da Mousesema amane sia:i,
 “Na sia: nabima! Isala:ili ouligisu dunu huluane
 lale, dunu huluane ba:ma:ne medole legema.

Amasea, Na da Isala:ili dunu ilima Na ougi fisimu.”

⁵ Mousesese da ouligisu dunu ilima amane sia:i, “Dilia afae afae amo dilia fi amo ganodini nowa da Bio ogogosu ‘gode’ Ba:ile ema nodone sia:ne gadolala, amo medole legema.”

⁶ Mousesese amola Isala:ili dunu huluane da da:i dioiwane, Hina Gode Ea Abula diasu holeiga didiga:lalu. Isala:ili dunu afae da Mousesese amola Isala:ili dunu huluane ba:ma:ne, Midia:ne uda hi abula diasu ganodini hiougili asi. ⁷ Finia:se (Elia:isa egefe amola Elane ea aowa) amo ba:beba:le, wa:legadole, dunu gilisisu yolesiagai. E da goge agei lale, ⁸ amo dunu amola uda bobogele, abula diasu golili sa:ili, ea goge agei amoga ela gilisili sone, medole legei. Amane hamobeba:le, olo bagade amo da Isala:ili fi wadela:lesilalu, amo da hedofai dagoi ba:i. ⁹ Be amo olo ganodini, Isala:ili dunu 24,000 agoane da bogogia:i dagoi ba:i.

¹⁰ Hina Gode da Mousesema amane sia:i, ¹¹ “Finia:se ea hamobeba:le, Na da Isala:ili dunuma ougi amo gumi dagoi. E da eno ‘gode’ liligi ilima nodone sia:ne gadosu hou higale, Nama fawane nodone sia:ne gadomusa: dawa:i. Amaiba:le Na da ougili Isala:ili dunu huluane hame gugunufinisi. ¹² Amaiba:le ema adoma. Na da ema gousa:su amo da eso huluanedafa dialoma:ne hamomu. ¹³ E amola egaga fi da eso huluane mae fisili, gobelesalasu dunu fi esalumu. Bai e da eno ‘gode’ liligi mae dawa:le, baligiliwane Na fuligala:i. Amola ea

hamobeba:le, Isala:ili dunu da ilia wadela:i hou gogolema:ne olofoi dagoi ba:i.”

¹⁴ Isala:ili dunu amo da Midia:ne uda gilisili medole legei ba:i amo ea dio da Similai (Sailiu egefe. Sailiu da sosogo fi Simione fi amo ganodini bisilua dunu galu).

¹⁵ Midia:ne uda ea dio amo da Gosabai. Ea ada da Se. E da Midia:ne fi gilisisu ilia hina esalu.

¹⁶ Hina Gode da Mousesema amane sia:i,
¹⁷ “Midia:ne fi amo doagala:le, ili gugunufin-
isima! ¹⁸ Bai ilia da Bio sogega dilima
ogogoiba:le, Isala:ili fi wadela:lesi. Amola Gos-
abai amo da olo bagade eso Bio sogega amo
ganodini medole legei ba:i, e da ogogoiba:le,
Isala:ili dunu da se bagade nabi.”

26

Dunu Fi Idisu Ageyaduyale Gala

¹ *Olo bagade da hedofai galu, Hina Gode da Mousesese amola Elia:isa (Elane egefe) ilima amane sia:i, ² “Isala:ili fi ganodini, sosogo fi huluane, dunu amo da ode20doaga:i amola baligi, amola dadi gagui hou hamomu defele ba:sea, amo huluane idili dedema.” ³⁻⁴ Mousesese amola Elia:isa da Hina Gode Ea hamoma:ne sia:i nababeba:le, dunu da lalelegele, ode 20 doaga:i amola baligi amo huluane gagadomusa:, wele sia:i. Ili da Moua:be umi soge Yodane Hano gusu bega: gilisi. Yeligou moilai bai bagade da hano na:iyadodili ba:i.

---

* **26:1:** Idisu 1:1-46

Isala:ili dunu amo da Idibidi soge fisili, ga misi, da agoane:-

⁵⁻⁶ Liubene fi (Liubene da Ya:igobe ea mano magobo). Liubene ea sosogo fi da Ha:inoge, Pa:liu, Heselone amola Gami. ⁷ Amo fi dunu idi da 43,730 dunu agoane.

⁸⁻⁹ Pa:liu egaga fi da Ilaia:be, ea mano Nemiuele, Da:ida:ne amola Abaila:me (Isala:ili dunu fi da Da:ida:ne amola Abaila:me ilegei. Ila da Goula ea fa:no bobogesu dunu gilisili, Hina Godema odoga:i. ¹⁰ Osobo da ea lafi dagale gale, ili mogosali dagoi. Lalu da dunu 250 medole leg-eiya, ilia amola Goula amola ema fa:no bobogesu dunu huluane da bogogia:i. Ilima doaga:i hou da Isala:ili dunu huluane ilima sisasu agoane galu. ¹¹ Be Goula egefelali da hame medole legei bai.)

¹²⁻¹³ Simione fi. Amo fi ea sosogo fi da Nemiuele, Ya:imine, Ya:igini, Sela amola Sia:iale. ¹⁴ Amo fi ilia idi da 22,200 dunu agoane.

¹⁵⁻¹⁷ Ga:de fi. Amo fi ea sosogo fi da Sifone, Ha:gai, Siounai, Osinai, Ilai, A:ilode amola Alilai. ¹⁸ Amo fi dunu ilia idi da 40,500 agoane.

¹⁹⁻²¹ Yuda fi. Amo fi ea sosogo fi da Sila, Bilese, Sela, Heselone amola Ha:imale. (Yuda egefe aduna amo E amola Ouna:ne da musa: Ga:ina:ne sogega bogoi.)

²² Amo fi dunu ilia idi da dunu 76,500 agoane bai.

²³⁻²⁴ Isaga fi. Amo fi ea sosogo fi da Doula, Biua, Ya:isiabe amola Similone.

²⁵ Amo fi dunu ilia idi da 64,300 agoane bai.

²⁶ Sebiulane fi. Amo ea sosogo fi da Silede, Ilone amola Yaliele. ²⁷ Amo fi dunu ilia idi da 60,500 agoane ba:i.

²⁸ Yousefe ea fi. Egefe aduna da Ma:na:se amola Ifala:ime.

²⁹ Ma:na:se fi. Ma:na:se egefe Ma:ige amo egefe da Gilia:de. Gilia:de egaga sosogo fi da agoane galu. ³⁰⁻³² Aiesa, Hilege, A:saliele, Siegeme, Siemaida amola Hife.

³³ Hife egefe Siloufiha:de da egefe hame galube idiwi fawane galu. Iliu dio da Mala, Nowa, Hogola, Miliga amola Desa. ³⁴ Amo fi huluane ilia idi da 52,700 dunu agoane ba:i.

³⁵ Ifala:ime fi. Amo fi ea sosogo fi da Sioudila, Biga amola Da:iha:ne. ³⁶ Sioudila ea egaga sosogo fi da Ila:ne. ³⁷ Ifala:ime sosogo fi huluane ilia idi da 32,500 agoane ba:i. Ma:na:se amola Ifala:ime fi huluane da Yousefe egaga fi.

³⁸⁻⁴⁰ Bediamini fi. Amo fi ea sosogo fi da Bila, A:siebele, Ahailame, Siefufa:me, Hiufa:me, Ade amola Na:ima:ne. Ade amola Na:ima:ne da Bila egaga fi. ⁴¹ Amo fi ilia idi da 64,400 agoane ba:i.

⁴² Da:ne fi. Ea sosogo fi afae da Hiusimi. ⁴³ Amo fi ea idi da 64,000 agoane.

⁴⁴ A:sie fi. Amo ea sosogo fi da Imina, Isifi, Bilaia, Hibe amola Ma:lagiele.

⁴⁵ Hibe amola Ma:lagiele fi da Bilaia egaga fi galu. ⁴⁶ Amola A:sie da idiwi afae galu. Ea dio amo da Sila. ⁴⁷ Amo fi ilia idi da 53,400 dunu agoane ba:i.

⁴⁸⁻⁴⁹ Na:fadalai fi. Amo fi ea sosogo fi da Yasiele, Giunai, Yisa amola Sileme.

⁵⁰ Amo fi ilia idi da 45,400 dunu agoane ba:i.
⁵¹ Isala:ili dunu huluane gilisili idi da 601,730 agoane. ⁵² †Hina Gode da Mousesema amane sia:i, ⁵³ “Soge fifili, Isala:ili dunu ilia idi defele ilima ima. ⁵⁴⁻⁵⁶ Ululuasu hedesu amoga soge fifima. Fi bagade ilima soge fifi bagade ima. Amola fi fonobahadi ilima soge fifi fonobahadi ima.”

⁵⁷ Lifai fi ea sosogo fi da Gesione, Gouha:de amola Milalai. ⁵⁸ Iligaga fi da sosogo fi fonobahadi amo Libini, Hibalone, Malai, Miusiai amola Goula. Gouha:de egefe da A:mala:me. ⁵⁹ A:mala:me da Lifai idiwi Yogebede (e da Idibidi sogega lalelegei) amo lai. Yogebede da A:mala:me ema dunu mano aduna amo Elane, Mouses amola uda mano afae amo Milia:me lai. ⁶⁰ †Elane da egefe biyaduyale galu. Ilia da Na:ida:be, Abaihu, Elia:isa amola Idama. ⁶¹ §Na:ida:be amola Abaihu da hadigi hamedei lalu amo Hina Godema imunusa: dawa:beba:le, bogoi dagoi. ⁶² Lifai fi dunu da oubi afae lalelegei amola amo baligi, ilia idi da 23,000 agoane. Ilia da eno Isala:ili dunuma gilisili hame dedei - hisu dedei. Bai ilia da Isala:ili soge ganodini liligi afae ilima hame i galu.

⁶³ Mouses amola Elia:isa da Moua:be umi Yodane Hano bega: Yeligou moilai bai bagade amoga na:iyadodili diala, amo ganodini Isala:ili dunu huluane dedene ba:loba, ilia da amo fi dunu huluane dedei dagoi. ⁶⁴ Mouses amola Elane da musa: Sainai Hafoga:i Sogega Isala:ili

---

† **26:52:** Idisu 34:13; Yosiuu 14:1-2   † **26:60:** Idisu 3:2

§ **26:61:** Gobeles Salasu 10:1-2; Idisu 3:4

dunu huluane dedei. Be wali dedena sa:i amo ganodini, musa: dedei dunu afae esalebe hame ba:i. ⁶⁵ **Bai Hina Gode da ilia huluane da wadela:i hafoga:i soge ganodini bogogia:ima:ne sia:i dagoi. Amola, Ea sia:i defele, ilia da huluane bogogia:i. Ga:ilebe (Yifane egefe) amola Yosiua (Nane egefe), ela fawane esalebe ba:i.

27

Siloufiha:de ea Idiwilali

¹ Yousefe egefe da Ma:na:se. Ma:na:se egefe da Ma:ige. Ma:ige egefe da Gilia:de. Gilia:de egefe da Hife amola Hife egefe da Siloufiha:de. Siloufiha:de ea idiwilali ilia dio da Mala, Nowa, Hogola, Miliga amola Desa. ² Ila da Hina Gode Ea Abula Diasu holeiga asili, Mousesese amola gobebe salasu dunu Elia:isa, amola Isala:ili ouligisu dunu amola Isala:ili dunu huluane, ilia midadi lelu, amane sia:i, ³ “Ninia ada e da dunu mano mae lalelegele, wadela:i hafoga:i sogega bogoi dagoi. Goula amola ea fa:no bobogesu dunu da Hina Godema lelelaloba, ninia ada da ilima hame gilisi. E da hi wadela:i hou hamoiba:le fawane bogoi. ⁴ Ninia ada ea dio da Isala:ili soge ganodini abuliba:le bu hame ba:mu, bai e da egefe hame. Ninia ada ea fi dunu defele, soge ninima ima!”

⁵ Mousesese da ilia adole ba:su amo Hina Godema olelei. ⁶ Amola, Hina Gode da ema amane sia:i, ⁷ * “Defea! Siloufiha:de ea idiwilali ilia adole ba:su da moloi! Edalalia fi amo

---

** **26:65:** Idisu 14:26-35   * **27:7:** Idisu 36:2

ganodini, soge ilima ima! Ea lamu liligi amo ilima imunu da defea.

⁸ Amola, Isala:ili dunuma amane olelema. Dunu da dunu mano mae lalelegele bogosea, idiwi da eda soge lama:ne sia:ma. ⁹ Be e da idiwi hame galea, ea yolali da ea liligi lamu. ¹⁰ E da yolali hame galea, ea eda ea yolali da ea liligi lamu. ¹¹ Be e da yolali amola eda yolali hame galea, ea gadenenedafa fi dunu da amo lale gagumu. Isala:ili dunu da amo hou sema hamoi dagoi noga:le dawa:ma:ne sia:ma. Na, Hina Gode, da dima hamoma:ne sia:i dagoi, amo defele hamoma.”

Hina Gode da Yosiua amo Mousesese ea Sogebi Lama:ne Ilegei

(Mousesese Ea Malasu 31:1-8)

¹² †Hina Gode da Mousesema amane sia:i, “Dia A:balime Goumiba:le heda:le, soge amo Na da Isala:ili dunuma iaha, amo huluane ba:ma! ¹³ Di da amo ba:lalu, dia ola Elane defele, di da bogomu. ¹⁴ Bai ali da Na Sini hafoga:i soge ganodini hamoma:ne sia:i amoma odoga:i. Isala:ili dunu huluane da Meliba sogega Nama egane sia:noba, di da Na hadigi gasa bagade hou ili dafawaneyale dawa:ma:ne hame olelei.” (Meliba da Ga:idesie gu hano Sini hafoga:i soge ganodini, amogawi diala)

¹⁵ Mousesese da amane sia:ne gadoi, ¹⁶ “Hina Gode! Di da esalusu huluanedafa ea bai gala! Dunu amo da Isala:ili dunu noga:le ouligimusa: dawa:, amo ilegema!

---

† **27:12:** Mousesese ea Malasu 3:23-27,32:48-52

17 †Dunu amo da gegesu ganodini ilia bisili masunu dawa:, amo ilegema. Dia fidafa da sibi amo sibi ouligisu dunu hame, amo agoane ba:sa:besa:le, ouligisu dunu ilegema!”

18 §Hina Gode da Mousesema amane sia:i, “Yosiua (Nane egefe) hawa: hamosu dawa: dunu, amo lale, dia lobo amo ea dialuma da:iya ligisima. 19 E da gobelesalasu dunu Elia:isa amola Isala:ili fi dunu gilisisu amo ilia midadi leloma:ne sia:ma. Amasea ili huluane ba:ma:ne, e da dia sogebi lai dagoi amane wele sisia:ma.

20 Isala:ili fi dunu da ea sia: nabalule, noga:le hamoma:ne, dia gasa bagade ouligisu hou mogili ema ima. 21 **E da gobelesalasu dunu Elia:isa ea fidisu hahawane dawa:mu. Amola Elia:isa da Iulimi amola Damimi amo ba:beba:le, Na hanai dawa:mu. Amane hamobeba:le, Elia:isa da hou huluane amo ganodini, Yosiua amola Isala:ili fi dunu huluane ilima olelemu.”

22 Mouseseda Hina Gode Ea hamoma:ne sia:i defele hamoi dagoi. Ea sia:beba:le, Yosiua da Elia:isa amola Isala:ili fi huluane ilia midadi lelu.

23 ††Hina Gode Ea sia:i defele, Mouseseda ea lobo Yosiua ea dialuma da:iya ligisili, Yosiua da ea sogebi lai dagoi amane wele sisia:i.

28

Gobelesalasu amo Eso Huluane Iaha (Gadili Asi 29:38-46)

---

† 27:17: 1 Hina Bagade 22:17; Isigiele 34:5; Ma:diu 9:36, Maga 6:34 § 27:18: Gadili Asi 24:13 ** 27:21: Gadili Asi 28:30; 1 Sa:mieuele 14:41, 28:6 †† 27:23: Mouseseda Malasu 31:23

1 Hina Gode da Mousesema amane sia:i,
 2 “Isala:ili dunu ilima ilia da sema defele, ha:i
 manu iasu amo Na da hahawane ba:sa, amo
 Nama ima:ne sia:ma. 3 Ha:i manu iasu agoane
 Hina Godema ima. Eso huluane, dilia da sibi
 mano gawali aduna ledo hamedei amo da ode
 afadafa esalu, amo gobele salima. 4 Hahabe, sibi
 mano afae amo gobele salima. Eno da daeya
 gobele salima. 5 Amo sibi mano gobesea, gilisili
 widi falaua1gilogala:me amola1lida olife susuligi
 noga:i amo ima. 6 Amo da eso huluane iasu
 liligi. Dafawanedafa gogo gobesima. Isala:ili
 dunu da musa: degabo amo iasu Sainai Goumia
 ha:i manu iasu agoane i. Na da amo ea gabusiga:
 hahawane nabi.

7 Hahabe sibi mano gobele salasea, waini hano
 1lida amo oloda amoga soga:sima. Amo da waini
 hano iasu. 8 Daeya eno sibi mano amo hahabe
 hamoi defele hamoma. Amola waini hano defele
 ima. Amo amola da ha:i manu iasu. Hina Gode
 da amo ea gabusiga: hahawane naba.

Sa:bade Iasu

9 Sa:bade eso amoga sibi mano gawali aduna
 ode afae lalelegei, ledo hamedei amo ima.
 Amoga2 gilogala:me widi falaua (olife susuligi
 bibiogoi) amola waini iasu gilisima. 10 Amo
 Gobei Iasu (Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu),
 dilia Sa:bade eso huluane hamoma. Amola amo
 esoha, eso huluane hamosu iasu amola ea waini
 hano iasu amo gilisili hamoma.

Eso Age Oubi Huluane ganodini Iasu

11 Eso age oubi huluane ganodini, Hina
 Godema Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu

hamoma. Amo da bulamagau gawali waha debe aduna, sibi gawali afae amola sibi mano gawali ode afae lalelegei fesuale, huluane da ledo hamedei noga:i fawane, amo ima. ¹² Gala:ine Iasu da falaua amola olife susuligi gilisi. Bulamagau gawali afae afae amoga widi falaua³ gilogala:me gilisima. Sibi gawali amoga 2 gilogala:me falaua gilisima. ¹³ Sibi mano gawali afae afae amoga¹ gilogala:me falaua gilisima. Amo Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu da ha:i manu iasu, amola amoga ea gabusiga: Hina Gode da hahawane naba. ¹⁴ Waini iasu da agoane imunu. Bulamagau gawali afae afae amoga²lida waini hano. Sibi gawali amoga¹ 1/2lida waini hano. Amola sibi mano afae afae amoga 1 lida waini hano ima. Malasu da agoane gala. Oubi huluane eso age amoga, Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu gobei agoane hamoma:mu. ¹⁵ Amola eso huluane Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu amola waini hano iasu amoga goudi gawali afae amo Wadela:i Hou Goglema:ne Olofoma:ne Iasu amo hamoma.

Agi Yisidi Hame Sali Lolo Nasu amo ea Gobele Iasu
(Gobele Salasu 23:5-14)

¹⁶ *Baligisu Lolo Nasu amo da Hina Godema nodoma:ne hamosa, amo da eso 14oubi age amoga hamoma. ¹⁷ †Eso 15 amoga, Hina Godema dawa:ma:ne gilisisu hamoma. Amo gilisisu eso fesuale hamoma, amola amoga dilia agi da

---

* **28:16:** Gadili Asi 12:1-13; Mousesee ea Malasu 16:1-2 † **28:17:** Gadili Asi 12: 14-20, 23:15, 34:18; Mousesee ea Malasu 16:3-8

yisidi hame sali liligi fawane manu. ¹⁸ Eso age amoga gilisisu da, Hina Godema nodone sia:ne gadomusa: gilisima. Amo esoha, hawa: hamosu mae hamoma. ¹⁹ Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu gobebe salima. Amo da Hina Godema ha:i manu iasu. Amo iasu da bulamagau gawali waha debe aduna, sibi gawali afae amola ode afae lalelegei sibi mano gawali. Amo liligi da noga:idafa ledi hamedei liligi fawane. ²⁰ Amola sia:i liligi gala:ine iasu amo falaua amola olife susuligi gilisi ima. Bulamagau gawali amoga gilogala:me udiana gilisima amola sibi gawali amoga gilogala:me aduna gilisima,

²¹ amola sibi mano afae afae amoga gilogala:me afadafa gilisima.

²² Amola goudi gawali afae, Wadela:i Hou Gogolema:ne Olofoma:ne Iasu hamoma:ne, ima. Amo da Isala:ili dunu ilia ledi hamoi dodofema:ne hamosa. ²³ Amo da gilisili eso huluane Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu (Gobei Iasu) amola hamoma.

²⁴ Amo defele, Hina Godema ha:i manu iasu ima! Amo ea gabusiga:, E da hahawane naba. Amola eso huluane Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu amola waini iasu gilisili hamoma. ²⁵ Eso fesu ganodini, Hina Godema nodone sia:ne gadomusa: gilisima. Amola amo esoga hawa: hamosu mae hamoma.

Ha:i Manu Gaheabolo Fai Gilisisu amo Gobebe Iasu
(Gobebe Salasu 23:15-22)

26 †Ha:i Manu Gaheabolo Fai Lolo Nasu gilisisu amoga, eso agega, dilia da gagoma gaheabolo iasu Hina Godema iasea, Ema nodone sia:ne gadomusa: gilisima. Hawa: hamosudafa mae hamoma. 27 Hina Gode amo gabusiga: hahawane nabima:ne, Ema Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu (gobei) agoane ima amo bulamagau gawali waha debe aduna, sibi gawali afae amola sibi mano gawali ode afae lalelegei fesuale gala, amo huluane da noga:i ledo hamedei fawane ima. 28 Amola sia:i liligi Gala:ine Iasu, amo falaua amola olife susuligi gilisili ima. Bulamagau gawali amoga gilogala:me udiana gilisima amola sibi gawali amoga gilogala:me aduna gilisima, 29 amola sibi mano afae afae amoga gilogala:me afadafa gilisima. 30 Amola goudi gawali afae Wadela:i Hou Goglema:ne Olofoma:ne Iasu hamoma:ne, ima. Amo da Isala:ili dunu ilia ledo hamoi dodofema:ne hamosa. 31 Amo amola waini hano iasu, amola eso huluane Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu (Gobei Iasu) amola Gala:ine Iasu amo gilisili ima.

29

Gaheabolo Odega Gilisisu (Dalabede Fulabosu Dusu Lolo Nasu) amo Gobele Salasu (Gobele Salasu 23:23-25)

1 Oubi fesu amola eso age amoga dilia Hina Godema nodone sia:ne gadoma:ne gilisima. Hawa: hamosudafa mae hamoma. Amo esoha, dalabede duma. 2 Hina Godema Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu (Gobei Iasu) ima, E da amo

---

† 28:26: Gadili Asi 23:16, 34:22; Mousese ea Malasu 16:9-12

ea gabusiga: hahawane nabima:ne. Amo da bulamagau gawali waha debe afae, goudi gawali afae amola sibi mano gawali, ode afae lalelegei, fesuale gala. Huluane da noga:i, ledo hamedei ba:mu. ³ Amola sia:i liligi Gala:ine Iasu, amo falaua amola olife susuligi gilisi ima. Bulamagau gawali amoga gilogala:me udiana gilisima amola sibi gawali amoga gilogala:me aduna gilisima, ⁴ amola sibi mano afae afae amoga gilogala:me afadafa gilisima. ⁵ Amola goudi gawali afae Wadela:i Hou Gogolema:ne Olofoma:ne Iasu hamoma:ne ima. Amo da Isala:ili dunu ilia ledo hamoi dodofema:ne hamosa.

⁶ Amo da gilisili eso huluane Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu Gobei (gala:ine iasu amola waini hano iasu amoga gilisi) amola hamoma. Amo ha:i manu iasu gabusiga: da Hina Gode Ea hahawane nabima:ne hamosa.

*Bu Gousa:su Eso Gobele Salasu
(Gobele Salasu 23:26-32)*

⁷ *Eso nabu amola oubi fesu amoga, Hina Godema nodone sia:ne gadomusa: gilisima. Amo esoha, ha:i mae moma amola hawa: hamosu mae hamoma. ⁸ Hina Godema Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu Gobei ima. E da amo ea gabusiga: hahawane nabima:ne. Amo da bulamagau gawali waha debe afae, sibi gawali afae amola sibi mano ode afae lalelegei fesuale gala. Huluane da noga:i, ledo hamedei ba:mu.

⁹ Amola hamoma:ne sia:i liligi Gala:ine Iasu amo falaua amola olife susuligi gilisi ima. Bulamagau gawali afae afae amoga gilogala:me udiana

---

* **29:7:** Gobele Salasu 16:29-34

gilisima. Sibi gawali amoga gilogala:me aduna gilisima, ¹⁰ amola sibi mano afae afae amoga gilogala:me afadafa gilisima. ¹¹ Amola goudi gawali afae eno Wadela:i Hou Goglema:ne Olofoma:ne Iasu hamoma:ne ima. Amo da gilisili goudi amo da dunu ilia ledo hamoi dodofema:ne hamoma. Amola eso huluane Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu Gobei (gala:ine iasu amola waini hano iasu amoga gilisi) amo huluane iasu hamoma.

*Sogega Fasela Diasu Lolo Nasu Gilisisu
(Gobele Salasu 23:33-44)*

¹² †Oubi fesuga, eso ¹⁵ amoga, Hina Godema nodone sia:ne gadomusa: gilisima. Eso fesuale amoga, Hina Godema nodoma:ne gilisima, amola hawa: hamosu mae hamoma. ¹³ Amo gilisisuga eso age amoga Hina Godema ha:i manu iasu, ea gabusiga: E da hahawane nabima:ne, gobele salima. Amo da bulamagau gawali waha debe¹³ agoane, sibi gawali aduna amola sibi mano gawali ode afae lalelegei ¹⁴ agoane. Huluane da noga:idafa, ledo hamedei ba:mu. ¹⁴ Amola hamoma:ne sia:i liligi Gala:ine Iasu, amo falaua amola olife susuligi gilisi ima. Bulamagau afae afae amoga gilogala:me udiana gilisima. Sibi gawali afae afae amoga gilogala:me aduna gilisima,

¹⁵ amola sibi mano afae afae amoga gilogala:me afadafa gilisima, amola waini hano ilegei iasu gilisima. ¹⁶ Amola goudi gawali afae amo Wadela:i Hou Goglema:ne Olofoma:ne Iasu hamoma:ne ima. Amo da gilisili eso huluane

---

† **29:12:** Gobele Salasu 23:34; Mousese ea Malasu 16:13-15

Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu Gobei (gala:ine iasu amola waini hano iasu amoga gilisi) amola hamoma.

¹⁷ Eso ageyadu amoga bulamagau gawali waha debe fagoyale gala amola sibi gawali aduna amola sibi mano gawali ode afae lalelegei 14, huluane noga:i ledo hamedei, amo ima. ¹⁸⁻¹⁹ Iasu amo da eso age amoga gobelesali, amo defele amola gilisili ima.

²⁰ Eso osoda amoga bulamagau gawali waha debe gidayale gala amola sibi gawali aduna amola sibi mano gawali ode afae lalelegei 14, huluane noga:i, ledo hamedei, amo ima. ²¹⁻²² Iasu amo da eso age amoga gobelesali, amo defele amola gilisili ima.

²³ Eso biyadu amoga, bulamagau gawali waha debe nabuane gala, amola sibi gawali aduna, amola sibi mano gawali ode afae lalelegei 14, huluane noga:i, ledo hamedei, amo ima. ²⁴⁻²⁵ Iasu amo da eso age amoga gobelesali, amo defele amola gilisili ima.

²⁶ Eso bi amoga, bulamagau gawali waha debe sesegeyale gala, sibi gawali aduna amola sibi mano gawali ode afae lalelegei geyale gala, huluane noga:i, ledo hamedei, amo ima. ²⁷⁻²⁸ Iasu huluane amo da eso age amoga gobelesali, amo defele amola gilisili ima. ²⁹ Eso gafe amoga, bulamagau gawali waha debe godoane gala, sibi gawali aduna amola sibi mano gawali amo da ode afae lalelegei, huluane noga:i, ledo hamedei, amo ima. ³⁰⁻³¹ Iasu huluane amo da eso age amoga gobelesali, amo defele gilisili ima.

³² Eso fesu amoga, bulamagau gawali waha debe

fesuale gala, sibi gawali aduna amola sibi mano gawali¹⁴ amo da ode afae lalelegei, huluane noga:i ledo hamedei, amo ima. ³³⁻³⁴ Iasu huluane amo da eso age amoga gobelesali, amo defele gilisili ima. ³⁵ Eso godo amoga, Hina Godema nodone sia:ne gadomusa: gilisili, hawa: hamosu mae hamoma. ³⁶ Hina Godema Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu, ha:i manu iasu, E da amo ea gabusiga: hahawane nabima:ne, amo Ema ima. Amo da bulamagau gawali waha debe afae, sibi gawali afae amola sibi mano gawali ode afae lalelegei fesuale gala, huluane da noga:i, ledo hamedei, amo ima. ³⁷⁻³⁸ Iasu huluane amo da eso age amoga gobelesali, amo defele gilisili ima.

³⁹ Amo huluane da malasudilia da Gobei Iasu (Wadela:i Hou Dabe Ima:ne Iasu) amola Hina Godema Gala:ine Iasu, Waini Hano Iasu amola Hahawane Gilisili Olofole Iasu dilia da Lolo Nasu Gilisilu ilegei amoga hamoma:ne i. Amo iasu liligi dilia hahawane udigili Iasu amo dilia ilegele sia:i, o udigili imunusa: dawa:sa, amoma gilisima.

⁴⁰ Amaiba:le, Mouseseda Hina Gode ema hamoma:ne sia:i liligi huluane, amo Isala:ili dunu ilima alofele adole i.

30

Sia: Ilegei Malasu

¹ Mouseseda amo malasudilia Isala:ili fi ilia ouligisu dunu ilima olelei. ² *Dunu da liligi amo Hina Godema imunusa: sia:ne ilegesea o hou afae maedafa hamoma:ne sia:ne ilegesea, e da

---

* **30:2:** Mouseseda Malasu 23:21-23; Ma:diu 5:33

amo dafawane sia: mae giadofale, hi hamoma:ne sia:i huluane defele hamoma:mu.

³ Uda a:fini da ea ada diasu ganodini esalea, e da Hina Godema liligi imunusa: ilegesea o hou afae hame hamomu ilegesea, ⁴ ea ada da amo nababeba:le, logo hedofamusa: hame sia:sea, e da ea hamomusa: liligi huluanedafa hamoma:mu. ⁵ Be ea ada da amo nababeba:le, amo hamoma:ne ilegele sia:i mae hamoma:ne sia:sea, e da amo hamoma:ne sia:i ilegei hame hamomu. Hina Gode da ea hamoma:ne sia:i ilegei giadofai ba:sea, e goglema:ne olofomu. Bai ea ada da e amo mae hamoma:ne, logo hedofai dagoi.

⁶ A:fini gawa hame fi amo da hamomusa: sia: ilegesea, (dawa:iwane o udigili mae dawa:iwane) o hou maedafa hamoma:ne ilegele sia:sa, be amoane e da dunuga lai dagoi ba:sea, ⁷ egoa da logo hedofale hame sia:sea, e da ea ilegele hamomusa: sia:i liligi huluane defele hamoma:mu. ⁸ Be egoa da amo ilegele hamomusa: sia:i mae hamoma:ne sia:sea, e da ea ilegei hamoma:ne sia:i amo yolesimu da defea. Amasea, Hina Gode da ea hou goglema:ne olofomu.

⁹ Uda didalo o uda egoa fisiagai da hamomusa: sia: ilegesea, e da amo sia:i huluane dafawane hamoma:mu, amola e da hou afae hame hamomusa: ilegele sia:sea, e da amo defele hamoma:mu.

¹⁰ Uda amo da egoa gala, e da hamomusa: sia: ilegesea o hou afae hame hamomusa: ilegele sia:sea, ¹¹ egoa da amo sia: nabasea, ea logo hame hedofasea, e da ea hamomusa: sia:i ilegei

huluane defele hamoma:mu. ¹² Be egoa da ea ilegei sia:i amo nababeba:le, amo sia:i mae hamomusa: sia:sea, e da ea hamomusa: ilegei sia:i hame hamomu da defea. Hina Gode da ea giadofai amo gogolema:ne olofomu. Bai egoa da ea ilegei sia:i mae hamomusa: sia:i dagoi. ¹³ Egoa da ea hamomusa: ilegei sia:i o hou afae mae hamomusa: ilegele sia:i amo logo hedofamusa: defele gala. ¹⁴ Be egoa da amo hamomusa: ilegele sia:i nabasea, eso afae aligili, hame hihini sia:i ba:sea, amasea amo uda da ea ilegele sia:i defele hamomusa: sia:ma. Egoa da eso amoga e da ilegele sia:i nabasea, hame hedofama:ne sia:beba:le, e da amo ilegele sia:i da defea fedege agoane sia:i dagoi. ¹⁵ Be e da fa:no agoane, amo hamomusa: ilegele sia:i liligi logo hedofasea, amo ilegele hamomusa: sia:i da hame hamoi ba:sea, giadofai da egoa ea: fawane amola e da amoga se dabe lamu.

¹⁶ Hina Gode da Mousesema amo sema i. Amo sema da ilegele hamomusa: sia:i amo da gawa hame fi a:fini da eda diasua esala amola dunuga lai uda, amo elea hou olelesa.

31

Isala:ili Dunu da Midia:ne Fi ilima Dabe I

¹ Hina Gode da Mousesema amane sia:i,
² “Midia:ne dunu da Isala:ili fi ilima wadela:le hamoi. Amaiba:le, ilima se dabe iasu ima. Amo hamonanu, di da bogosu ba:mu.”

³ Amaiba:le, Mousesese da Isala:ili dunu ilima amane sia:i, “Gegemusa: momagemama! Dilia da Midia:ne fi doagala:le, amola ilia da Hina

Godema wadela:le hamobeba:le, ilima se dabe ima. ⁴ Isala:ili fi afae afae amoga 1000 dunu agoane gegemusa: asunasima.”

⁵ Amaiba:le, Isala:ili fi afae afae da dunu 1000 agoane ilegei. Huluane da dunu 12,000 amola huluane da gegemusa: momagei. ⁶ Mousese da amo dunu gegemusa: asunasi. E da Finia:se (Elia:isa, gobebe salasu dunu amo egefe) amo dunu ili bisimusa: asunasi. E da Hina Gode Abula Diasu sema liligi gaguli asi amola dawa:digisu wesu dalabede amola gaguli asi. ⁷ Ili da Hina Gode Ea Mousesema hamoma:ne sia:i defele, Midia:ne dunu doagala:le, dunu huluane medole legei dagoi.

⁸ Ili da Midia:ne hina bagade biyale gala amo Ifai, Legeme, Sua, Hua amola Liba, medole legei. Amola ilia da Ba:ila:me (Bio egefe) amo medole legei.

⁹ Isala:ili dunu da Midia:ne uda amola mano huluane doagala:le lai, amola ilia bulamagau amola ohe fi huluane lai. Ili liligi amola muni huluane lale, ¹⁰ ilia moilai amola fisisu huluane laluga ulagi. ¹¹ Ili da liligi lai amola Midia:ne uda amola mano amola ohe huluane amo lale, ¹² Mousese, Elia:isa amola Isala:ili dunu huluane ilima oule misi. Isala:ili dunu ilia fisisu, da Moua:be umiga, Yodane hano eso mabe bega: dialebe ba:i. Yeligou moilai bai bagade da hano na:iyadodili ba:i.

Isala:ili Gegesu Wa:i Buhagi

¹³ Mousese, Elia:isa amola Isala:ili ouligisu dunu huluane da fisisu fisili, dadi gagui dunu yosia:musa: gadili asi. ¹⁴ Mousese da dadi

gagui ouligisu dunu (amo da gegemusa: asili sinidigi. Ilia afae afae da dadi gagui gilisisu bagade amola fonobahadi amo ouligi) ilima ougi galu. ¹⁵ E da ilima adole ba:i, “Dilia da abuliba:le uda huluane esaloma:ne fisiagabela:? ¹⁶ *Bu dawa:ma! Amo uda ilia da Ba:ila:me ea olelesu amo fa:no bobogele, Bio goumi amogawi, Isala:ili dunu Hina Gode Ea hou fisima:ne olelei. Olo bagade Hina Gode Ea fi dunuma misi, amo ea bai da goea. ¹⁷ Wali goi huluane amola uda amo da dunuma gilisili golai huluane, amo medole legema. ¹⁸ Be dilia lama:ne, uda mano amola uda da dunuma gilisili hame golai, amo esaloma:ne fisiagama.

¹⁹ Amola dilia! Nowa da dunu medole legei o bogoi da:i hodo digili ba:i galea, dilia fisisu gadili eso fesuale esaloma. Eso osoda amola eso fesu amoga dilia da:i amola uda amo dilia samogele lai amo huluane sema dodofesu hou hamoma. ²⁰ Amola dilia abula huluane amola liligi amo da bulamagau gadofu o goudi hinabo o ifa amoga hamoi amo huluane sema dodofesu hou hamoma.”

²¹ Gobebe salasu dunu Elia:isa da gegena asi buhagi dunuma amane sia:i, “Malasu amo Hina Gode da Mousesema i da goea. ²²⁻²³ Liligi huluane amo da nemu gogolei (gouli, silifa, balase, gula, dini, lede, amola enoenoi) dilia lalu gobebe dodofemu. Liligi huluane enoenoi, dilia sema dodofesu hano amoga dodofema. ²⁴ Eso fesu amoga dilia abula dodofema. Amasea dilia

---

* **31:16:** Idisu 25:1-9

da sema dodofei dagoiba:le, fisisu amo ganodini sa:ima:ne logo doasi dagoi ba:mu.”

Liligi Lai amo Momogili Sagoi

²⁵ Hina Gode da Mousesema amane sia:i, ²⁶ “Di, Elia:isa amola Isala:ili fi ouligisu dunu huluane da lai liligi huluane (amo da uda amola ohe samogele lai) amo idima. ²⁷ Lai liligi amo dogoadafa momogima. Na:iyado mogi amo dadi gagui dunu iligili ima, amola na:iyado la:idi da Isala:ili dunu huluanema ima. ²⁸ Dadi gagui ilia lai amoga Hina Godema ima:ne agoane lama. Udigili hawa: hamosu uda 500 gilisisu afae afae amoga uda afae ima. Amola sibi, bulamagau, dougi amola goudi 500 gilisisu amoga ohe afae defele ima. ²⁹ Amo liligi Hina Godema iasudafa ima:ne, gobelesalasu dunu Elia:isa ema ima. ³⁰ Isala:ili dunu eno ilia lai liligi amoga udigili hawa: hamosu uda 50 gilisisu afae afae amoga uda afae ima amola bulamagau, dougi, sibi amola goudi 50 gilisisu afae afae amoga ohe afae defele ima. Lifai dunu da Hina Gode Ea Abula Diasu ouligisa. Amo liligi ilima ima. ³¹ Mousesema amola Elia:isa da Hina Gode Ea hamomusa: sia:i amo defele hamoi.

³²⁻³⁵ Dadi gagui dunu da liligi lai mogili ilisu gagui. Eno liligi ea dedena sa:i da agoane:- Sibi amola goudi 675,000; bulamagau 72,000; dougi 61,000 amola dunuga hame dawa:digi uda 32,000.

³⁶⁻⁴⁰ Dadi gagui ilia dogoa fifi mogi da:-

Sibi amola goudi 337,500 (Hina Godema iasu da 675);

Bulamagau 36,000 (Hina Godema iasu da 72);

Dougi 30,500 (Hina Godema iasu da 61);

dunuga hame dawa:digi uda 16,000 (Hina Godema iasu da 32).

⁴¹ Amaiba:le, Mousesese da Hina Gode Ea hamoma:ne sia:i defele, Hina Godema iasudafa ima:ne, amo ilegei liligi Elia:isa ema i dagoi.

⁴²⁻⁴⁶ Isala:ili fi dunu huluane ilima dogoa fifi mogi da dadi gagui dunu ilia lai defele ba:i, agoane:-

Sibi amola goudi 337,500;

bulamagau 36,000;

dougi 30,500;

dunuga gilisili hame golai uda 16,000.

⁴⁷ Amoga Mousesese da Hina Gode Ea sia:i defele 50 gilisisu afae afae amoga afae lale, Lifai dunu (amo da Hina Gode Ea Abula Diasu ouligisu) ilima i.

⁴⁸ Amasea, dadi gagui ouligisu dunu (amo da Midia:ne dunuma gegesu ganodini, Isala:ili dadi gagui ouligi) ilia da Mousesema asili, ⁴⁹ ema sia:ne i, “Hina! Ninia da dadi gagui dunu amo nini ouligilalu, amo huluane idili dagole, afae hame fisiagai ba:i.

⁵⁰ Amaiba:le, ninia da gouliga nina: hamoi liligi, amola nabu, lobo fasele fesu, lobosogo salasu, gegagulu amola bida ga:su ninia lai, amo gaguli manebe goea. Hina Gode da nini gaga:iba:le, amola E da fa:no nini esalusu gaga:ma:ne, ninia da amo liligi Ema iaha.”

⁵¹ Mousesese amola Elia:isa da amo liligi lai. Huluane da nina: hamoi liligi fawane gala. ⁵² Isala:ili dadi gagui ouligisu dunu ilia iabe huluane da gadenenewane 200 gilogala:me dioi defei amoma doaga:i. ⁵³ Be dadi gagui dunudafa da ilia lai

liligi, ilila: gagulaligi. ⁵⁴ Amaiba:le, Hina Gode da Isala:ili dunu gaga:ma:ne, Mousesese amola Elia:isa da gouli liligi huluane Hina Gode Ea Abula Diasuga gaguli asi.

32

Isala:ili Fi mogili da Yodane Hano Eso Midadi heda:su Gusudili Fi

(Mousesese Ea Malasu 3:12-22)

¹ Liubene fi amola Ga:de fi ilia ohe fofoi da bagohamedafa. Ilia da Ya:isa amola Gilia:de soge da ohe fofomu noga:idafa ba:beba:le, ² ilia da Mousesese, Elia:isa amola Isala:ili ouligisu dunu ilima asili, amane sia:i, ³⁻⁴ “Hina Gode da fidibiba:le, Isala:ili dunu da amo soge (moilai A:dalode, Daibone, Ya:isa, Nimila, Hesiabone, Ilia:ile, Sibima, Nibou amola Bione) amo huluane fedelai dagoi. Amola ninia ba:loba amo soge da ohe fofomu noga:idafa ba:sa. ⁵ Amaiba:le, ninia dilima edegesa. Ninia gaguli fima:ne, amo soge ninima ima. Nini da Yodane Hano degele, na:iyadodili amo lale fima:ne mae sia:ma.” ⁶ Mousesese da bu adole i, “Dilia fidafa Isala:ili dunu da gegena ahoasea, dilia da guiguda: esalumu da defeala:? ⁷ Isala:ili dunu da Yodane Hano degele, soge amo Hina Gode da ilima ilegele i, amo ganodini fimu. Dilia da abuliba:le ili dogoa da:i dioma:ne sia:sala:? ⁸ *Dilia musa: ada ilia agoane hamoi. Na da Ga:idesie Bania amogawi ili Ga:ina:ne soge hogoma:ne, asunasi. ⁹ Ilia da asili, soge hogolalu, Esiegole Fago amoga doaga:i. Be ilia da buhagili, Isala:ili dunu da

---

* **32:8:** Idisu 13:17-33

soge amo Hina Gode da ilima i, amo ganodini mae masa:ne, ilia dogo ganodini da:i dioma:ne egane sia:i. ¹⁰ †Amo esoga, Hina Gode da ougi ba:i. E da amane ilegele sia:i, ¹¹ ‘Na da dafawane ilegele sia:sa. Dunu huluane amo da Idibidi sogega misi amola lalelegesu ode 20 fisiagai amola amo ode idi baligili esala, ilia da soge amo Na da A:ibalaha:me, Aisage amola Ya:igobe ilima ima:ne ilegele sia:i, ilia da amo ganodini hamedafa masunu. Bai ilia da Nama hagai galu.’ ¹² Amo da Isala:ili asigilai dunu huluanedafa. Be Ga:ilebe (Yifane, Ginesaide dunu amo egefe) amola Yosiua (Nane egefe) ela fawane da ganodini masunu. Bai ela fawane da Hina Godema hame hagai galu.

¹³ Hina Gode da Isala:ili dunu ilima ougi galu. Ea hamobeba:le, ilia da wadela:i hafoga:i soge amo ganodini ode 40 agoane udigili lalu. Amalalu, dunu huluanedafa da Ema ougima:ne hamoiba:le, ili da bogogia:i dagoi ba:i. ¹⁴ Amola wali dilia da ilia sogebi lai dagoi. Dilia da wadela:i fi gaheabolo amola dilia hame nabasu hou hamomuba:le, Hina Gode da bu Isala:ili fi ilima mihanane ougimu. ¹⁵ Dilia Liubene amola Ga:de fi dunu da wali Ema fa:no bobogemu higasea, E da bu Isala:ili dunu huluane wadela:i hafoga:i soge ganodini udigili laloma:ne yolesimu. Amola ilia da gugunufinisi dagoi ba:mu. Bai dilia hamobeba:le.”

¹⁶ Liubene amola Ga:de dunu da Mousesema misini, amane sia:i, “Ninia bisili ninia sibi gaga:ma:ne, gelega gagoma:ne amola ninia

---

† 32:10: Idisu 14:26-35

sosogo fi esaloma:ne osobo dogomusa;, logo doasima. ¹⁷ Amasea, ninia da ninia Isala:ili fi eno ilima gilisili gegemusa: masunu. Ninia da ilia doagala:su amo bisili masunu amola mae fisili, ilia da ilia sogedafa amo lale fi dagosea fawane buhagimu. Be ninia da amo gegemusa: ahoasea, ninia uda amola mano da goeguda: gagili sali moilai amo ganodini esalumu. Iliamogawi fi dunu amoga hahawane gaga:i dagoi ba:mu. ¹⁸ Ninia da ninia diasudafa amoguda: hedolo hame buhagimu. Be Isala:ili dunu oda ilia huluane da ilima ilegei soge amo lai dagobeba:le fawane buhagimu. ¹⁹ Iliamogawi fi dunu amoga hahawane gaga:i dagoi ba:mu. ²⁰ Mousesese da bu adole i, “Dilia adomusa: fawane hanai galea, guiguda: Hina Gode ba:ma:ne, dilia gegena masusa: momagemama! ²¹ Dilia gegesu dunu huluane da Yodane Hano degemu. Amasea, Hina Gode da ili ouligimu. Iliamogawi fi dunu amoga hahawane gaga:i dagoi ba:mu. ²² Iliamogawi fi dunu amoga hahawane gaga:i dagoi ba:mu. ²³ Be na da dilima sisasu olelesa. Dilia da dilia hamomusa: sia:i ilegei amo giadofale hamosea, dilia Hina Godema wadela:le hamoi dagoi ba:mu. Sia:noga:le dawa:ma! Dilia wadela:i hou hamosea, Hina Godema wamolegemu da hamedei ba:mu.

²⁴ Amaiba:le, dilia moilai dogoma amola sibi gagoi hamoma. Be dilia hamomusa: ilegele sia:i, amo noga:le hamoma.” ²⁵ Ga:de amola Liubene fi dunu da Mousesema amane sia:i, “Hina! Ninia da dia hamoma:ne sia:i defele hamomu. ²⁶ Ninia uda, mano, bulamagau amola sibi da Gilia:de soge moilai goeguda: esaloma:mu. ²⁷ Be ninia huluane da Hina Godema fa:no bobogele gegemusa: momageiwane esala. Ninia da dia sia:i defele, Yodane Hano degele, gegena masunu.” ²⁸ †Amaiba:le, Mouses da Elia:isa, Yosiua amola eno Isala:ili ouligisu dunu ilima amane hamoma:ne sia:i, ²⁹ “Ga:de amola Liubene fi dunu da Hina Gode Ea hamoma:ne sia:sea, amola gegemusa: Yodane Hano degesea, amola ilia da dili fidisia, amola Ga:ina:ne soge fi hasalasea, Gilia:de soge amo ilia gagulaligima:ne ilima ima.

³⁰ Be ilia da dili gilisili gegemusa: Yodane Hano hame degesea, defea, ilia da dili defele Ga:ina:ne soge ganodini ilima ilegei soge mogi amo lamu.”

³¹ Ga:de amola Liubene fi dunu da bu adole i, “Hina! Ninia da Hina Gode Ea hamoma:ne sia:i amo defele hamomu. ³² Ninia da guiguda: Yodane Hano eso midadi heda:su gusudili soge amo gagulaligima:ne, Hina Gode Ea hamoma:ne sia:i amo fa:no bobogele, Yodane Hano degele, Ga:ina:ne soge fi dunuma gegemusa: masunu.”

³³ Amaiba:le, Mouses da Ga:de amola Liubene fi amola Ma:na:se fi dogoa mogi la:idili, ilima A:moulaide hina bagade Saihone amola Ba:isia:ne hina bagade Oge amo ela soge huluane ilima ilegele i. E da amo soge ea moilai huluane

---

† **32:28:** Yosiua 1:12-15

amola soqe amoga sisiga:le diala, amo huluane ilima i. ³⁴⁻³⁶ Ga:de fi dunu da musa: gagili sali moilai mugului (amo Daibone, A:dalode, Aloua, A:dalodi Sioufa:ne, Ya:isa, Yogebiha, Bede Nimila, amola Bede Ha:ila:ne) amo huluane bu hiougi. ³⁷⁻³⁸ Liubene fi dunu da moilai amo Hesiabone, Iliia:ile, Giliada:ime, Nibou, Ba:ile Mione amola Sibima bu gagui. Iliia da moilai huluane amo ilia bu gagui amoma dio gaheabolo asuli. ³⁹ Ma:ige (Ma:na:se egefe) amo ea fi da Gilia:de soqe doagala:le, golili sa:ili, gesowale lai. Iliia da A:moulaide dunu amogawi esalu amo gadili sefasi. ⁴⁰ Amaiba:le, Mousesese da Gilia:de soqe amo Ma:ige fi ilima i. Amola ilia da amogawi esalu.

⁴¹ Ya:ie (Ma:na:se fi dunu) da moilai mogili doagala:le lai. E da amo moilai amoma ‘Ya:ie ea Moilai’ dio asuli. ⁴² Nouba da Gina:de moilai bai bagade amola moilai huluane amoga sisiga:le diala, amo doagala:le gesowale lai. E da Gina:de moilai amoma hina: dio Nouba amo asuli.

33

Isala:ili Dunu Iliia Idibidi Fisili, Moua:be amoma Doaga:musa: Ahoasu

¹ Isala:ili dunu da Idibidi soqe fisili, Mousesese amola Elane elama fa:no bobogele, Moua:be sogega doaga:i. Amo sia: dedene legei da Isala:ili dunu ilia fisisu hamoi sogebi dio olelesa.

² Hina Gode da hamoma:ne sia:beba:le, ilia da fisisu gaheabolo huluane hamonoba, Mousesese da amo sogebi ea dio dedena sa:i.

³ Isala:ili dunu da musa: degabo Baligisu Lolo Nasu gesafo, oubi age amola eso 15 amoga, Idibidi soge yolesi. Hina Gode da ili gaga:la asi, amola ilia di Idibidi dunu huluane ba:ma:ne, Lea:misisi moilai bai bagade yolesi. ⁴ Idibidi dunu da ilia mano magobo huluane uli dogo-lalebe ba:i. Bai Hina Gode da ili huluane medole lelegei. Hina Gode Ea gasa da ogogosu Idibidi ‘gode’ ilia gasa baligi dagoi, amo olelema:ne E da agoane hamoi.

⁵ Isala:ili dunu ilia da Lea:misisi yolesili, asili Sagode sogebi amogai fisisu hamoi.

⁶ Amalu, asili, ilia da wadela:i hafoga:i soge bega:, Ida:me sogebi amoga fisisu gagui.

⁷ Amoga, ilia da sinidigili, Baihahailode sogebi (Ba:ile Sifone amoga eso midadi heda:su diala) Migidole soge gadenene fisisu gagui. ⁸ Ili da Baihahailode soge yolesili, Maga:me Hano degele, wadela:i hafoga:i soge amo Sioua amoga asi. Amalu, eso uiana agoane ahoana, ilia da Mala sogebi amoga doaga:i. ⁹ Amo yolesili, ilia da Ilime sogega asili, fisisu gagui. Bai amogai da hano bubuga:su fagoyale gala amola gumudi sala 70 agoane ba:i.

¹⁰ Ilime amo yolesili asili, ilia da Maga:me Hano Wayabo gadenene fisisu gagui.

¹¹ Amo yolesili, ilia da Sini wadela:i hafoga:i sogega asili, fisisu eno gagui.

¹² Amalalu, ilia da Dofoga fisisu gagui.

¹³ Amola amo yolesili asili, A:ilasia amoga fi.

¹⁴ Amalu asili, ilia da Lefidimi sogega asi. Amogawi, ilia da hano manu hame ba:i.

15-37 Lefidimi yolesili, ilia da asili, fa:no agoane, Ho Goumiga doaga:i. Ilia da amo logoga ahoanoba, sogebe hagudu dedei amogawi fisisu gagui agoane:- Sainai Hafoga:i Soge, Gibalode Ha:da:ifa (dio dawa:loma:ne da ‘Hanaiba:le Bogoi Uli Dogosu’), Hasilode, Lidima, Limone Belese, Libina, Lisa, Gihila:ida, Sia:ifa Goumi, Halaida, Ma:gilode, Da:iha:de, Dila, Midiga, Ha:siamouna, Mousilode, Bene Ya:iaga:ne, Ho Ha:gidiga:de, Yodebada, Abalouna, Isionegiba, Sine wadela:i hafoga:i soge, (Ga:idesie) amola Ho Goumi (amo da Idome soge bega: diala.) 38 *

39 Hina Gode da amo hamoma:ne sia:beba:le, gobebe salasu dunu Elane da Ho Goumiba:le heda:i. Amogawi, e da bogoi. Ea fifi misi ode da123. E da eso age amola oubi bi amola ode 40 (amoga Isala:ili dunu da Idibidi soge yolesi) amo ganodini bogoi.

40 †A:ila:de soge (Ga:ina:ne soge ga [south] la:idiga gala) amo ea hina bagade da Isala:ili dunu ilia manaeabe nabi. 41-49 Isala:ili dunu da Ho Goumi yolesili, asili, fa:no agoane Moua:be umiga doaga:i. Ilia da amo logoga ahoanoba, sogebe haguduga dedei amogawi fisisu gagui:- Sa:lamouna, Biunone, Oubode, A:balimi (mugului moilai Moua:be soge ganodini dialu.), Dai-bone Ga:de, A:lamane Dibilada:ime, A:balimi Goumi (Nibou Goumi gadenene diala) amola Moua:be umi soge. Moua:be umi da Yodane Hano eso midadi heda:su gusudili dialebe ba:i. Bede Yesemode moilai da la:idi amola A:ibebe

* 33:38: Idisu 20:22-28; Mousese ea Malasu 10:6, 32:50

† 33:40: Idisu 21:1

Sidimi sogebi da eno la:idi, Moua:be umi da dogoa dialebe ba:i. Amola Yeligou moilai bai bagade da Yodane Hano eso dabe guma:dini la:idi ba:i.

Hina Gode da Isala:ili Dunuma Ga:ina:ne Hasalasu Hou Olelei

⁵⁰ Amogawi, Moua:be umi sogega (amo da Yodane Hano guma:dini ba:i amola Yeligou moilai bai bagade da hano guma:dini dialu), ⁵¹ Hina Gode da Mousesema, e da Isala:ili dunu ilima amane hamoma:ne sia:i, “Dilia da Yodane Hano degele, Ga:ina:ne sogega golili dasea, ⁵² Ga:ina:ne sogega esalebe dunu huluane amo gadili sefasima. Dilia da ilia loboga hamoi gele amola gula liligi amola ilia ogogosu ‘gode’ ilima nodone sia:ne gadosu sogebi huluane wadela:lesima. ⁵³ Ilia soge huluane doagala:le gesowale lama. Amola amo ganodini fima. Bai amo soge Na da dilima iaha.

⁵⁴ †Ululusu hedele, soge huluane fifili, Isala:ili fi eno eno ilima ima. Fi bagade ilima soge bagade ima amola fi fonobahadi ilima soge fonobahadi ima. ⁵⁵ Be dilia da Ga:ina:ne fi esalebe dunu huluane hame gadili sefasisia, dilia da se nabimu. Ilia dilima sia:be dilia afoga gaganomeiga sobe agoane ba:mu. Ilia da dilima gegemu. ⁵⁶ Dilia da amo dunu gadili hame sefasisia, Na da ili gugunufinisimusa: ilegei, amo defele dili gugunufinisimu.

34

Soge Alalo

---

† 33:54: Idisu 26:54-56

¹ Hina Gode da Mousesema, e da Isala:ili dunuma amane sia:ma:ne sia:i, ² “Dilia da Ga:ina:ne sogega dasea, dilia soge alalo da agoai ba:mu:- ³ Gadili (south) alalo da Sini hafoga:i soge amogai muni, Idome alalo beba:le heda:mu. Amo alalo da gusudili Bogoi Hano Wayabo Bagade ga (south) bidiga amogai musa:. ⁴ Amasea, amo alalo da gadili (south) sinidigili, A:gala:bimi Bobaligila asili, Sini soge baligili, Ga:idesie Bania amoga doaga:le, ga (north) amola guma:dini sinidigili, Ha:isa A:da baligili, A:samone sogega doaga:le, ⁵ amasea, sinidigili, umi amo da Idibidi soge alalo amola Medidela:inia Hano Wayabo Bagadega diala, amoga dagomu.

⁶ Dilia soge guma:dini alalo da Medidela:inia Hano Wayabo Bagade fawane.

⁷⁻⁹ Ga (north) alalo da Medidela:inia Hano Wayabo Bagade amoga muni, Ho Goumiga doaga:le, amasea Ha:ima:de Bobaligila ga asili, Sida:de amola Sifalone baligili, Ha:isa Ina:ne moilai amoga dagomu. ¹⁰ Eso midadi heda:su gusudili alalo da Ha:isa Inane amoga muni, asili, Sifa:me sogebiga doaga:le, ¹¹ gadili (south) amoga asili, Libila (amo da A:ine amoga gusudili gala) amo baligili, agolo amo da Ga:lili Hano Wayabo gusudili bega: diala amoga doaga:le, ¹² Yodane Hano ea ga (south) bega: asili, Bogoi Hano Wayabo amoga dagomu. Amo da dilia soge alalo biyaduyale gala ba:mu.” ¹³ *Amaiba:le, Mousesema da Isala:ili dunu ilima amane sia:i, “Dilia da ululuasu hedesea, amo soge dilima

---

* **34:13:** Idisu 26:52-56

ilegei ba:mu. Hina Gode da amo soge Isala:ili fi sesege amola eno fi afae mogili aduna hamoi, (9 1/2) amoga ilegele I. ¹⁴ †Liubene amola Ga:de fi amola Ma:na:se fi dogoa mogi (gusudili fima:ne) da ilia sosogo fi defele ilia soge fifi lai dagoi. ¹⁵ Ilia da soge Yodane Hano eso midadi heda:su gusudili la:idiga lai dagoi. Yeligou moilai bai bagade da hano na:iyadodili dialebe ba:sa.”

Hina Gode da Soge Fifili Imunusa: Ouligisu Dunu Ilegei

¹⁶ Hina Gode da Mousesema amane sia:i,

¹⁷ “Gobele salasu dunu Elia:isa amola Yosiua (Nane egefe) da soge fifili, Isala:ili dunuma ima:mu. ¹⁸ Amola ela soge fifili sogosu fidima:ne, Isala:ili fi afae afae amoga ouligisu dunu afae ilegema.” ¹⁹⁻²⁸ Hina Gode da amo hou hamoma:ne, amo dunu ilegei:-

Fi Ouligisu Dunu

Yuda Ga:ilebe (Yifane egefe)

Simione Sieliumiele (Amihade egefe)

Bediamini Ilaida:de (Gisilone egefe)

Da:ne Bugai (Yogelai egefe)

Ma:na:se Ha:niele (Ifode egefe)

Ifala:ime Gemiuiele (Sifida:ne egefe)

Sebiulane Ilisa:ifa:ne (Bana:ge egefe)

Isiga Ba:ladiele (A:sa:ne egefe)

A:sie Aha:ihade (Silamai egefe)

Na:fadalai Bedahele (Amihade egefe)

²⁹ Hina Gode da amo dunu ilia da Ga:ina:ne soge fifili, Isala:ili dunuma sagoma:ne, ilegei dagoi.

---

† **34:14:** Yosiua 14:1-5

35

Hina Gode da Lifai Dunu ilima Moilai Bai Bagade Ilegei

¹ *Isala:ili dunu da Moua:be umi sogega esalu. Yodane Hano da ilima guma:dini ba:i amola Yeligou moilai bai bagade da hano guma:dini dialu. Moua:be umiga, Hina Gode da Mousesema amane sia:i, ² “Isala:ili dunuma adoma. Ila soge amola liligi lai amoga ilia da moilai mogili amola ohega ha:i manu soge amo moilai sisiga:le diala, amo Lifai dunu da amogawi esaloma:ne, ilima sagoma:ne sia:ma. ³ Lifai dunu da amo moilai gagulaligimu amola ilia da amo ganodini esalumu. Ila da ohega ha:i manu soge ilia bulamagau amola eno ohe fofoi amo ganodini laloma:ne gagulaligimu. ⁴ Ohega ha:i manu soge da moilai gagoi amoga muni, gadili asili, 450 mida defei la:ididili amola la:ididili masa:ne ba:mu. ⁵ Amasea, amo alalo defei da hegomai biyaduyale ba:mu. Amola la:idi defei biyaduyale afae afae ea defei da 900 mida ba:mu. Amola moilai bai bagade da amo sogebi ea dogoadafa ba:mu. ⁶ Dilia Lifai dunu ilima Dabe Fasa:besa:le Gaga:su Moilai bai bagade gafeyale gala ima. Amogawi, dunu da eno dunu momabo giadofale medole legesea, e da amo Dabe Fasa:besa:le Gaga:su Moilai bai bagadega hobeale ahoasea, gaga:i dagoi ba:mu. Amola, dilia Lifai dunu ilima moilai bai bagade 42 eno ima. ⁷ Amola gilisili, amo moilai bai bagade ilia ohega ha:i manu soge ilima ima. Ilima iasu huluane da moilai bai bagade 48 agoane ba:mu.

---

* **35:1:** Yosua 21:1-42

⁸ Dilia Isala:ili fi afae afae ilia soge ganodini, Lifai dunu ilima moilai bai bagade ima. Soge bagade amo ganodini, moilai bai bagade bagohame ima. Soge fonobahadi amo ganodini, moilai bai bagade bagahame ima.

*Dabe Fasa:besa:le Gaga:su Moilai Bai Bagade
(Mousesese Ea Malasu 19:1-13; Yosiua 20:1-9)*

⁹ †Hina Gode da Mousesema amane sia:i,
¹⁰ “Isala:ili dunuma amane sia:ma, ‘Dilia Yodane Hano degele, Ga:ina:ne sogega dasea, ¹¹ Dabe Fasa:besa:le Gaga:su Moilai bai bagade amogawi dunu da eno dunu momabo giadofale fane legesea, amoga hobeamusa: ilegema.

¹² Amogawi, e da bogoi dunu ea maga:me dabe imunu fi dunu amoga gaga:su ba:mu. Dunu da eno dunu medole legesea, amo dunu huluane ba:ma:ne mae fofada:ne medole legemu da sema bagade. ¹³ Moilai bai bagade gafeyale gala amo ilegema. ¹⁴ Moilai bai bagade udiana amo Yodane Hano gusudili ilegema. Amola moilai bai bagade udiana eno Yodane Hano guma:dini ilegema. ¹⁵ Amo moilai bai bagade ilia da Isala:ili dunudafa amola ga fi dunu (amo da Isala:ili soge ganodini dafawane fi esala o sofe misi fawane esala) amo ilima Dabe Fasa:besa:le Gaga:su Moilai bai bagade dialebe ba:mu. Nowa da momabo giadofale eno dunu fane legesea, e da amo moilai bai bagade amoga hobeale masunu logo ba:mu.

¹⁶⁻¹⁸ Be dunu afae da gegesu liligi (gula o gele o ifaga hamoi) amoga dunu eno fane legesea, e

---

† 35:9: Mousesese ea Malasu 19:2-4; Yosiua 20:1-9

da fasudafa hou hamobeba:le, dilia amo dunu fane legema. ¹⁹ Bogoi dunu ea sosogo fi gadenene esalebe dunu da amo fane legesu dunuma dabe fane legema:ne sia:ma. E da amo fasu dunu ba:sea, fane legemu da defea.

²⁰ Dunu afae da eno dunu higabeba:le, amo dunu gisalu gala:le o igi o ifaga gala:le medole legesea, e da fasudafa hamobeba:le, dilia medole legema. ²¹ O e da lobo usunawene fabeba:le, eno dunu medole legesea, e da fasudafa hamobeba:le, amo dunu medole legema. Bogoi dunu ea sosogo fi gadenenedafa esalebe dunu da amo fasu dunu medole legema:ne sia:ma. E da amo fasu dunu ba:sea, fane legemu da defea.

²² Be dunu da eno dunuma mae higale amola momabo giadofale amo dunu gisalu gala:sea o igi o ifaga gala:le medole legesea, ²³ o e da eno dunu mae ba:le, e da igi galagaiga dunu amo da ea ha lai hame, e da ema se imunu hame hanai, amo dunu momabo giadofale medole legesea, ²⁴ agoai hou ba:sea, Isala:ili dunu da ilima fofada:sea, ilia da momabo giadofale fasu dunu gaga:mu. Amola maga:me dabe imunu dunuma amo dunu mae medole legema:ne sia:ma:mu. ²⁵ Isala:ili fi dunu huluane da bogoi dunu ea gadenene fi esalebe dunu amo momabo giadofale medole legesu dunu mae medoma:ne, amo gaga:ma:ne sia:ma. Be ilia da amo dunu Dabe Fasa:besa:le Gaga:su Moilai bai bagade amoga e da hobeai, amoga bu oule masa:ne sia:ma. Amogawi e da esalumu. Gobelesalasu Ouligisu Dunu, (amo esoga hawa: hamonana dunu), e da bogosea fawane yolesimu. ²⁶ Be momabo giadofale fane

legesu dunu da Dabe Fasa:besa:le Gaga:su Moilai bai bagade (amoga e da hobeai), amo udigili yolesisia, ²⁷ amola bogoi dunu ea gadenene fi esalebe dabesu dunu da amo dunu ba:beba:le, e medole legesea, amo dabe iasu da fane legesudafa agoane hame ba:mu.

²⁸ Momabo gaidofale fane legesu dunu da dafawane Dabe Fasa:besa:le Gaga:su Moilai bai bagade ganodini esalebe da gadili mae asili esaloma:mu. Gobelesalasu Ouligisu Dunu da bogoi dagoiba:le fawane, e da Dabe Fasa:besa:le Gaga:su Moilai bai bagade yolesili, hi diasuga buhagima:mu. ²⁹ Amo malasu da dilia amola diligaga fi, dilia habidili esalea, amo hamoma:ne hamoi dagoi.

³⁰ †Dunu da fane legesu hou hamosea, dilia fofada:lalu, ba:su dunu adunaga o osea:iga dafawane ilia ba:i dagoi sia: amo nababeba:le fawane, amo dunu medole legema. Ba:su dunu afaega fawane nabi sia:sea, dilia amo dunu medole legemu da hamedei. ³¹ Be fane legesu dunu ea se iasu da e medole legemu fawane. E da bidi subiba:le, amo yolesimu da hamedei. ³² Amola Isala:ili dunu da Dabe Fasa:besa:le Gaga:su Moilai bai bagade amoga hobeai ba:sea, amola e da gobelesalasu Ouligisu Dunu mae bogole, e da su ianu, hi diasua buhagimusa:dawa:sea, dilia da ea logo hedofama. ³³ Dilia da dilia esalebe sogemo amo ledohamosa:besa:le, amo logo mae doasima. Fane legesu hou da sogemo gugunufinisisa. Amola amo ledohamoi

---

† **35:30:** Mousesee ea Malasu 17:6, 19:15

sema dodofesu hou da afadafa fawane. Amo da fane legesu dunu amo medole legemu fawane.
³⁴ Dilia esalebe soge amo ledo hamoma:ne, mae wadela:lesima. Bai Na da Hina Gode, amola Na da Isala:ili fi ganodini esalebeba:le.”

36

Lai Uda Ilia Nana Liligi Lasu

¹ Gilia:de fi (Gilia:de da Ma:ige egefe amola Ma:na:se [Yousefe egefe] amo ea aowa esalu) amo ea sosogo ilia bisili ouligisu dunu da Mousse amola eno Isala:ili ouligisu dunu ilima asili,

² *amane sia:i, “Hina Gode da dilia ululuasu hedele Isala:ili dunuma soge ima:ne sia:i. Amola E da eno sia:i amo dilia ninia fi dunu Siloufiha:de amo ea soge amola liligi amo idiwima ima:ne sia:i. ³ Be noga:le dawa:ma! Ilia da eno dunu fi ilima fisia, ilia liligi da amo fi ilima masunu. Amasea, ninia liligi lai da fonoboi dagoi ba:mu.

⁴ Amola Bu Sagosu Ode (amoga liligi amola soge bidi lai da musa: gagui dunu ilima bu ahoa) amoga Siloufiha:de ea idiwilali ilia liligi da mae afadenema:ne, amo fi fawane ilia liligi ba:mu. Amola amo liligi da nini, Ma:na:se fi, amoga fisi dagoi ba:mu.”

⁵ Amaiba:le, Mousse da Isala:ili dunu ilima Hina Gode Ea hamoma:ne sia:i amo amane olelei, “Ma:na:se fi dunu ilia sia:i da dafawane.

⁶ Amaiba:le, Hina Gode da amane sia:sa, ‘Siloufiha:de ea idiwilali da ilia hanai defele gawa fima:mu. Be ilia da ilia fidafa dunu fawane ilima fimu. ⁷ Isala:ili dunu huluane ilia

---

* **36:2:** Idisu 27:7

liligi da ilila: fidafa ganodini dialumu. ⁸ Nowa uda da nana liligi amo lasea, e da ea fidafa dunu fawane ema fima:mu. Amo hamobeba:le, Isala:ili dunu huluane da ea aowalali edalalia nana liligi fawane lamu. ⁹ Liligi amola soge da eno fi ilima hame gaguli masunu. Fi huluane afae afae da ilila: liligi fawane gagulaligimu.’ ”

¹⁰⁻¹¹ Amaiba:le, Siloufiha:de ea idiwilali (Mala, Desa, Hogola amola Miliga) ilia da Hina Gode Ea Mousesema hamoma:ne sia:i defele hamoi. Iliia da ilia gawiya hamoi, ilima fawane gawa fi. ¹² Iliia da Ma:na:se (Yousefe egefe) amo fi ganodini fawane gawa fi. Amalalu, ilia liligi amola soge da ilia ada ea fi ganodini dialusu.

¹³ Amo malasus amola sema dedei, amo Hina Gode da Isala:ili dunuma Mousesese ea lafidili sia:ne i. Iliia da Moua:be umi, Yodane Hano eso midadi heda:su gusudili esala, amo sema huluane nabi. Amola Yeligou da hano ahoaba guma:dini dialebe ba:i.

Sia: ama dagoi

GODE EA SIA: IDA:IWANE GALA
The Holy Bible in the Bedamuni language of Papua
New Guinea
Buk Baibel long tok ples Bedamuni

Copyright © 2000 Tom Hoey

Language: Bedamuni (Beami)

Translation by: Tom Hoey

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2019-12-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

28e512c8-4603-5063-83de-bc2fd6fa3b51